

Ερευνητικό Πρόγραμμα

«Πρόσβαση στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

Μελέτη των κοινωνικών, εκπαιδευτικών και θεσμικών διαστάσεων της ζήτησης τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, των προβλημάτων και των πολιτικών ικανοποίησής της – μία Συγκριτική και εμπειρική προσέγγιση»

“Access to Higher Education.

A study of the social, educational and institutional dimensions of demand for and supply of higher education in Greece.

Problems and policies in comparative-historical and empirical perspective.”

ΔΡΑΣΗ 4 - Το δημόσιο και ιδιωτικό κόστος της πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΑΘΗΝΑ 2015

«ΘΑΛΗΣ-ΕΚΠΑ Πρόσβαση στην Ανώτατη Εκπαίδευση. Μελέτη των κοινωνικών, εκπαιδευτικών και θεσμικών διαστάσεων της ζήτησης Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, των προβλημάτων και των πολιτικών ικανοποίησής της – μια Συγκριτική και εμπειρική προσέγγιση»

MIS: 375728

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ομοτ. Καθηγητής Δημήτριος Ματθαίου

Ερευνητική Ομάδα Υπεύθυνη για τη Δράση 4: Ε.Ο. ΕΚΠΑ 2

Συντονιστής: Μιχάλης Κασσωτάκης, Ομ. Καθηγητής

Μέλη ΚΕΟ

Μιχάλης Κασσωτάκης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών
Αθανάσιος Βέρδης, Λέκτορας Πανεπιστημίου Αθηνών
Γεώργιος Παπακωνσταντίνου, Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

Μέλη ΟΕΣ

Δέσποινα Παπαγγελή - Βουλιούρη, Δρ Πανεπιστημίου Αθηνών, Σχολική Συμβουλος
Νινα-Αικατερίνη Καλαβά-Μυλωνά, Εκπαιδευτικός - Ερευνήτρια
Ευλαμπία Γεωργιάδη, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, ΕΚΠΑ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

**ΔΡΑΣΗ 4: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ ΤΗΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

ΑΘΗΝΑ

ΜΑΪΟΣ 2015

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
1 Εισαγωγή	2
2 Κεφάλαιο 1. Η λειτουργία των φροντιστηρίων	11
Οι απόψεις της Ομοσπονδίας Εκπαιδευτικών Φροντιστών Ελλάδος (ΟΕΦΕ)	26
3 Κεφάλαιο 2. Η δομή του λυκείου με τους νόμους 2525/97, 3848/10 και ο προσανατολισμός τους στις εισαγωγικές εξετάσεις	41
Το ιστορικό των εισαγωγικών εξετάσεων. Οι διαφορές των νόμων 2525/97, 3848/10 από τον νόμο 1566/85	42
Κλάδοι εκπαιδευτικού προσωπικού και προσλήψεις	47
4 Κεφάλαιο 3. Η συμμετοχή του ΥΠΟΠΑΙΘ στο κόστος των εισαγωγικών εξετάσεων	70
5 Κεφάλαιο 4. Το ιδιωτικό κόστος των εισαγωγικών	80
Μεθοδολογία της έρευνας	80
Παρουσίαση στοιχείων της έρευνας	87
Προετοιμασία για τις εισαγωγικές εξετάσεις	100
Η ιδιωτική επένδυση σε σχέση με το είδος του σχολείου	109
Αξιολόγηση των εξετάσεων εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.	113
Συνολική δαπάνη για σπουδές στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση.	117
6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	120
7 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	122
8 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	125

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα οικονομικά της εκπαίδευσης αποτελούν έναν κλάδο της οικονομικής επιστήμης που ασχολείται με την απόκτηση, τη διατήρηση και τη χρήση της γνώσης η οποία αποτελεί, στη σύγχρονη εποχή, τη βάση της κοινωνικής και οικονομικής εξέλιξης των χωρών.

Η ανάλυση των οικονομικών της εκπαίδευσης συναρτάται με το οργανωτικό μοντέλο που εφαρμόζεται για τη ρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος. Αυτό το μοντέλο στη σύγχρονη εποχή επηρεάζεται άμεσα από το ευρύτερο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον, τις συνθήκες που επιβάλλει η παγκοσμιοποίηση και προσαρμόζεται στις ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας δεδομένου ότι ο μιμητισμός, δηλαδή η άκριτη μεταφορά μοντέλων, περιορίζει την αξιοπιστία τους.

Έτσι, λοιπόν, από την πλευρά της επιλογής, εφαρμογής και εξέλιξης των μοντέλων οργάνωσης και διοίκησης του εκπαιδευτικού συστήματος, πρέπει να επισημάνουμε ότι το εκάστοτε μοντέλο διοίκησης πηγάζει από την αυξανόμενη πολυπλοκότητα, τις αυξανόμενες απαιτήσεις της κοινωνίας αλλά και τη διάβρωση του συστήματος από τις πιέσεις του περιβάλλοντος και, κυρίως, των κανόνων της αγοράς με την εισαγωγή στη διοίκηση της διαχειριστικής ιδεολογίας που ακολουθείται από τις επιχειρήσεις (*ideologia managerial*), στο πλαίσιο μιας τεχνοκρατικής αντίληψης για τη λειτουργία των οργανισμών, που είναι η αναζήτηση της αποτελεσματικότητας μέσω της δημιουργίας ευνοϊκού κλίματος.

Εξάλλου, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η κάθε **επιλογή μοντέλου διοίκησης** του εκπαιδευτικού συστήματος οδηγεί αυτόματα, αφενός στην αντίστοιχη κατανομή της εξουσίας και της ευθύνης οργανωτικά και διοικητικά και, αφετέρου, στην κατανομή και διαχείριση των πόρων που αποτελούν και την κινητήρια δύναμη του συστήματος.

Όλοι οι παράγοντες της εκπαίδευσης βρίσκονται κάποια στιγμή αντιμέτωποι με τις **οικονομικές πιέσεις – εξαναγκασμούς** που τους

υποχρεώνουν να δουν την εκπαίδευση κάτω από το πρίσμα των διαθέσιμων μέσων από όποια πηγή και αν προέρχονται, καθώς και της ορθολογικής και αποτελεσματικής τους χρήσης.

Έτσι, τα οικονομικά της εκπαίδευσης αποκτούν σημαντική θέση στην ανάλυση των εκπαιδευτικών συστημάτων και κυρίως της εσωτερικής λειτουργίας τους.

Το κόστος λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος αποτελεί αντικείμενο ερευνών τόσο σε επίπεδο Γενικής εκπαίδευσης όσο και σε επίπεδο τριτοβάθμιας (Aghion & Cohen, 2004, Keeley, 2007, Gurgan, 2005, Psacharopoulos & Woodhall, 1986) καθώς και συνολικά σε όλες τις λειτουργίες της εκπαίδευσης.

Επίσης, σε συνάρτηση με το οργανωτικό πλαίσιο των εκπαιδευτικών συστημάτων με το οποίο συνδέονται άμεσα και τα οικονομικά υπάρχουν μελέτες οι οποίες επεξεργάζονται διαφοροποιημένους τρόπους χρηματοδότησης της εκπαίδευσης με βασικό ερώτημα το δημόσιο και ιδιωτικό χαρακτήρα των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που έχει σαν συνέπεια και την ανάλυση του τρόπου χρηματοδότησης και διαχείρισης των οικονομικών τους. (Caille, 2004, Vandenberghe, V., 2004, Maroy, 2007, Gorard, Taylor, Fitz, 2003).

Συμπληρώνοντας το πλαίσιο των μελετών της οικονομικής ανάλυσης της εκπαίδευσης θα πρέπει να σημειώσουμε ότι υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός αυτών που προσεγγίζει το ζήτημα της συμβολής της εκπαίδευσης στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας σε μικροοικονομικό και μακροοικονομικό επίπεδο. Πολλές από αυτές τις μελέτες αφού εξετάζουν τις διάφορες παραμέτρους που αφορούν τόσο τους ποσοτικούς όσο και τους ποιοτικούς παράγοντες της εκπαίδευσης και της οικονομικής ανάπτυξης, σε διάφορες χώρες, καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η άνοδος του μορφωτικού επιπέδου (του stock του ανθρώπινου κεφαλαίου) επηρεάζει θετικά την οικονομική ανάπτυξη, ενώ συχνά καταλήγουν και σε κάποιο οικονομετρικό μοντέλο αποτύπωσης αυτής της σχέσης (αρχής γενομένης από τον Mincer (1958)) σε ατομικό

επίπεδο) και στη συνέχεια σε εθνικό επίπεδο (Gruger & Lindahl, 2001). Σε αυτήν την κατεύθυνση στη χώρα μας η μελέτη των Ψαχαρόπουλου και Καζαμία (1985) αποτυπώνει αυτή τη σχέση και πρόσφατα έρευνα της Χατζηδήμα (2002), και Παπακωνσταντίνου (2003).

Τέλος, τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται ένας νέος προβληματισμός για τα οικονομικά της λεγόμενης από ορισμένους "τέταρτης βαθμίδας εκπαίδευσης" που είναι η δια βίου εκπαίδευση ή η εκπαίδευση ενηλίκων που αφορά τυπικές και άτυπες μορφές εκπαίδευσης. Οι αναλύσεις που γίνονται περιστρέφονται γύρω από οργανωτικά και διοικητικά θέματα της δια βίου εκπαίδευσης και τον τρόπο χρηματοδότησης των σπουδών (Μαρδας, Βαλκάνος, 2002).

Όσον αφορά στο κόστος και τη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης το ζήτημα το οποίο τίθεται επικεντρώνεται στον προσδιορισμό του κόστους λόγω των μεθοδολογικών προβλημάτων που τίθενται (Παπακωνσταντίνου, 2003) και των πόρων που δεσμεύονται τόσο από το κράτος όσο και από τους ιδιώτες για την κάλυψή του.

Συνολικά, οι οικονομικές αναλύσεις, οι οποίες στην πλειονότητά τους λαμβάνουν υπόψη τους και το οργανωτικό μοντέλο διοίκησης του συστήματος, επεξεργάζονται συγκεκριμένα ερωτήματα που τίθενται για το κόστος, τη χρηματοδότηση και τη διαχείριση των πόρων στο τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα και αφορούν:

- Το κράτος οφείλει, αποκλειστικά αυτό, να στηρίζει χρηματοδοτικά όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης;
- Μέχρι ποιο σημείο το κράτος μπορεί να εμπιστευτεί την παραχώρηση δικαιωμάτων εκπαίδευσης σε άλλους φορείς;
- Ο ιδιωτικός τομέας μπορεί καλύτερα;
- Ποιο είναι το ιδανικό μέγεθος των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων κάθε βαθμίδας;
- Ποιο είναι το ιδανικό ή αποτελεσματικό μέγεθος της τάξης στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και το μέγεθος του τμήματος στην ανώτατη εκπαίδευση;

- Σχετική ή πλήρης αυτονομία των εκπαιδευτικών μονάδων;
- Σε ποιο βαθμό συμμετέχει η οικογένεια στη λειτουργία και επέκταση του εκπαιδευτικού συστήματος και πως θα μπορούσε η συμμετοχή των γονέων να γίνει περισσότερο ενεργή;
- Κατάρτιση προϋπολογισμού και διαχείρισή του από τις σχολικές μονάδες;
- Ποιοι φορείς πρέπει να αναλαμβάνουν την χρηματοδότηση της εκπαίδευσης σε ένα πλαίσιο επιμερισμού του οικονομικού βάρους;
- Ποιές διαφοροποιήσεις μπορούν να γίνουν στον τρόπο χρηματοδότησης του εκπαιδευτικού συστήματος ανά βαθμίδα; Ειδική μνεία γι' αυτό το θέμα θα γίνει στη μέθοδο χρηματοδότησης της εκπαίδευσης μέσω **κουπονιών** που θα αναπτυχθεί στο κεφάλαιο που αφορά στη χρηματοδότηση της ενισχυτική διδασκαλίας και των φροντιστηρίων.
- Τι αντιπροσωπεύουν οι δαπάνες στην εκπαίδευση;
- Ποιος χρηματοδοτεί;
- Τα προϊόντα δικαιολογούν τους επενδεδυμένους πόρους –μέσα; (Παπακωνσταντίνου, 2003)

Ειδικά για την ολοκληρωμένη διαπραγμάτευση του κόστους της εκπαίδευσης τίθενται συγκεκριμένα ερωτήματα τα οποία μπορούν να συνοψιστούν στα εξής (Psacharopoulos & Woodhall, 1988, p. 181):

- Πόσα χρήματα πρέπει να παραχωρηθούν για τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος; (πρόβλημα οικονομικό)
- Πότε πρέπει να δοθούν τα χρήματα; (χρηματοδοτικό πρόβλημα)
- Ποιος πρέπει να πληρώσει; (πρόβλημα θεσμικό)
- Ποια είναι η λειτουργία της κάθε μιας από τις «εισορές» στη διαδικασία της εκπαίδευσης; (τεχνικό πρόβλημα).

Η απάντηση στα παραπάνω ερωτήματα δεν είναι απλή αφού είναι δύσκολο να καθοριστεί το περιεχόμενο του κόστους, λόγω των

μεθοδολογικών προβλημάτων (Orivel, 1993, Παπακωνσταντίνου 2000) αλλά και λόγω των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζει το κάθε εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς και η θέση και ο ρόλος της εκπαίδευσης σε κάθε κοινωνία. Η δυσκολία αυτή στην εκτίμηση του κόστους φαίνεται από την προτίμηση των μελετητών που ασχολούνται με το θέμα να ξεπερνούν το κόστος και να αναφέρονται σχεδόν αποκλειστικά στις δαπάνες για την εκπαίδευση.

Σε κάθε περίπτωση όμως το κόστος της εκπαίδευσης αποτελεί έναν κρίσιμο παράγοντα που προσδιορίζει την οργάνωση, το μέγεθος και την ποιότητα κάθε εκπαιδευτικού συστήματος.

Η εκτίμηση του κόστους και η ανάλυση των χρηματοροών στο εκπαιδευτικό σύστημα αποτελεί μια διαδικασία ανάδειξης των παραμέτρων που συμμετέχουν και συμβάλλουν ο καθένας χωριστά στη διαμόρφωση του συνολικού κόστους αλλά αναδεικνύουν και τα προβλήματα από τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος.

Ο βασικός προβληματισμός της οικονομικής στήριξης των εκπαιδευτικών συστημάτων, που ταλανίζει τις περισσότερες χώρες, αφορά, αφενός το ύψος του κόστους λειτουργίας το οποίο έχει προέλθει από την αύξηση της σχολειοποίησης και κυρίως από την αλματώδη αύξηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και αφετέρου την εξεύρεση και εξασφάλιση των οικονομικών πόρων για την κάλυψη του αντίστοιχου κόστους με δεδομένο ότι γενικά το πρόβλημα της χρηματοδότησης εντείνεται γιατί συμπίπτει ταυτόχρονα, α) με μια διαχρονική οικονομική κρίση που αντιμετωπίζουν σχεδόν όλες οι χώρες, β) με την οπισθοχώρηση του κοινωνικού κράτους στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και της επικράτησης του νεοφιλελευθερισμού και την αντίστοιχη τάση αποθεσμοποίησης του σχολείου και γ) με την αύξηση των πτυχιούχων και την αντίστοιχη αύξηση της ανεργίας τους, που οδηγεί στη συγκεκριμένη συγκυρία τις οικονομικές πολιτικές στην αφαίρεση πόρων από τη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης και τη διοχέτευσή τους σε δράσεις που αυξάνουν τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και μειώνουν την ανεργία.

Σκοπός αυτής της έρευνας είναι να διερευνήσει τις διαδικασίες πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και να εκτιμήσει το κόστος τους και αντίστοιχα την χρηματοδότησή του τόσο από δημόσιους όσο και από ιδιωτικούς πόρους.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια επικέντρωση των σπουδών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και ιδιαίτερα του Λυκείου, στη διαδικασία των εισαγωγικών εξετάσεων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, με αποτέλεσμα και η διάρθρωση των σπουδών να έχει βασική στόχευση στα μαθήματα των κατευθύνσεων στα οποία δίνεται ιδιαίτερο βάρος και μικρότερη έως μηδαμινή σημασία στα υπόλοιπα μαθήματα. Η κατάσταση οξύνεται στην τελευταία τάξη του Λυκείου, όπου το βάρος δίνεται αποκλειστικά στα μαθήματα των εισαγωγικών εξετάσεων και τα μαθήματα εκτός κατεύθυνσης αποτελούν μαθήματα «δεύτερης κατηγορίας» στα οποία η παρακολούθηση αλλά και η αξιολόγηση είναι πλημμελής.

Μάλιστα στο πλαίσιο αυτής της λογικής αλλά και της εκπαιδευτικής πρακτικής έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο, Λύκεια, κατά κανόνα ιδιωτικά, στην πρωτεύουσα αλλά και εκτός αυτής, να διδάσκουν στην πραγματικότητα και τα τρία χρόνια (τρεις τάξεις) των σπουδών μόνο τα εξεταζόμενα μαθήματα των κατευθύνσεων και σχεδόν κανένα άλλο μάθημα, βάζοντας τυπικά βαθμολογία στα υπόλοιπα.

Ουσιαστικά αυτά τα σχολεία λειτουργούν ως φροντιστήρια¹, αλλά και με τη λογική των φροντιστηρίων και βέβαια απαλλάσσουν τα παιδιά από το να πηγαίνουν και φροντιστήριο. Τα δίδακτρα είναι, μάλλον, μεγαλύτερα από αυτά των ιδιωτικών σχολείων που ακολουθούν νόμιμα το θεσμικό πλαίσιο.

¹ Πολλά Ιδιωτικά Σχολεία μετατράπηκαν σε πολύ καλά Φροντιστήρια , είτε ο Αναπληρωτής υπουργός Παιδείας Τάσος Κουράκης, μιλώντας στον Ρ/Φ Κόκκινο, ενώ σημείωσε πως οι ιδιωτικοί εκπαιδευτικοί έγιναν υπάλληλοι όταν τα εργασιακά ζητήματα πέρασαν στο υπουργείο εργασίας <http://www.esos.gr/arthra/36956/t-koyrakis-idiotika-sholeia-metatrapikan-se-poly-kala-frontistiria> ανακτημένο την 12-2-2015.

Στην περίπτωση αυτή προκύπτει ένα σημαντικό μεθοδολογικό πρόβλημα για την έρευνά μας δεδομένου ότι δημιουργεί διαφορετικά δεδομένα στην ανάλυση του κόστους της προετοιμασίας των υποψηφίων καθώς η έκταση του φαινομένου είναι δύσκολο να εντοπιστεί και αντίστοιχα να εκτιμηθεί. Αυτό το φαινόμενο, το οποίο αποτελεί μια ιδιαιτερότητα στο πλαίσιο της συνολικής διαδικασίας που θα αναλυθεί, θα προσπαθήσουμε βέβαια να το διερευνήσουμε, αλλά το κύριο βάρος της ανάλυσης θα επικεντρωθεί στην ατομική στρατηγική και στις διαδικασίες που γενικά ακολουθούνται από τους υποψήφιους για την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Ένα άλλο σημαντικό μεθοδολογικό πρόβλημα προκύπτει από την παροχή άτυπων μορφών ενισχυτικής διδασκαλίας και βοήθειας για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως τα μαθήματα που προσφέρονται εποχιακά και περιστασιακά στους μαθητές κατ' οίκον από εκπαιδευτικούς ή φοιτητές, τα λεγόμενα ιδιαίτερα μαθήματα, κυρίως σε περιοχές που έχουν την έδρα τους πανεπιστήμια (λόγω της προσφοράς ιδιαίτερων μαθημάτων από τους φοιτητές), τα οποία δεν καταγράφονται από κανένα μηχανισμό παρακολούθησης του εκπαιδευτικού συστήματος. Το πρόβλημα αυτό θα αντιμετωπιστεί όσο το δυνατόν εκτενέστερα στην εμπειρική έρευνα μέσα από τα δεδομένα που θα προκύψουν από τις σχετικές απαντήσεις των συμμετεχόντων στη διαδικασία εισαγωγής στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

Η εκπαιδευτική βοήθεια προς τους μαθητές για την επιτυχία τους σε εξεταστικούς θεσμούς που χρησιμοποιούνται σε εθνικό επίπεδο έχει αποτελέσει αντικείμενο ερευνών (Bray, 2011, UNESCO, 2007, Silova 2009) σε επίπεδο διεθνών οργανισμών αλλά και σε εθνικό επίπεδο αφού πολλές χώρες αλλά και ιδρύματα χρησιμοποιούν συστήματα επιλογής τα οποία στο πλαίσιο του μεγάλου ανταγωνισμού που δημιουργείται αναγκάζουν τους υποψήφιους να προσφεύγουν, αναλαμβάνοντας το αντίστοιχο κόστος, σε συστήματα-θεσμούς εκπαιδευτικής τους ενίσχυσης.

Στη χώρα μας, μικρός σχετικά αριθμός ερευνών καλύπτουν το αντικείμενο της ενίσχυσης των μαθητών στη διαδικασία των εισαγωγικών εξετάσεων και στο ιδιωτικό κόστος που ο οικογενειακός προϋπολογισμός καλείται να καλύψει. (Παπακωνσταντίνου, 2003, Psacharopoulos and Tassoulas, 2002, Psacharopoulos and Papakonstantinou, 2005, Παπακωνσταντίνου, 2012).

Η προσέγγιση του αντικειμένου της έρευνας έγινε με βάση τους παράγοντες που καθορίζουν και συμμετέχουν στη διαδικασία εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Έτσι, σύμφωνα με τον προγραμματισμό που είχαμε κάνει και περιγράφει στη μεθοδολογία υλοποίησης του πακέτου εργασίας που αφορά στο «κόστος των εισαγωγικών εξετάσεων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση», προσεγγίσαμε το θέμα μέσω της ανάλυσης των συγκεκριμένων παραγόντων-παραμέτρων οι οποίοι καταγράφηκαν σε προηγούμενες έρευνες που έχουμε πραγματοποιήσει, και εμπλέκονται ουσιαστικά και πρακτικά στις διαδικασίες εισαγωγής και διαμορφώνουν τόσο το δημόσιο όσο και το ιδιωτικό κόστος της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής προπαρασκευαστικής διαδικασίας για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Λαμβάνοντας υπόψη το ισχύον θεσμικό πλαίσιο των εισαγωγικών εξετάσεων τη λειτουργία του Λυκείου καθώς και τις τυπικές και άτυπες μορφές και πρακτικές προετοιμασίας των εισαγωγικών εξετάσεων καταγράψαμε τους παρακάτω παράγοντες οι οποίοι προσδιορίζουν και καλύπτουν σφαιρικά το κόστος της διαδικασίας πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και είναι:

1. Η λειτουργία των φροντιστηρίων
2. Η ενισχυτική διδασκαλία στα σχολεία
3. Η δομή του Λυκείου και ο προσανατολισμός του στις εισαγωγικές εξετάσεις
4. Η διαδικασία των εξετάσεων και η συμμετοχή του Υπουργείου Παιδείας.

5. Το κόστος εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η εμπειρική έρευνα.

Οι παραπάνω παράγοντες διαμορφώνουν και τη δομή της έρευνας που ακολουθεί και θα αποτελέσουν και τα αντίστοιχα κεφάλαιά της.

Συγκεκριμένα:

Σε ένα **πρώτο κεφάλαιο** γίνεται ανάλυση της λειτουργίας των φροντιστηρίων και του ρόλου τους στην εκπαιδευτική ενίσχυση των μαθητών προκειμένου να έχουν αυξημένες επιδόσεις στις εξετάσεις αλλά και να μνηθούν στη διαδικασία των εξετάσεων. Σ' αυτό το πλαίσιο έγινε έρευνα και ανάλυση των διαθέσιμων στοιχείων που αφορούν τα φροντιστήρια καθώς και των απόψεων των εκπροσώπων των συλλογικών φορέων παροχής ενισχυτικής διδασκαλίας.

Σε ένα **δεύτερο κεφάλαιο** γίνεται ανάλυση των αλλαγών στο αναλυτικό πρόγραμμα και τις οικονομικές και εργασιακές επιπτώσεις αυτών των αλλαγών στο κόστος.

Στο **τρίτο κεφάλαιο** αναλύεται η συμβολή του κράτους στις διαδικασίες εισαγωγής τις οποίες και έχει διαχρονικά αναλάβει με την αντίστοιχη επιβάρυνση.

Τέλος, σε ένα **τέταρτο κεφάλαιο** αναλύονται τα αποτελέσματα της εμπειρικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε πρωτοετείς φοιτητές των Πανεπιστημίων των τριών κατευθύνσεων πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, και αφορούν τόσο τη διαδικασία της προετοιμασίας για τις εισαγωγικές όσο και το κόστος αυτής της προετοιμασίας καθώς και τη χρηματοδότηση των σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Κεφάλαιο 1. Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ

Το φροντιστήριο ως θεσμός εμπλέκεται στην εκπαιδευτική διαδικασία μέσω της κάθε μορφής ενισχυτικής διδασκαλίας σε όλη την έκταση του εκπαιδευτικού συστήματος συμπεριλαμβανομένης και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Από τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού σχολείου ο μαθητής προσφεύγει σε κάποιο θεσμό εκπαίδευσης είτε υπό τη μορφή σχολών (πχ. χορού, μουσικής, αθλητισμού, κλπ.) είτε υπό τη μορφή φροντιστηρίου (πχ. ξένων γλωσσών) προκειμένου να καλύψει εκπαιδευτικές ανάγκες που δεν καλύπτονται ή καλύπτονται μερικώς από την τυπική εκπαίδευση, κατά κύριο λόγο δημόσια και περιπτωσιακά ιδιωτική.

Η κάλυψη αυτών των αναγκών αποτελεί και την πρώτη μύηση των μαθητών στη φροντιστηριακή διαδικασία, η οποία στην πορεία εξελίσσεται παίρνοντας και άλλη μορφή όπως είναι τα ιδιαίτερα μαθήματα στα οποία οι μαθητές έχουν ως ένα βαθμό αποδεχτεί από τις πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου αφού δεν λειτουργούν φροντιστήρια για το δημοτικό μέχρι σήμερα.

Βέβαια, διαπιστώνουμε ότι βασική αιτία που οδηγεί στη δημιουργία των φροντιστηρίων είναι ότι στην εκπαιδευτική διαδικασία διαμορφώνονται "στενώσεις" με την επιβολή διαδικασιών επιλογής των μαθητών, με βασικό διακύβευμα τη συνέχιση ή όχι των σπουδών, γεγονός που τους αναγκάζει να προσφύγουν στην ενισχυτική διδασκαλία και σε κάθε μορφής βοήθεια για να μειώσουν την αβεβαιότητα της επιτυχίας. Βασικό παράδειγμα αποτελούν οι εισαγωγικές εξετάσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση όπου αφενός οι θέσεις είναι λιγότερες από τις υποψηφιότητες και αφετέρου ο ανταγωνισμός για την επιτυχία σε Σχολές και Τμήματα υψηλής ζήτησης είναι οξύς. Πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί επίσης η επιβολή εξετάσεων για την εισαγωγή στα Πρότυπα Πειραματικά Γυμνάσια και Λύκεια της χώρας που "αναγκάζει" τους

μαθητές και τις οικογένειές τους να προσφύγουν στα φροντιστήρια για να αυξήσουν μέσω αυτών τις πιθανότητες επιτυχίας στις εξετάσεις.

Από την άλλη πλευρά, τα φροντιστήρια με οποιαδήποτε μορφή και αν παρουσιάζονται (ενισχυτική διδασκαλία, ιδιαίτερα μαθήματα) εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία που προσφέρεται από την τυπική εκπαίδευση και στη συγκεκριμένη περίπτωση το Λύκειο, δημιουργώντας προβλήματα αφού, τουλάχιστον στην Β' και Γ' τάξη, τα φροντιστήρια προηγούνται σε γνώσεις και ταχύτητα παροχής τους από το ρυθμό του σχολείου με αποτέλεσμα να απαξιώνεται το σχολείο στη συνείδηση των μαθητών.

Έτσι οι μαθητές δηλώνουν² ότι, αφού το σχολείο και το φροντιστήριο μας προετοιμάζουν για τις εξετάσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δείχνουμε ιδιαίτερη επιμέλεια για το φροντιστήριο γιατί η γνώση που προσφέρεται εκεί είναι περισσότερο στοχευμένη και με λογικές που μας κάνουν να αποστασιοποιούμαστε από το σχολείο καθώς η γνώση προηγείται στα φροντιστήρια από αυτή την αυστηρά προβλεπόμενη πρόοδο της ύλης από το αναλυτικό πρόγραμμα.

Η ανάλυση των στοιχείων από την λειτουργία των φροντιστηρίων θα μας δώσει τη δυνατότητα αφενός να καθορίσουμε τη συμβολή τους στην ενίσχυση των γνώσεων αλλά και των τεχνικών των εξετάσεων που απαιτούνται για την επιτυχία στη διαδικασία των εισαγωγικών εξετάσεων και αφετέρου να εκτιμήσουμε την οικονομική επιβάρυνση των οικογενειών σ' αυτή τη διαδικασία.

Η συλλογή των απαραίτητων στοιχείων για τα φροντιστήρια, τον τρόπο λειτουργίας τους αλλά και την εμπλοκή τους στην όλη διαδικασία των εισαγωγικών εξετάσεων, έγινε τόσο μέσω συνεντεύξεων με τους προέδρους των Ενώσεων φροντιστών και καθηγητών φροντιστηρίων όσο και μέσω της επεξεργασίας ποσοτικών κυρίως δευτερογενών στοιχείων (του Υπουργείου Παιδείας αλλά και των Ενώσεων των Φροντιστηρίων) για την ίδρυση και

² Οι φοιτητές, σε συζητήσεις στις αίθουσες διδασκαλίας στο πανεπιστήμιο αλλά και σε αντίστοιχες συζητήσεις με τους εκπαιδευτικούς σε σεμινάρια και επιμορφωτικά προγράμματα, επιβεβαιώνουν και αιτιολογούν αυτήν την κατάσταση.

λειτουργία των φροντιστηρίων, τα οποία αποτυπώνουν την πραγματική εικόνα του θεσμού σε όλη την επικράτεια. Τα στοιχεία αυτά επικεντρώνονται κυρίως στον αριθμό των φροντιστηρίων, στον αριθμό των μαθητών, στον αριθμό των εκπαιδευτικών και των ειδικοτήτων τους.

Ο χρόνος έναρξης και το είδος της προετοιμασίας των υποψηφίων στα φροντιστήρια είναι προκαθορισμένα, εφόσον αποφασίζουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η επιλογή της πορείας προετοιμασίας είναι μοναδική για κάθε υποψήφιο, ο οποίος σε συνεργασία με τους γονείς του, τους καθηγητές του αλλά και τον κοινωνικό περίγυρο χαράσσουν εκούσια ή ακούσια μια στρατηγική εκπαιδευτικής ενίσχυσης, η οποία εξαρτάται από το επίπεδο του μαθητή -επιδόσεις στο σχολείο- την κατεύθυνση που έχει/θα επιλέξει το παιδί, την οικονομική κατάσταση της οικογένειας και τον τόπο διαμονής (Παπακωνσταντίνου, 2003).

Όσον αφορά ιδιαίτερα στην οικονομική κατάσταση των γονέων αυτή θα καθορίσει τόσο τον τρόπο της ενισχυτικής διδασκαλίας (φροντιστήριο-ιδιαίτερα μαθήματα-συνδυασμός των δύο) όσο και τη διάρκεια των ετών προετοιμασίας, δηλαδή, από πότε θα αρχίσει και με ποιά "ένταση" θα πραγματοποιηθεί ενώ όλο το προσφερόμενο πρόγραμμα των μαθημάτων ή επιλογή των βασικών -ορισμένου αριθμού μαθημάτων- καθορίζεται συνήθως από το γνωστικό επίπεδο του υποψηφίου.

Από την πλευρά τους τα φροντιστήρια, πιστεύουν ότι πολλοί μαθητές ξεκινούν την προετοιμασία τους για τις εισαγωγικές εξετάσεις από την Α' τάξη του Γυμνασίου και για το λόγο αυτό έχουν καθορίσει την τιμή τόσο του συνολικού προγράμματος που περιλαμβάνει το σύνολο των μαθημάτων των τριών κατευθύνσεων όσο και το κόστος ανά μάθημα για να έχουν τη δυνατότητα οι υποψήφιοι να επιλέγουν και να διαμορφώνουν το ατομικό τους πρόγραμμα ενισχυτικής διδασκαλίας.

Στο πλαίσιο αυτό οι φροντιστές μέσω του συλλογικού τους οργάνου έχουν καθορίσει και προτείνουν στα μέλη τιμολόγιο το οποίο προσαρμόζεται

στις οικονομικές συνθήκες κυρίως των "προβληματικών-υποβαθμισμένων"³ περιοχών αλλά και των γονέων, με αποτέλεσμα να παρουσιάζουν μεγάλη ευελιξία στα προγράμματά τους (μέσω της διαπραγμάτευσης με τους γονείς που παρουσιάζουν ή αποδεικνύουν αδυναμία καταβολής της αμοιβής που αντιστοιχεί στο συγκεκριμένο

Μείωση διδάκτρων τα τελευταία 4 χρόνια έως και 35%				
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ⁴	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
<i>A' Γυμνασίου</i>	1.760	1.410	1.410	1.200
<i>B' Γυμνασίου</i>	2.610	2.220	2.030	1.725
<i>Γ' Γυμνασίου</i>	2.650	2.350	2.120	1.800
<i>A' Λυκείου</i>	3.470	3.120	2.840	2.550
<i>B' Λυκείου (Θετική)</i>	4.300	3.960	3.656	3.210
<i>B' Λυκείου (Θεωρητική)</i>	3.700	3.400	3.060	2.750
<i>B' Λυκείου (Τεχνολογική)</i>	3.700	3.400	3.060	2.750
<i>Γ' Λυκείου (Θετική)</i>	4.590	4.360	4.010	3.700
<i>Γ' Λυκείου (Θεωρητική)</i>	4.280	4.070	3.750	3.450
<i>Γ' Λυκείου (Τεχνολογική)</i>	4.280	4.070	3.750	3.450
(όλες οι τιμές είναι σε €)				

Πηγή: Ομοσπονδία Εκπαιδευτών Φροντιστών Ελλάδος (ΟΕΦΕ), 2014

³ Περιοχές με μεγάλα ποσοστά ανεργίας ή περιοχές με χαμηλών κοινωνικοοικονομικών παραγόντων.

⁴ Τα προγράμματα των τάξεων του Γυμνασίου αφορούν στα μαθήματα των κατευθύνσεων τα οποία οι μαθητές συνεχίζουν και στις τάξεις του Λυκείου.

πρόγραμμα που επιλέγουν) ανταποκρινόμενα στην οικονομική κατάσταση των γονέων.

Έτσι η οικονομική κρίση που διέρχεται η χώρα τα τελευταία πέντε (5) χρόνια αναγκάζει την Ένωση Φροντιστών να ανταποκριθεί στην διαμορφωμένη πραγματικότητα και να προτείνει στα μέλη της τη σταδιακή μείωση των διδάκτρων στα εκπαιδευτικά πακέτα των φροντιστηρίων. Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνεται αυτή η μείωση η οποία ανέρχεται, σύμφωνα με την πρόταση της Ένωσης προς τα μέλη μεταξύ των ετών 2010 και 2014 σε μέσο ποσοστό σχεδόν 28% (28.1% για την θεωρητική κατεύθυνση και 27,8% για την θετική) και σε ορισμένες περιπτώσεις μέχρι 35% όπως φαίνεται στους πίνακες που ακολουθούν.

Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι οι παραπάνω τιμές αποτελούν την τιμή του "πακέτου" μαθημάτων για κάθε κατεύθυνση των εισαγωγικών όπου από κάθε φροντιστήριο προβλέπονται τόσο οι ώρες την εβδομάδα σε κάθε μάθημα όσο και το πλήθος των μαθημάτων για να μπορούν οι μαθητές και οι γονείς τους να επιλέξουν συνολικά το πακέτο ή μέρος αυτού ανάλογα με τον συνολικό προγραμματισμό του διαθέσιμου χρόνου του μαθητή αλλά και τον διαθέσιμο οικογενειακό προϋπολογισμό.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται ένα ενδεικτικό πρόγραμμα μαθημάτων που προσφέρει ένα φροντιστήριο στους υποψήφιους πελάτες του.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Κατευθύνσεις					
Θετική		Τεχνολογική		Θεωρητική	
<i>Μαθήματα</i>	<i>Ώρες</i>	<i>Μαθήματα</i>	<i>Ώρες</i>	<i>Μαθήματα</i>	<i>Ώρες</i>
Μαθηματικά	4	Μαθηματικά	5	Αρχαία	5
Φυσική	4	Φυσική	3	Ιστορία	3
Χημεία	2	Υπολογιστές	2	Λατινικά	2
Βιολογία	3	ΑΟΔΕ	2	Λογοτεχνία	2
Έκθεση	2	Έκθεση	2	Έκθεση	2
Μαθηματικά Γεν. / Βιολογία Γεν.	2/1	Μαθηματικά Γεν. / Βιολογία Γεν.	2/1	Μαθηματικά Γεν. / Βιολογία Γεν.	2/1
ΑΟΘ	3	ΑΟΘ	3	ΑΟΘ	3

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Θετική		Τεχνολογική		Θεωρητική	
<i>Μαθήματα</i>	<i>Ώρες</i>	<i>Μαθήματα</i>	<i>Ώρες</i>	<i>Μαθήματα</i>	<i>Ώρες</i>
Μαθηματικά Κατ.	2	Μαθηματικά Κατ.	2	Αρχαία	4
Φυσική	2	Φυσική	2	Άλγεβρα	2
Χημεία	1	Χημεία	1	Φυσική	2
Άλγεβρα	2	Άλγεβρα	2	Χημεία	1
Έκθεση	2	Έκθεση	2	Έκθεση	2
Εισαγωγή στα Μαθηματ. Γ' Λυκ.	1	Γεωμετρία	1	Γεωμετρία	1
				Λατινικά (extra)	1

Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

<i>Μαθήματα</i>	<i>Ώρες</i>
Άλγεβρα	3
Γεωμετρία	2
Φυσική	2
Χημεία	2
Έκθεση	2
Αρχαία	3

ΓΥΜΝΑΣΙΟ

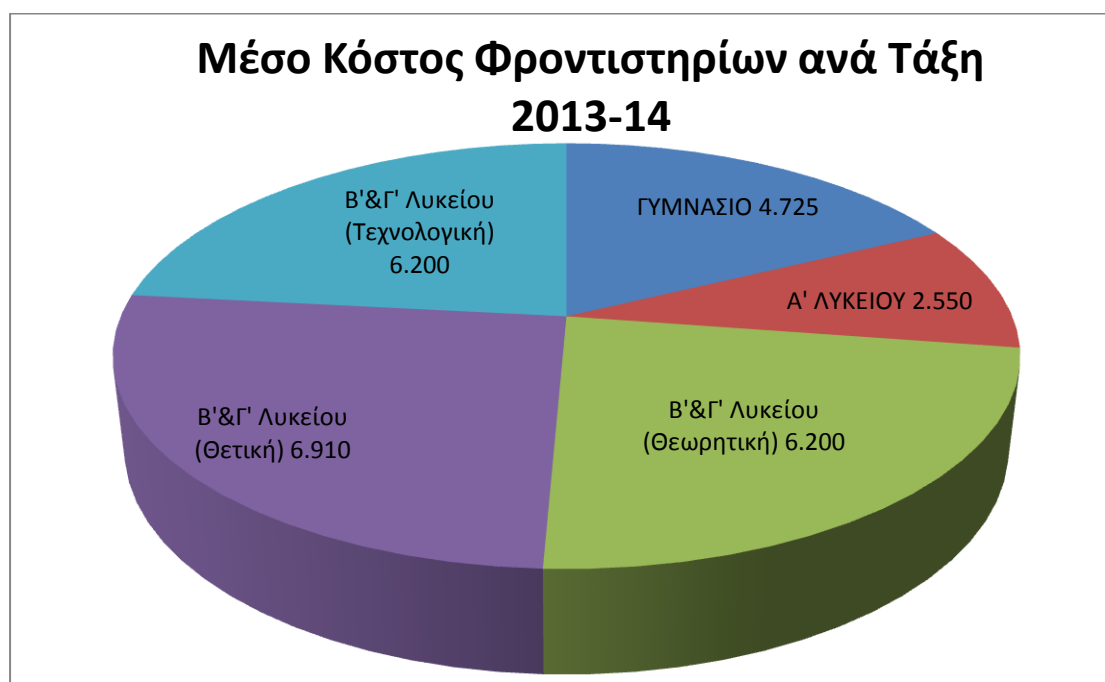
<i>Μαθήματα</i>	<i>Ώρες</i>
Φιλολογικά	3
Μαθηματικά	3
Φυσική-Χημεία	2

Στην πραγματικότητα κάθε φροντιστήριο διαμορφώνει τη δική του τιμολογιακή πολιτική η οποία προσδιορίζεται από το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον του τόπου εγκατάστασης και το βαθμό ανταπόκρισης στα αιτήματα μείωσης των διδάκτρων από τους γονείς των υποψηφίων μαθητών.

Μέσο Κόστος Φροντιστηρίων
(επεξεργασία στοιχείων του παραπάνω πίνακα)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	2010-2011	2013-2014
ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ⁵	7.020	4.725
A' ΛΥΚΕΙΟΥ	3.747	2.550
B'&Γ' Λυκείου (Θεωρητική)	7.980	6.200
B'&Γ' Λυκείου (Θετική)	8.890	6.910
B'&Γ' Λυκείου (Τεχνολογική)	7.980	6.200
Μέσο συνολικό Κόστος Προετοιμασίας σε φροντιστήριο		
Θεωρητική & Τεχνολογική	18.747	13.475
Θετική	19.657	14.185

Πηγή: επεξεργασία στοιχείων από τον συγγραφέα

Από τους παραπάνω πίνακες, οι οποίοι έχουν προκύψει από την επεξεργασία στοιχείων των φροντιστηρίων, διαπιστώνουμε ότι το ατομικό

⁵ Σε επίπεδο Γυμνασίου, σύμφωνα με τη δήλωση των Φροντιστών, προσφέρουν ένα σύνολο μαθημάτων που αντιστοιχούν στα μαθήματα των κατευθύνσεων χωρίς να το διευκρινίζουν με δεδομένο ότι σε αυτό το επίπεδο οι περισσότεροι μαθητές δεν έχουν επιλέξει κατεύθυνση.

κόστος των φροντιστηρίων είναι κοινό σε ετήσια βάση για τους μαθητές του Γυμνασίου και αυτούς της Α' Λυκείου με δεδομένο ότι επιλέγουν πακέτα ενισχυτικής διδασκαλίας που βοηθούν τους μαθητές τόσο για να επιτύχουν υψηλή βαθμολογία στις ετήσιες εξετάσεις όσο και να ξεκινήσουν την προετοιμασία για τις εισαγωγικές εξετάσεις στο τέλος του Λυκείου. Έτσι το παρουσιαζόμενο κόστος αποτελεί ένα μέσο όρο δαπανών προετοιμασίας σε κάθε πακέτο που επιλέγουν οι μαθητές-γονείς.

Για τους μαθητές της Β' και Γ' τάξης Λυκείου το κόστος είναι πλέον άμεσα εξαρτώμενο από τα μαθήματα της κάθε κατεύθυνσης αφού διαφοροποιείται η κοστολόγηση του κάθε πακέτου που εξαρτάται από τα μαθήματα⁶ που περιλαμβάνει με αποτέλεσμα να διαφοροποιείται το κόστος των δυο τελευταίων τάξεων σε φροντιστήρια και συνεπώς το συνολικό κόστος προετοιμασίας των μαθητών.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία ένας μαθητής ο οποίος αρχίζει τα φροντιστήριά του από το Γυμνάσιο και επιλέγει την θεωρητική και τεχνολογική κατεύθυνση το συνολικό κόστος προετοιμασίας από 18.747 ευρώ το 2010 μειώθηκε σε 13.475 το 2014. Αντίστοιχα, το συνολικό κόστος προετοιμασίας για υποψηφίους που επιλέγουν την θετική κατεύθυνση είναι 5% υψηλότερο αφού δαπανούν 19.657 ευρώ το 2010 και μειωμένο κατά 28% (14.185 ευρώ) το 2014.

Επίσης, η Ένωση Ιδιοκτητών Φροντιστών με πρότασή της προς τα μέλη της προτρέπει τα μέλη να προχωρήσουν σταδιακά σε μείωση των διδάκτρων κατά μέσο όρο 28% σε όλες τις κατευθύνσεις μεταξύ των ετών 2010 και 2014.

Όσον αφορά στο θεσμό του φροντιστηρίου σε εθνικό επίπεδο διαπιστώνουμε ότι υπάρχει μια διασπορά η οποία εξαρτάται από την

⁶ Σύμφωνα με την στατιστική ανάλυση, από τον συγγραφέα, των διαφόρων πακέτων φροντιστηρίων, που προτείνουν στους πελάτες τους, διαπιστώνουμε ότι τα μαθήματα της θετικής κατεύθυνσης κοστολογούνται ακριβότερα από τα μαθήματα της θεωρητικής κατεύθυνσης και ακόμα πιο ακριβά είναι τα μαθήματα των ειδικών μαθημάτων (μουσική, σχέδιο, κλπ)

ζήτηση καθώς και το πλήθος των υποψηφίων-μαθητών στην κάθε εκπαιδευτική περιφέρεια.

Η επεξεργασία των στοιχείων που αφορούν τα φροντιστήρια έγινε με βάση τα δημοσιευμένα στοιχεία του Υπουργείου Παιδείας για το σχολικό έτος 2011-2012 κατόπιν διαδικασίας απογραφής των λειτουργούντων φροντιστηρίων σε όλη την χώρα.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΦΡ. ΔΕΥΤ. ΕΚΠ.	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ
ΑΤΤΙΚΗ	8.081	49.929	787	8.323
ΑΝ.ΜΑΚ. ΘΡΑΚΗ	1.272	6.426	85	616
ΒΟΡ.ΑΙΓΑΙΟ	326	1.336	27	144
ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑ	1.371	8.805	110	1.041
ΔΥΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1.165	5.367	83	428
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	287	1.512	30	148
ΗΠΕΙΡΟΣ	1.224	6.427	114	422
ΚΕΝΤΡ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	3.466	19.768	350	2.805
ΚΡΗΤΗ	1.123	5.914	106	872
ΝΟΤ.ΑΙΓΑΙΟ	408	2.157	42	193
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	1.429	7978	183	586
ΣΤΕΡ.ΕΛΛΑΔΑ	1.118	5.870	114	640
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	2.106	14.711	176	1.088
ΣΥΝΟΛΟ	23.376	136.200	2.207	17.306

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της Διεύθυνσης Ιδιωτικής Εκπαίδευσης του ΥΠΟΠΑΙΘ, 2013

Από την ανάλυση αυτών των στοιχείων για τα φροντιστήρια φαίνεται ότι κατά το σχολικό έτος 2011-2012 λειτουργούν 2.207 φροντιστήρια Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στα οποία έχουν οργανωθεί 23.376 τμήματα και φοιτούν 136.200 μαθητές που αντιστοιχούν σε 5,8 μαθητές ανά τμήμα. Η μείωση του αριθμού των μαθητών ανά τμήμα⁷ φαίνεται να είναι αποτέλεσμα του ανταγωνισμού μεταξύ των φροντιστηρίων αλλά και μια αντίδραση-αντίσταση των φροντιστηρίων στα ιδιαίτερα μαθήματα. Επίσης πολλά φροντιστήρια οργανώνουν τμήματα με μαθητές διαφορετικών ταχυτήτων με βάση τις επιδόσεις τους για να επιτύχουν καλύτερα αποτελέσματα στις εισαγωγικές εξετάσεις. Πρόκειται για ένα δείκτη που είναι άμεσα αναγνωρίσιμος από την αγορά και τους γονείς.

Από την επιμέρους επεξεργασία των στοιχείων διαπιστώνουμε ότι, σχετικά με το μέσο αριθμό των μαθητών ανά τμήμα, υπάρχει διαφοροποίηση μεταξύ των διαφόρων περιφερειών όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΑΝΑ ΤΜΗΜΑ
ΑΤΤΙΚΗ	8.081	6,2
ΑΝ.ΜΑΚ. ΘΡΑΚΗ	1.272	5,0
ΒΟΡ.ΑΙΓΑΙΟ	326	4,1
ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑ	1.371	6,4
ΔΥΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1.165	4,6
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	287	5,3
ΗΠΕΙΡΟΣ	1.224	5,2
ΚΕΝΤΡ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	3.466	5,7
ΚΡΗΤΗ	1.123	5,3

⁷ Σύμφωνα με στοιχεία της έρευνας της ΟΕΦΕ (βλ. Παράρτημα).

ΝΟΤ.ΑΙΓΑΙΟ	408	5,2
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	1.429	5,6
ΣΤΕΡ.ΕΛΛΑΔΑ	1.118	5,2
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	2.106	7,0
ΣΥΝΟΛΟ	23.376	5,8

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της Διεύθυνσης Ιδιωτικής Εκπαίδευσης του ΥΠΟΠΑΙΘ, 2013

Σε περιφέρειες που δεν υπάρχουν μεγάλα αστικά κέντρα αλλά αντίθετα εντάσσονται αγροτικές περιοχές τα τμήματα είναι μικρότερα⁸ σε σχέση τόσο με το μέσο όρο όσο και σε σχέση με τα δυο μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας (Αθήνα και Θεσσαλονίκη στις αντίστοιχες περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας).

Στις περιφέρειες των νησιών ο αριθμός των μαθητών ανά τμήμα είναι πολύ χαμηλός όπως στο Νότιο Αιγαίο με 4,1 μαθητές ανά τμήμα καθώς και στην Δυτ. Μακεδονία (4,6) γεγονός που θα μπορούσε να συνδέσει κάποιος με τα υψηλά ποσοστά ανεργίας των νέων πτυχιούχων καθηγητικών σχολών οι οποίοι βλέπουν ως διέξοδο την ίδρυση φροντιστηρίου για να την αντιμετωπίσουν (ανεργία) αφού είναι δεδομένη, λόγω του εισαγωγικού συστήματος, η ζήτηση για φροντιστήρια. Στα αστικά κέντρα φαίνεται να μην υπάρχει η ίδια λογική με δεδομένο ότι ο ανταγωνισμός είναι μεγάλος και η είσοδος στην αγορά των φροντιστηρίων είναι σημαντικά δυσκολότερη.

Στο σύνολο των φροντιστηρίων εργάζονται 17.306 καθηγητές, εκ των οποίων το 48,1% στην Αττική, και το 16,% στην Κεντρική Μακεδονία αφού το μεγαλύτερο μέρος των μαθητών βρίσκεται σε αυτές τις περιφέρειες.

⁸ Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΥΠΑΙΘ αλλά και την άποψη του προέδρου της ΟΕΦΕ την οποία διατυπώνει στη συνέντευξή του (βλ. Παράρτημα). Το φαινόμενο παρουσιάζεται κυρίως στη βόρεια Ελλάδα αλλά και σε ορισμένες περιοχές της Θεσσαλίας όπου οι εκπαιδευτικοί, ελεύθεροι επαγγελματίες, αδιόριστοι, που συνήθως κάνουν ιδιαίτερα ιδρύουν τυπικά κάποιο νομικό πρόσωπο

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ
(ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΣΕ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ)

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	Ποσοστό %
ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ	6280	36,3
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ	4299	24,8
ΦΥΣΙΚΟΙ	2892	16,7
ΧΗΜΙΚΟΙ	1223	7,1
ΒΙΟΛΟΓΟΙ	979	5,7
ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΙ	937	5,4
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	555	3,2
ΑΛΛΩΝ ΚΛΑΔΩΝ	141	0,8
Σύνολο Εκπαιδευτικών	17306	100
ΑΡΙΘΜ.ΤΜΗΜΑΤΩΝ	23376	
ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ	136200	
ΣΥΝΟΛΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	2207	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων της Διεύθυνσης Ιδιωτικής Εκπαίδευσης του ΥΠΟΠΑΙΘ, 2013

Οι τρεις ειδικότητες των φιλολόγων, των μαθηματικών και των φυσικών αποτελούν τις βασικές ειδικότητες των εκπαιδευτικών των φροντιστηρίων καλύπτοντας το 77,8% των αναγκών, αφού το μάθημα της έκθεσης απαιτείται σε όλες τις κατευθύνσεις, των δε μαθηματικών και της φυσικής απαιτούνται τουλάχιστον στις δυο από τις τρεις κατευθύνσεις των εισαγωγικών εξετάσεων. Θα μπορούσε να ισχυριστεί κάποιος ότι οι υπόλοιπες ειδικότητες που αφορούν αποκλειστικά την θετική και τεχνολογική κατεύθυνση έρχονται να λειτουργήσουν συμπληρωματικά στις προηγούμενες.

Σ' αυτόν τον αριθμό των εργαζομένων στα φροντιστήρια θα πρέπει να προσθέσουμε στους καθηγητές με τις παραπάνω ειδικότητες και τους φοιτητές που κάνουν μόνο ιδιαίτερα μαθήματα από το Γυμνάσιο και δεν καταγράφονται από το σύστημα απογραφής των ιδιωτικών

εκπαιδευτικών⁹. Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι σ' αυτόν τον αριθμό των καθηγητών ιδιαίτερων μαθημάτων θα πρέπει να συμπεριληφθεί και ο αριθμός των εν ενεργεία καθηγητών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που προσφέρουν ιδιαίτερα μαθήματα σε μαθητές ενίοτε και στους μαθητές των σχολείων που υπηρετούν.

Όσον αφορά στις αμοιβές των εκπαιδευτικών που εργάζονται στα φροντιστήρια ακολουθούν μια πτωτική τάση η οποία επηρεάζεται από την τιμολογιακή πολιτική των ιδιοκτητών, που λόγω της οικονομικής κρίσης που έχει ως συνέπεια τη μείωση του οικογενειακού προϋπολογισμού, οδηγείται σε αντίστοιχη μείωση των διδάκτρων. Επαγωγικά η μείωση των διδάκτρων, όπως παρουσιάστηκε και στον πίνακα παραπάνω, συμπιέζει τις αμοιβές των εκπαιδευτικών οι οποίες υπολογίζονται με την διδακτική ώρα. Επιπλέον, η μείωση των αμοιβών των εκπαιδευτικών οφείλεται στην αυξημένη προσφορά εκ μέρους των πτυχιούχων προς τα φροντιστήρια που οδηγεί στη συμπίεση των αμοιβών και κατ' αντιστοιχία στη μείωση της αξίας των πτυχίων.

Κάνοντας μια πρώτη εκτίμηση του κόστους, με βάση τις επίσημα δηλωθείσες τιμές των φροντιστηρίων και τον αριθμό των μαθητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις το 2013 ανέρχονται κατά μέσο όρο¹⁰ σε ετήσια βάση σε 600,8 εκατομμύρια ευρώ.

Διαπιστώνοντας ότι, ο αριθμός των υποψηφίων για τις εισαγωγικές εξετάσεις παραμένει κάθε χρόνο σχεδόν σταθερός και λαμβάνοντας υπόψη την κατανομή των μαθητών ανά κατεύθυνση καθώς και το ποσοστό των μαθητών της κάθε τάξης που προσφεύγει σε φροντιστήρια, αποκλειόμενης της ενισχυτικής διδασκαλίας μέσω ιδιαίτερων μαθημάτων όπου δεν υπάρχει εκτίμηση, εκτιμούμε ότι το ετήσιο κόστος για φροντιστήρια ανέρχεται στο ποσό των 1.274,1 εκατομμυρίων € το χρόνο.

⁹ Από στοιχεία που προκύπτουν από έρευνες στο συγκεκριμένο αντικείμενο βλ. Παπακωνσταντίνου, 2003.

¹⁰ Υπολογίζοντας το μέσο όρο των ετήσιων διδάκτρων για φροντιστήρια στο επίπεδο του Λυκείου ως το μέσο όρο των διδάκτρων στις τρεις κατευθύνσεις της Γ' Λυκείου για το 2013. βλ. στοιχεία έρευνας ΟΕΦΕ στο Παράρτημα.

Η εκτίμηση έγινε μέσω του σχετικού αλγορίθμου που προκύπτει από την παραπάνω ανάλυση:

$$M_{\Gamma} * K_{\Gamma} + M_{A} * K_{A} + (M_{K} * \Theta\%) * K_{\Theta} + (M_{K} * \Theta T\%) * K_{\Theta T} + (M_{K} * T\%) * K_{T} = 1.274.128.128 \text{ €}$$

όπου:

M_{Γ} , αριθμός μαθητών Γυμνασίου

K_{Γ} ετήσιο μέσο κόστος φροντιστηρίου στο Γυμνάσιο

M_{A} , μαθητές Α' Λυκείου

K_{A} , κόστος φροντιστηρίου Α' Λυκείου

M_{K} μαθητές Β' και Γ' Λυκείου

$\Theta\%$, $\Theta T\%$ και $T\%$, ποσοστό μαθητών που επιλέγουν θεωρητική, θετική και τεχνολογική κατεύθυνση, αντίστοιχα

K_{Θ} , $K_{\Theta T}$, K_{T} , Μέσο ετήσιο κόστος για τη θεωρητική, τη θετική και την τεχνολογική κατεύθυνση αντίστοιχα.

Είναι φανερό ότι αυτό το κόστος δεν αποτυπώνει το πραγματικό κόστος των φροντιστηρίων αλλά και το συνολικό κόστος προετοιμασίας των υποψηφίων φοιτητών για τις εισαγωγικές εξετάσεις.

Η ουσιαστική και πραγματική εκτίμηση του κόστους θα γίνει με τη βοήθεια της εμπειρικής έρευνας όπου θα εκτιμηθεί η ατομική πορεία των υποψηφίων τόσο από πλευράς σύνθεσης της ενισχυτικής διδασκαλίας όσο και από πλευράς συνολικού κόστους αυτής της πορείας στην οποία περιλαμβάνονται τα ιδιαίτερα μαθήματα, το κόστος ευκαιρίας καθώς και οι δαπάνες του κράτους.

Είδη χρηματοδότησης των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων-κουπόνια.

Είναι χρήσιμο σε αυτό το στάδιο της έρευνας να παρουσιαστούν οι εναλλακτικοί τρόποι χρηματοδότησης της ενισχυτικής διδασκαλίας στη βάση της διεθνούς εμπειρίας επικεντρωμένοι στη χρήση των κουπονιών.

Διεθνώς οι νέοι τρόποι χρηματοδότησης¹¹ χρησιμοποιούνται κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες αλλά επιλεκτικά και στις χώρες του ΟΟΣΑ με

¹¹ Οι πλέον πιο συχνά συναντώμενοι «μηχανισμοί» ενίσχυσης των οικογενειών με περιορισμένα εισοδήματα αλλά και γενικά χρηματοδότησης της εκπαίδευσης είναι : επιδότηση ιδιωτικών σχολείων, υποτροφίες, οικονομική ενίσχυση ιδιωτικών σχολείων, χρηματοδότηση γονέων για

βασικό στόχο την «ικανοποίηση της αγοράς» αποδίδοντας στους καταναλωτές τις δομές και τους οργανισμούς όπου θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες ή τις απαιτήσεις των γονέων, φροντίζοντας και για την ενίσχυση των κοινωνικά ασθενέστερων τάξεων ώστε να έχουν τις «ίδιες ευκαιρίες» συμμετοχής στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Ο προτεινόμενος και προβαλλόμενος, αν και γνωστός από την δεκαετία του '60, μηχανισμός χρηματοδότησης μέσω **κουπονιών** στους γονείς με στόχο την παροχή ίσων ευκαιριών, δίνοντας την ευκαιρία στους γονείς να επιλέξουν το είδος του σχολείου που θέλουν, οδηγεί στον επανακαθορισμό των σχέσεων παραγωγής εκπαίδευσης μεταξύ των συντελεστών κράτους, γονέων, εκπαιδευτικών και κοινωνικών φορέων και μεταβάλλει την κατανομή και τις σχέσεις εξουσίας μεταξύ αυτών. Όμως οι λόγοι μη εφαρμογής σε εθνική κλίμακα και σε πολλές χώρες, (περιορισμένα στη Δανία, Ολλανδία, ΗΠΑ, Νέα Ζηλανδία) τους οποίους θα μπορούσε να επικαλεστεί κάποιος είναι (Hallak, 1984)¹² :

- «Εχθρότητα των πολιτικών και της εκπαιδευτικής διοίκησης η οποία θα έχανε την εξουσία διαχείρισης και ελέγχου.
- Επιβάρυνση των μηχανισμών διαχείρισης και διοίκησης των κουπονιών,
- Μη ύπαρξη σημαντικού ιδιωτικού εκπαιδευτικού συστήματος
- Φόβος αναρχίας στη κατανομή της προσφοράς και ανάπτυξης της σχολικότητας χωρίς αναφορά στις κοινωνικές και οικονομικές ανάγκες της χώρας,
- Στις χώρες σε ανάπτυξη με μεγάλη διασπορά του πληθυσμού σε αγροτικές περιοχές δεν φαίνεται πόσο είναι πρακτικό να

ιδιωτικά και δημόσια σχολεία, υποτροφία σε κάθε μαθητή, κουπόνια σε φτωχούς μαθητές, ιδιωτική διαχείριση δημόσιων σχολείων, κοινοτική χρηματοδότηση, κρατική ενίσχυση φοιτητών σε ιδιωτικά σχολεία, οικονομική ενίσχυση σε ιδιωτικά σχολεία που δέχονται φτωχούς, επιχορηγήσεις με διάφορα συστήματα κινήτρων, κουπόνια για εργαζόμενους για τη βελτίωση της εκπαίδευσής τους κλπ.

¹² Hallak, J., (1984) *A qui profite l' école ?*, Paris, PUF, coll. Economie en liberté, 1974

προσφέρει επιλογές όταν πολλά σχολεία με δυσκολία λειτουργούν λόγω έλλειψης μαθητών,

- Το σύστημα των κουπονιών υποχρεώνει στην υιοθέτηση κανόνων που αντιτίθενται ευθέως στις επιθυμίες ορισμένων κοινωνικών ομάδων (πχ. μέσων και ανώτερων οι οποίες θεωρούν ως άνιση την αντιμετώπισή τους από το εκπαιδευτικό σύστημα).

Τέλος, βασικό στοιχείο στη χρηματοδότηση των εκπαιδευτικών συστημάτων αποτελεί η εκτίμηση των εισροών στην παραγωγική διαδικασία της εκπαίδευσης αφού αυτές προσδιορίζουν το κόστος της.

Γενικά ο τύπος χρηματοδότησης των εκπαιδευτικών συστημάτων προκύπτει από την ανάλυση τόσο της λειτουργίας της παραγωγής στην εκπαίδευση όσο και της λειτουργίας του κόστους καθώς και από τη μορφή της οργάνωσης του συστήματος, την ύπαρξη εκπαιδευτικής στρατηγικής και από το επίπεδο ανάπτυξης της χώρας.

ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ της ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΟΕΦΕ)

Η Ομοσπονδία των Ιδιοκτητών Φροντιστηρίων (ΟΕΦΕ) την οποία προσεγγίσαμε για να αποτυπώσουμε την άποψη των ατόμων που δραστηριοποιούνται χρόνια στο χώρο της ενισχυτικής διδασκαλίας έχει, μέσω ερευνών που πραγματοποιεί, έχει πλήρη και σαφή εικόνα για την δραστηριότητα του κλάδου¹³.

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε τα αποτελέσματα έρευνας¹⁴ του συλλόγου φροντιστών Αθήνας σχετικά με την συμπεριφορά των υποψηφίων φοιτητών κατά την διάρκεια της προετοιμασίας τους στο Λύκειο.

Έτσι σύμφωνα με την έρευνα που πραγματοποιήθηκε το σχολικό έτος 2013-14 και αφορούσε την περίοδο μετά το 2009, την περίοδο δηλαδή της οικονομικής κρίσης της χώρας, αναδεικνύεται ότι:

¹³ Βασικά συμπεράσματα έρευνας που πραγματοποίησε η εταιρία PALMOS ANALYSIS για λογαριασμό της ΣΕΦΑ, από 11-12-2013 εως 19-1-2014

¹⁴ ό.π.

- 9 στους 10 μαθητές συμμετέχουν στις εισαγωγικές εξετάσεις και από αυτούς που δεν συμμετέχουν ο κύριος όγκος προέρχεται από οικογένειες με χαμηλό εισοδηματικό επίπεδο. Επίσης, ένας στους τρεις μαθητές που δεν έχουν εξωσχολική υποστήριξη κατά τη διάρκεια του Λυκείου δεν συμμετέχουν στις Πανελλήνιες Εξετάσεις
- Διπλάσιες πιθανότητες πρόσβασης στις υψηλόβαθμες σχολές των ΑΕΙ/ΤΕΙ έχουν οι μαθητές με εξωσχολική υποστήριξη έναντι των μαθητών χωρίς εξωσχολική υποστήριξη στο Λύκειο. Ακόμη, είναι διπλάσιο το ποσοστό των μαθητών με βαθμό 17 και πάνω όταν η οικογένεια έχει μηνιαίο εισόδημα πάνω από 1.500 ευρώ σε σχέση με αυτές που έχουν μηνιαίο εισόδημα κάτω από 1.500 ευρώ.
- 4 στους 5 μαθητές έχουν εξωσχολική υποστήριξη κατά τη διάρκεια της φοίτησης στο Λύκειο. Τα υψηλότερα ποσοστά των μαθητών που δεν προσφεύγουν σε εξωσχολική υποστήριξη παρατηρούνται σε οικογένειες με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, με γονείς ανέργους, σε οικογένειες με πολύ χαμηλά εισοδήματα και σε οικογένειες που ζουν σε αγροτικές περιοχές αλλά σχεδόν πάντα ως βασικός λόγος δηλώνεται η οικονομική δυσχέρεια.
- Από αυτούς που δηλώνουν ότι έχουν εξωσχολική υποστήριξη, σχεδόν όλοι δηλώνουν ότι την έχουν στην Γ' Λυκείου. 4 στους 5 γονείς παρέχουν υποστήριξη στα παιδιά τους στη Β' Λυκείου και το 50% αυτών παρέχουν εξωσχολική υποστήριξη στα παιδιά τους από την Α' τάξη του Λυκείου. Επίσης, σύμφωνα με τα στοιχεία της εμπειρικής έρευνας που παρουσιάζονται στο τελευταίο κεφάλαιο της έρευνας, σε ότι αφορά την εξωσχολική υποστήριξη των υποψηφίων μαθητών για τις εισαγωγικές εξετάσεις, το Φροντιστήριο κατέχει κυρίαρχη θέση στις προτιμήσεις των μαθητών (49%) και στη συνέχεια ο συνδυασμός φροντιστηρίου και ιδιαίτερων μαθημάτων (33,6%), και τα ιδιαίτερα με τα οποία δεν ασχολείται η έρευνα της ΟΕΦΕ (14,2%) (το υπόλοιπο 3,2% δεν συμμετέχει σε εξωσχολικές υποστηρικτικές δράσεις).
- Κατά την τελευταία πενταετία 8 στους 10 μαθητές που συμμετείχαν στις εισαγωγικές εξετάσεις πέτυχαν σε κάποιο ΑΕΙ ή

ΤΕΙ και το παρακολουθούν, ενώ 1 στους 10 δεν παρακολουθεί λόγω οικονομικών προβλημάτων της οικογένειας, ενώ το υπόλοιπο 10% δεν πετυχαίνει στις εξετάσεις με την έννοια ότι δεν πετυχαίνει σε κάποιο από το/α τμήμα/τα που έχει δηλώσει στο μηχανογραφικό γιατί θεωρητικά πετυχαίνουν όλοι όσοι τελειώνουν το Λύκειο.

- Το ποσοστό αποτυχίας στους μαθητές με εξωσχολική υποστήριξη στο Λύκειο είναι 12% ενώ στους μαθητές χωρίς εξωσχολική υποστήριξη η αποτυχία ανέρχεται στο τριπλάσιο (35%).
- Τα ιδιαίτερα μαθήματα αποτελούν το λιγότερο αποτελεσματικό τρόπο εξωσχολικής υποστήριξης, με ποσοστό επιτυχίας και παρακολούθησης 71% έναντι 83% στους μαθητές που υποστηρίζονται μόνο από φροντιστήριο και 82% στους μαθητές που κάνουν φροντιστήριο και ιδιαίτερα.
- Σχετικά με την οικονομική επιβάρυνση των υποψηφίων το συνολικό κόστος ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 9.000 ευρώ σε όλο το Λύκειο. Το μεγαλύτερο μέρος αφορά την Γ. Λυκείου που αντιστοιχεί στο 42% του συνολικού κόστους. Επίσης, το κόστος των ιδιαίτερων μαθημάτων είναι κατά 25% μεγαλύτερο αυτού των φροντιστηρίων γεγονός που το καθιστά αντιοικονομικό αφού η επιτυχία μέσω των ιδιαίτερων, όπως υποστηρίζει η έρευνα, είναι μικρότερη.
- Τέλος, η έρευνα, παρουσιάζοντας την αξιολογική κρίση των γονέων για το θεσμό των φροντιστηρίων, δείχνει ότι, αφενός οι γονείς θεωρούν πολύ θετική τη συμβολή των φροντιστηρίων στην επιτυχία των παιδιών τους (9 στους 10 γονείς) και αφετέρου εκφράζονται θετικά (83%) για την κρατική επιδότηση των φροντιστηρίων μέσω των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και των επιταγών ενισχυτικής εκπαίδευσης (voucher).

Η άποψη της ομοσπονδίας (ΟΕΦΕ) για τα φροντιστήρια όπως αυτή εκφράστηκε μέσω συνέντευξης από τον πρόεδρό της, στις 16-12-2014

στο γραφείο του, ταυτίζεται απόλυτα με τα παραπάνω αποτελέσματα της έρευνας.

Καταρχήν ο πρόεδρος της ΟΕΦΕ, θέλοντας να τεκμηριώσει την ύπαρξη του θεσμού των φροντιστηρίων ως μιας διεθνούς πρακτικής που δικαιολογεί και το ελληνικό φαινόμενο δηλώνει ότι το φροντιστήριο ως θεσμός δεν είναι ελληνικό φαινόμενο αλλά σε άλλες χώρες όπως η Ιαπωνία, οι ΗΠΑ και η Νότια Κορέα συμβαίνει σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό και είναι πιο σημαντικό για το εκπαιδευτικό τους σύστημα καθώς η δομή τους το καθιστά περισσότερο αναγκαίο. Η συμβολή του φροντιστηρίου στην εκπαίδευση είναι καθοριστική και γι' αυτό ως θεσμός έχει επιτύχει τόσα χρόνια. Ενδεικτικές είναι εν προκειμένω οι παρακάτω θέσεις του προέδρου.

«Τα φροντιστήρια δεν είναι ελληνικό παράδοξο αλλά παγκόσμιο φαινόμενο,... στην Ιαπωνία είναι τα περισσότερα σε σχέση με τον πληθυσμό»

«Το φροντιστήριο καλύπτει μια ανάγκη... είναι μύθος ότι απευθύνεται σε κακούς μαθητές... στα ΕΠΑΛ έχει περισσότερο κακούς μαθητές λίγα παιδιά παρακολουθούν και τα περισσότερα δεν δίνουν εξετάσεις. Όσο καλύτερο είναι το σχολείο τόσο περισσότερο το φροντιστήριο είναι αναγκαίο».

«Το φροντιστήριο απευθύνεται κυρίως στους καλούς μαθητές που θέλουν να πετύχουν στις εξετάσεις και στους στόχους τους.»

«Στα φροντιστήρια πηγαίνουν μαθητές της Β' και Γ' Λυκείου και τώρα έρχονται από την Α' Λυκείου γιατί με την αλλαγή στο εξεταστικό σύστημα λαμβάνεται υπόψη και ο βαθμός της Α' τάξης του Λυκείου».

«Οι μαθητές φοιτούν ταυτόχρονα στο Λύκειο και στο φροντιστήριο γιατί έχουν πειστεί για την ωφέλεια του φροντιστηρίου... Δεν περισσεύουν τα χρήματα στις οικογένειες για να στείλουν τα παιδιά στο φροντιστήριο χωρίς να έχουν πειστεί γι' αυτό και αυτό φαίνεται κάθε μέρα».

Η ύπαρξη των φροντιστηρίων εξαρτάται από την προσφορά τους στην επιτυχία των μαθητών. Γονείς και παιδιά θεωρούν δεδομένο ότι οι σπουδές εξασφαλίζουν μια καλύτερη ζωή και για το λόγο αυτό θέλουν να αυξήσουν την πιθανότητα επιτυχίας.

«Στην Ελλάδα φοιτούν περίπου 135.000 - 150.000 μαθητές το χρόνο».

«Οι οικογένειες τώρα δυσκολεύονται και τα παιδιά δεν δίνουν εξετάσεις ή δεν έχουν ίσες ευκαιρίες με τα άλλα παιδιά με αποτέλεσμα να οδηγούνται στον κοινωνικό αποκλεισμό».

«Το voucher θα μπορούσε να δίνεται από το κράτος σε οικογένειες με μικρό εισόδημα ή άνεργους που θέλουν να στείλουν τα παιδιά τους στο φροντιστήριο, αναγνωρίζοντας την αξία του, αλλά δεν μπορούν».

«Του χρόνου θα δώσουμε ως Ομοσπονδία Φροντιστών 5.000 υποτροφίες για να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα των οικογενειών που δεν μπορούν να στείλουν τα παιδιά τους στο φροντιστήριο».

Η τιμολογιακή πολιτική των φροντιστηρίων στηρίζεται σε ορθολογική αντιμετώπιση και μελέτη του οικονομικού περιβάλλοντος εφαρμόζοντας σύγχρονες επιχειρηματικές τεχνικές τις οποίες προωθεί η ομοσπονδία μέσω ενημέρωσης και επιμόρφωσης ώστε οι ιδιοκτήτες φροντιστηρίων να αποκτήσουν επιχειρηματική κουλτούρα.

«Οι τιμές είναι ευαίσθητο θέμα, ...υπάρχουν οι πραγματικές τιμές και οι ονομαστικές,... είναι επίσημη η αποκλιμάκωση των τιμών. Έχουν όμως αυξηθεί οι επισφάλειες λόγω της οικονομικής κατάστασης της χώρας και των οικογενειών».

«Προσπαθούμε να μάθουμε τους συναδέλφους να είναι επαγγελματίες μέσα από κατάρτιση και επιμόρφωση»

«Είναι αναγκαίο και πρέπει να παρέχουν καλές υπηρεσίες αλλά πρέπει να οργανώνονται σωστά... γιατί κλείνουν οι επιχειρήσεις ή χρωστούν πολλά... πολλές επιχειρήσεις δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν, λόγω κακής

οργάνωσης,... δεν μπορούν να πληρώσουν τις υποχρεώσεις τους, αναβάλουν πληρωμές και στο τέλος δεν μπορούν να τις σώσουν».

«Η Αθήνα σε σχέση με την επαρχία είναι σε χειρότερη κατάσταση γιατί δεν υπάρχει συμπληρωματικό εισόδημα, είναι κρανίου τόπος. Στην επαρχία η κατάσταση είναι καλύτερη όπως στην Κρήτη όπου έχουμε αύξηση των φροντιστηρίων αλλά και των μαθητών. Το ίδιο συμβαίνει σε όλα σχεδόν τα νησιά. Ανοίγουν φροντιστήρια και αν δεν πάνε καλά συμπληρώνουν το εισόδημα με άλλες δραστηριότητες όπως τον τουρισμό».

«Υπάρχει μεγάλη ζήτηση τώρα... ανοίγουν πολλά φροντιστήρια γιατί υπάρχει ανεργία. Μαζεύονται σε ομάδες και ανοίγουν φροντιστήρια».

«Επίσης, για να μπορέσουν τα φροντιστήρια να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες και να επιβιώσουν, οι ιδιοκτήτες αναγκάζονται να πάρουν πολλές ώρες πάνω τους με αποτέλεσμα να υπάρχει μεγάλη αναταραχή στον κλάδο αφού έτσι μειώνεται η απασχόληση».

Στον κλάδο υπάρχει μεγάλος ανταγωνισμός αλλά η ποιότητα είναι αυτή που κάνει τα φροντιστήρια να επιβιώνουν. Πέρα από τα συστήματα διασφάλισης ποιότητας που πολλά έχουν εγκαταστήσει, η αξιολόγηση είναι καθημερινή και οι επιδόσεις στις εξετάσεις των μαθητών τους αποτελούν την καλύτερη απόδειξη του καλού φροντιστηρίου από το μη αποδοτικό.

«Η ύπαρξη των φροντιστηρίων υπάρχει όπου υπάρχει ανταγωνισμός... όπου υπάρχει σύστημα ανταγωνιστικό ο κλάδος γιγαντώνεται...»

«Στην Κορέα γίνεται για 6 χρόνια φροντιστήριο από τους μαθητές και όλος ο μισθός της μαμάς πηγαίνει στο φροντιστήριο,... η επιλογή του φροντιστηρίου γίνεται με έρευνα αγοράς γιατί η εκπαίδευση έχει άμεσα συνδεθεί με την πορεία επιτυχίας στη ζωή. Και στη χώρα μας το ίδιο γίνεται αν δεν έχεις ένα επίπεδο εκπαίδευσης δεν μπορείς να βρεις καλή δουλειά ή να αλλάξεις επάγγελμα αν μείνει άνεργος ή να εξασφαλίζεις πρόσβαση στην πληροφορία που αποτελεί βασικό στοιχείο επιβίωσης στη σύγχρονη εποχή της παγκοσμιοποίησης».

«Το φροντιστήριο έχει καλύτερη μέθοδο... αλλά σε κάθε περίπτωση συνδέεται με το αποτέλεσμα... η αξιολόγηση του φροντιστηρίου γίνεται κάθε μέρα, είναι ταυτόσημη με την ύπαρξή μας. Έχουμε τη δυνατότητα να επιλέγουμε το προσωπικό και αν είναι προβληματικό κάποιο άτομο απολύεται ενώ στο δημόσιο σχολείο δεν μπορεί να γίνει».

«Οι γονείς ενημερώνονται από την καρτέλα των μαθητών για ότι συμβαίνει στο φροντιστήριο».

«Το βάρος της ποιότητας έχει η διεύθυνση του φροντιστηρίου... και ο καθηγητής έχει το κίνητρο γιατί αν δεν είναι καλός θα φύγουν τα παιδιά και θα διαλυθεί το τμήμα του χάνοντας τη δουλειά του... οι γονείς παίρνουν παρακολουθούν και γνωρίζουν τα αποτελέσματα... οι καλοί καθηγητές παίρνουν αύξηση ανάλογα με την επιτυχία στις εξετάσεις και οι κακοί τίποτα,... έχουμε σύστημα ελέγχου ποιότητας και μέσω ερωτηματολογίων στους μαθητές,... γίνεται συνεχώς καταγραφή και ανάλυση των αποτελεσμάτων στο σύνολο του φροντιστηρίου».

«Σε σχέση με τους ανταγωνιστές που είναι τα ιδιωτικά σχολεία που μετατρέπονται σε φροντιστήρια... είναι μεγάλο θέμα και το καταγγείλαμε και καταστρατηγείται ο τελευταίος θεσμός που είναι αξιόπιστος (οι εισαγωγικές εξετάσεις)... και γίνονται διάφορα με τους βαθμούς και τις εξετάσεις. Θα μπορούσε το κράτος να έχει ενιαίο πρόγραμμα εξετάσεων,... ο κακός βαθμός τιμωρεί αφού το σύστημα είναι τιμωρητικό... επειδή το σύστημα εξετάσεων είναι ο τελευταίος αξιόπιστος θεσμός θα πρέπει να προσεχτεί ιδιαίτερα και να διαφυλαχτεί από το κράτος».

Ποιο είναι όμως αυτό το οποίο κάνει το φροντιστήριο αποδοτικό οι καθηγητές του, η εμπειρία τους, η οργάνωση των σπουδών, ή ένταση στις ασκήσεις, η μεθοδολογία των εκπαιδευτικών;

«Όλα τα παραπάνω αλλά και η επιμόρφωση στους εκπαιδευτικούς... τους κάνουμε και σεμινάρια διδακτικής τους περνάμε σε σεμινάρια επιμόρφωσης αλλά και πωλήσεων καθώς και διαχείρισης της τάξης».

«Έχουμε διαδραστικούς πίνακες αλλά δουλεύουμε με το αποτέλεσμα... Όταν διαπιστώνουμε ότι ένας μαθητής υστερεί «πέφτουμε επάνω του» με ιδιαίτερη βοήθεια».

«Τα τμήματα είναι των 6-7 μαθητών στην Αθήνα ενώ στην επαρχία γίνονται μικρότερα τμήματα.... Επίσης διαφορετικών ταχυτήτων και επιπέδου με στόχο να γίνεται καλή η δουλειά γιατί κρινόμαστε από το αποτέλεσμα. Πρώτα ο γονέας κοιτάζει την πόρτα με τα αποτελέσματα και μετά μπαίνει μέσα εγγράφει το παιδί του».

Τα ιδιαίτερα μαθήματα τα οποία λειτουργούν ανταγωνιστικά δεν θεωρούν ότι δημιουργούν πρόβλημα στα φροντιστήρια γιατί πολλοί από τους μαθητές που κάνουν ιδιαίτερα δεν είναι καλοί μαθητές και θα δημιουργούσαν, ως ένα βαθμό, πρόβλημα στα φροντιστήρια που επιδιώκουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα πράγμα που δεν μπορούν να επιτύχουν αυτά τα παιδιά. Αυτό δείχνει ως ένα βαθμό και κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις αδυναμία των φροντιστηρίων να μεταδώσουν ουσιαστική γνώση και να βελτιώσουν την επίδοση του αδιάφορου ή κακού μαθητή.

«Σε σχέση με τα ιδιαίτερα, ...είναι πληγή και γίνεται από καθηγητές που αλιεύουν από τη τάξη τους. Είναι αθέμιτο με αποτέλεσμα να μη δίνουμε την ευκαιρία στους άνεργους των κλάδων να δουλέψουν».

«Έχουμε κάνει καταγγελίες επίσημα με όνομα και τηλέφωνο και δεν έχει γίνει τίποτα. Στην επαρχία γίνονται ιδιαίτερα από διορισμένους καθηγητές, κατά κόρον, και τα γνωρίζουν όλοι αλλά δεν υπάρχει αντίδραση από τις αρχές».

«Σύμφωνα με έρευνα του ΚΑΝΕΠ της ΓΕΣΕΕ το 71% των χρημάτων πηγαίνουν στα ιδιαίτερα και το 30% στα φροντιστήρια».

«Ανταποκρινόμενοι οι καθηγητές των ιδιαίτερων μαθημάτων στις πρόσφατες οικονομικές συνθήκες έχουν αναγκαστεί και αυτοί να προσαρμόσουν τις τιμές των ιδιαίτερων μαθημάτων όπως και τα φροντιστήρια».

«Υπάρχει μεγάλη προσφορά ιδιαίτερων μαθημάτων από καθηγητές με το συντριπτικό ποσοστό να είναι φιλόλογοι... προσφέρονται ιδιαίτερα μαθήματα σε τιμές απελπισίας για να επιβιώσουν».

«Όπου είναι κακό το φροντιστήριο είναι ανεπτυγμένο το ιδιαίτερο το έχουμε παρατηρήσει».

«Όταν το διπλανό φροντιστήριο είναι κακό και κλείνει δεν έρχονται στο δικό μου που είναι καλό αλλά πηγαίνουν σε ιδιαίτερα και κατηγορούν συλλήβδην όλα τα φροντιστήρια ως κακά».

«Δεν κάνουμε πια καταγγελίες στο υπουργείο για εν ενεργεία καθηγητές που κάνουν φροντιστήρια αλλά δίνουμε τα στοιχεία στο ΣΔΟΕ».

Ακόμη, όσον αφορά στην υποδομή των φροντιστηρίων φαίνεται ότι δίνουν ιδιαίτερη σημασία στη θέση εγκατάστασης και όχι στην ιδιοκτησία.

«Για να στήσει κάποιος ένα φροντιστήριο δεν υπάρχουν σάνταρντς, εξαρτάται από το τι θέλεις να κάνεις και έτσι διαφοροποιείται το κόστος. Δεν υπάρχει ένα συγκεκριμένο μέγεθος ούτε ένας συγκεκριμένος τύπος υποδομής φροντιστηρίου... δεν υπάρχει ενιαίο μοντέλο... Το κόστος ίδρυσης κυμαίνεται από 10.000 μέχρι 100.000 ευρώ, εξαρτάται από το στόχο του ιδιοκτήτη».

«Στη Βόρεια Ελλάδα, εκτός Θεσσαλονίκης, υπάρχει η ατομική επιχείρηση σε μορφή φροντιστηρίου που αποτελεί σχεδόν τον κανόνα... στο χώρο του ο ιδιοκτήτης κάνει το μάθημά του. Στη Νότια Ελλάδα είναι όπως εδώ (Αθήνα)... τα κτίρια κατά βάση δεν είναι ιδιόκτητα αλλά υπάρχουν και ιδιόκτητα».

Τέλος, φαίνεται να υπάρχει μια τάση διαδοχής στα φροντιστήρια σε επίπεδο οικογενειακό αλλά δεν υπάρχουν σαφή στοιχεία για αυτό το φαινόμενο. Για να υπάρξει όμως διαδοχή θα πρέπει να υπάρχουν οι αναγκαίες προϋποθέσεις.

«Στο μαθηματικό που γνωρίζω καλύτερα από τους 300 φοιτητές περίπου οι 100 έχουν ειδικό ενδιαφέρον γιατί είναι παιδιά με γονείς που ίσως έχουν

φροντιστήρια και θέλουν να συνεχίσουν και να αναπτύξουν τη δραστηριότητά τους».

Ένα άλλο φαινόμενο το οποίο βρίσκεται σε ανάπτυξη είναι αυτό των φροντιστηρίων για τους φοιτητές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προκειμένου να περάσουν στις εξετάσεις τα μαθήματα που παρουσιάζουν μεγάλες δυσκολίες.

Αυτό φαίνεται να είναι αναπόφευκτο λόγω του τρόπου εισαγωγής σε σχολές που παρουσιάζουν μεγάλη δυσκολία και οι εισαγόμενοι δεν έχουν το επίπεδο που τους επιτρέπει να συνεχίσουν τις σπουδές τους. Αυτοί αναγκάζονται κατά κανόνα να προσφύγουν σε φροντιστήρια τα οποία λειτουργούν ημιπαράνομα.

«Όταν ένας φοιτητής έχει μπει στο μαθηματικό με 15.000 μονάδες έχει γράψει μαθηματικά 11... πως μπορεί να παρακολουθήσει το τμήμα;... το πιθανότερο είναι να το εγκαταλείψει».

«Στην Πάτρα υπάρχουν φροντιστήρια για την τριτοβάθμια... με τον τελευταίο νόμο και το μνημόνιο επιειράπη πλέον να μπορεί ένας που έχει φροντιστήριο Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να μπορεί να έχει και φροντιστήριο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης... Κινούνται στα όρια της νομιμότητας».

Όπως φαίνεται από την παραπάνω ανάπτυξη τα φροντιστήρια δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αποτελούν ένα θεσμό που υπάρχει επειδή υπάρχουν εξετάσεις και επειδή κυριαρχεί στην εκπαίδευση ο ανταγωνισμός. Το φροντιστήριο ως επιχειρηματική δραστηριότητα πλέον προσπαθεί με τη χρήση σύγχρονων μεθόδων επιχειρηματικότητας να αναπτυχθεί αλλά και ορισμένες φορές, στο πλαίσιο της οικονομικής κρίσης της χώρας, να επιβιώσει.

Η συμβολή του θεσμού στην εκπαιδευτική διαδικασία εξαρτάται από την ποιότητα του εκπαιδευτικού συστήματος και ιδιαίτερα του Λυκείου, καθώς και από την οργάνωση των μεθόδων εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στην υπάρχουσα δομή εισαγωγικών το φροντιστήριο αποτελεί ουσιαστικό καταφύγιο για την ενίσχυση των πιθανοτήτων εισαγωγής σε καλές σχολές ή σε σχολές πρώτης επιλογής των υποψηφίων φοιτητών.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ (ΣΕΦΚ)

Η συνέντευξη έγινε στα γραφεία του συλλόγου στις 20-12-2014 και συμμετείχαν η πρόεδρος και ένα μέλος του διοικητικού συμβουλίου.

Η άποψη του Συλλόγου Εργαζομένων Καθηγητών στα Φροντιστήρια σχετικά με το θεσμό των φροντιστηρίων, συμφωνεί με την ουσιαστική αύξηση και ανάπτυξη του θεσμού αναδεικνύοντας το γεγονός ότι υπήρξε μια αύξηση των πελατών των φροντιστηρίων ταυτόχρονα με την αύξηση των προϋπολογισμών των οικογενειών την περίοδο 2004 μέχρι την κρίση της οικονομίας το 2009 όπου αρχίζει μια σταδιακή κρίση και στα φροντιστήρια με κύρια θύματα τους εκπαιδευτικούς που εργάζονται σ' αυτά.

"Το κόστος των φροντιστηρίων έχει αυξηθεί κυρίως την περίοδο 2004-2008 όπου υπήρξε μια εκτόξευση των τιμών. Ήταν συνολικά το οικονομικό...

Οι καλύτερες εποχές ήταν αυτές με τις εξετάσεις του συστήματος Αρσένη, ...κόβαμε τις τάξεις στη μέση για να πάρουμε περισσότερους στα φροντιστήρια

Τον πρώτο χρόνο έμειναν το 27% των μαθητών, πλησιάστηκε το 1/3 να μην περνά τις εξετάσεις

Ο θεσμός ήταν καθαρά εξεταστικός και βέβαια τους έσωσε ο σεισμός των Αθηνών όπου έδωσαν εσωτερικές εξετάσεις στα σχολεία και πέρασαν όλοι."

Ήταν η πρώτη εφαρμογή που δεν είχε επιλογή

Αναφορικά με τη λογική ύπαρξης των φροντιστηρίων θεωρούν ότι αυτό προσπαθεί να καλύψει κενά της δημόσιας δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης προκαλώντας ταυτόχρονα στρεβλώσεις στο σχολείο επηρεάζοντας τη λειτουργία του, αφού οι εκπαιδευτικοί των σχολείων είναι αναγκασμένοι να λαμβάνουν υπόψη τους τον τρόπο διδασκαλίας αλλά και τη γενικότερη λειτουργία των φροντιστηρίων.

Είναι θεσμός παρασιτικός, δηλαδή, που δημιουργήθηκε για να καλύψει τα κενά που παρέχει η δημόσια εκπαίδευση και προσπαθεί να καλύψει αδυναμίες, η στοχοθεσία του είναι πολύ πιο στενή και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να αντικαταστήσει το σχολείο και μάλιστα δημιουργεί στρεβλώσεις γιατί πιστεύω ότι λειτουργεί αμφίδρομα και επηρεάζει τη λειτουργία του σχολείου, αναγκάζονται οι καθηγητές του δημόσιου σχολείου να ακολουθούν την νοοτροπία των φροντιστηρίων για να δείξουν ότι έχουν κάποια αξία, δηλαδή, να τους αντιγράψουν και το μαρτυρούν τα ίδια τα παιδιά και αυτό είναι λάθος αφού ένα μάθημα μπορεί να διδαχτεί με διαφορετικούς τρόπους ανάλογα με τι στόχους έχεις. Για παράδειγμα στη διοίκηση επιχειρήσεων μπορείς να κάνεις το μάθημα πιο ανοικτά αλλά λόγω του στόχου των πανελληνίων εξετάσεων είμαστε στο σύστημα της παπαγαλίας, ανάλυση παράγραφο-παράγραφο που το εφαρμόζουμε και στην τάξη του σχολείου, ενώ αυτό έπρεπε να γίνεται μόνο στο φροντιστήριο. Τα παιδιά που προηγούνται στην ύλη όταν φτάνουν στο σχολείο γνωρίζοντάς την, στην αρχή της Γ' Λυκείου δημιουργούν πρόβλημα στους καθηγητές του σχολείου. Αναγκάζεται ο διδάσκων να τροποποιήσει τον τρόπο λειτουργίας του, οπωσδήποτε υπάρχει πρόβλημα.

Η ύπαρξη του φροντιστηρίου φαίνεται να επιβεβαιώνει την παθογένεια του εκπαιδευτικού συστήματος αλλά και τη σύνδεση του Λυκείου με τις εξετάσεις. Ταυτόχρονα ο συγκεντρωτικός χαρακτήρας του εκπαιδευτικού συστήματος με τον ενιαίο τρόπο διδασκαλίας αλλά και επιβολής συγκεκριμένων λειτουργιών διογκώνει την φροντιστηριακή διαδικασία.

"Με βάση τα συμφραζόμενα η ύπαρξη φροντιστηρίου είναι αναγκαία από τη στιγμή που υπάρχει ανταγωνισμός μεταξύ των μαθητών, το σχολείο είναι συνδεδεμένο με τις εξετάσεις, τον περιορισμένο αριθμό των φοιτητών, ειδικά στις δημοφιλείς σχολές, δυστυχώς δηλαδή όταν το ίδιο το σύστημα είναι ανταγωνιστικό το φροντιστήριο πατάει πάνω σε αυτό και ενισχύεται."

"Η διόγκωση του φροντιστηρίου στην Ελλάδα είναι ζήτημα παθογένειας του εκπαιδευτικού συστήματος, στην πραγματικότητα το εκπαιδευτικό σύστημα είναι κρατικοκεντρικό και καλά κάνει και είναι δηλαδή το αναλυτικό πρόγραμμα, τα μαθήματα ... ελέγχονται από το κράτος επομένως η

διόγκωση του φροντιστηρίου βγαίνει αυτομάτως ότι είναι παθογένεια του συστήματος, κυρίως λόγω του εκπαιδευτικού μοντέλου.

Ένας άλλος λόγος ύπαρξης και διόγκωσης των φροντιστηρίων θεωρούν ότι είναι αλλαγή των εργασιακών σχέσεων την περίοδο 2004-2008 και η ταυτόχρονη αύξηση των οικονομικών των οικογενειών που οδήγησε στην έλλειψη χρόνου φροντίδας των παιδιών από τους γονείς και ως αντιστάθμισμα οδηγήθηκαν στα φροντιστήρια για να καλύψουν την δική τους αποχή από την βοήθεια στα παιδιά τους.

Οι γονείς εργάζονται πολύ με την οικονομική άνοδο την περίοδο 2004-08 είχαμε την διεύρυνση των ωραρίων εργασίας, οι γονείς δεν είχαν χρόνο να ασχοληθούν με τα παιδιά και οδηγήθηκαν στο φροντιστήριο για να αντισταθμίσουν την απώλεια χρόνου φροντίδας, από το δημοτικό σχολείο.

Είχαμε μεγάλη ύλη από το δημοτικό, υπήρξε μεγάλη ανομοιογένεια στο σύστημα λόγω της εισόδου των ξένων, στη δευτεροβάθμια ο πυλώνας είναι οι πανελλαδικές εξετάσεις, ...είναι η στρέβλωση του Λυκείου όπου το Λύκειο λειτουργεί σαν προθάλαμος των πανελλαδικών εξετάσεων, στόχο δεν αποτελεί η λειτουργία μιας αυτόνομης μονάδας που δίνει κάποιες γνώσεις αλλά το αν θα μπει ή δεν θα μπει στο πανεπιστήμιο.

Υπάρχουν πυλώνες που στηρίζουν το φροντιστήριο, δεν είναι στον αέρα.

Είμαι αντίθετος με τα φροντιστήρια και τα θεωρούσα παθογένεια αλλά να κατηγορείς συνεχώς τα φροντιστήρια είναι ένας λαϊκισμός, αν θες να κάνεις αλλαγές περιορίζεις το θέμα. Να αλλάξεις τις συνθήκες που τα ευνοούν δηλαδή να δημιουργήσεις το Λύκειο ως αυτόνομη μορφωτική μονάδα και δεν το συνδέεις με τις πανελλαδικές εξετάσεις, αν δεν εξορθολογήσεις το θέμα και να αντιμετωπίσεις το πρόβλημα χωρίς να διαδίδεις διάφορα όπως επί Αρσένη θα πατάξω τα φροντιστήρια και είχε ακριβώς το αντίθετο αποτέλεσμα.

Είναι παθογένεια το φροντιστήριο αλλά επιτείνει τις αλλαγές για παράδειγμα τα ιδιωτικά σχολεία είχαν ευρύτητα πολιτισμό, τέχνη, κινηματογράφο, καλλιτεχνικά αλλά όταν μπήκαν σε αυτό το σκληρό ανταγωνιστικό σύστημα τα πέταξαν όλα τα γενικά μαθήματα και κάνουν φροντιστηριακά τμήματα.

Πχ το αμερικάνικο κολέγιο προσαρμόστηκε και καθώς μετρούσε ο βαθμός του απολυτήριου και επαναστάτησαν οι γονείς ζητώντας το άριστα για όλα τα παιδιά το ίδρυμα άλλαξε πολιτική και προσαρμόστηκε.

Εξακολουθώ να πιστεύω ότι αποτελεί παθογένεια του συστήματος.

Από ένα σημείο και μετά οι γονείς θεωρούν το φροντιστήριο ως μια αναγκαιότητα για να περάσει του παιδί τους στο φροντιστήριο και αυτό έχει διαμορφώσει μια αντίστοιχη κουλτούρα και νοοτροπία των γονέων που δεν μπορούν να την παρακάμψουν.

Όταν οι γονείς θεωρούν αυτονόητο ότι για να περάσεις στο πανεπιστήμιο πρέπει να πας στο φροντιστήριο αυτό είναι παθογένεια.

Οι εργοδότες θέλουν και την Κυριακή εργασία στα φροντιστήρια πράγμα που είναι εξαντλητικό για τα παιδιά. Άλλωστε ποιός μπορεί να δουλεύει επτά μέρες την εβδομάδα;

Το φροντιστήριο αποτελεί μια παθογένεια που χρειάζεται αντιμετώπιση με στόχο όχι να καταργηθεί αλλά να περιοριστεί η έκτασή του, γιατί έχει λάβει μια τεράστια έκταση που αφορά το χρόνο και τη διείσδυσή του σε βάθος στο δημόσιο και ιδιωτικό σχολείο και δεν αφορά μόνο τις εισαγωγικές εξετάσεις και την προετοιμασία τους.

Οι παλιοί πολιτικοί δεν ήθελαν να καταργήσουν τα φροντιστήρια, οι νέοι πολιτικοί δεν ισχυρίζονται ότι έχουν στόχο να τα καταργήσουν αλλά ότι μέσα από μια σωστή μεταρρύθμιση τα φροντιστήρια θα καταστούν περιττά, δεν βάζουν θέμα κατάργησης μέσω διατάξεων, ότι τα κλείνουμε.

Η έκταση του φροντιστηρίου είναι η παθογένεια. Δεν μπαίνει θέμα νομοθετικής κατάργησης.

Είχε αποσυρθεί και πάει να επανέλθει ο έλεγχος από το υπουργείο Εμπορίου στο ΥΠΟΠΑΙΘ. Αυτό ήταν πολύ αρνητικό και για τις εργασιακές σχέσεις και για κάποια στοιχεία ποιότητας, φοροδιαφυγής κλπ. Αυτό φαίνεται από τα στοιχεία τους όπου με εκτίμηση του 2012 από την εταιρία METRON ANALYSIS τα εκτιμούν στους 214'000 μαθητές εκ των οποίων 30.000 κάνουν και φροντιστήρια και ιδιαίτερα, λείπουν περίπου 80.000 άτομα γιατί τα στοιχεία τους που είναι δημοσιευμένα από το ΥΠΟΠΑΙΘ ανέρχονται σε 130.000 μαθητές.

Από τη μελέτη τους με 5,6 μαθητές ανά τμήμα έχουν 15.000 τμήματα κρυμμένα. Πάνω από 7 μαθητές ανά τμήμα δεν υπάρχει.

Οι φροντιστές θέλουν να δείξουν ότι εμείς είμαστε νόμιμοι και η μαύρη εργασία είναι τα ιδιαίτερα.

Για τους εργοδότες τα φροντιστήρια είναι αναγκαία, θεωρούν ότι είναι εκπαιδευτικός θεσμός αλλά συμπεριφέρονται στους εργαζόμενους όχι ως εκπαιδευτικούς αλλά ως εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα με αποτέλεσμα να τους στερούν βασικά εκπαιδευτικά τους δικαιώματα όπως ώρες εργασίας και αμοιβές.

Οι εργοδότες είχαν μια τριπλή στοχοθεσία ιστορικά την τελευταία δεκαετία με **πρώτο** να διαλύσουν τις αμοιβές των εργαζομένων με την καταγγελία των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, δηλώνουν ότι το επίσημο τιμολόγιο είναι 4,15 ενώ ήταν 11,2 ευρώ αφαίρεσαν το δικαίωμα να είναι εκπαιδευτικός αλλά ένας απλός εργαζόμενος και διαίρεσαν την αμοιβή με 40 ώρες την εβδομάδα. Το φροντιστήριο είναι εκπαιδευτική μονάδα αλλά ο εργαζόμενος δεν είναι εκπαιδευτικός.

Η αμοιβή είναι 4,15 ευρώ την ώρα, σου δίνουν αυτά και ορισμένα κάτω από το τραπέζι ως μπόνους παρουσίας στο φροντιστήριο.

Ο **δεύτερος** στόχος είναι να χτυπήσουν τα ιδιαίτερα (είναι μαύρα χρήματα), ενώ εμείς ήμαστε νόμιμοι. Σε μεγάλο βαθμό έγινε λόγω της οικονομικής κρίσης.

Ο **τρίτος** στόχος είναι πάρουν τα voucher τα κουπόνια για την ενισχυτική διδασκαλία. Μπορούμε να κάνουμε και κοινωνική πολιτική μέσω των επιταγών.

Η μείωση των αμοιβών μας είναι 30% ενώ των διδασκτρων μόλις 15%. Το κόστος τους είναι το εργασιακό.

Από τη πλευρά των εργοδοτών δεν υπάρχει καμία αντιπαροχή προς τους εκπαιδευτικούς που να αφορά το διδακτικό τους έργο αλλά αντίθετα τους ζητούν να γίνουν και συγγραφείς φτιάχνοντας δικές τους σημειώσεις που ουσιαστικά αποτελούν βασικά φροντιστηριακά εγχειρίδια. Η μεταφορά των φροντιστηρίων από το υπουργείο εμπορίου στο υπουργείο παιδείας ίσως αλλάξει τις συνθήκες εργασίας αλλά ο μεγάλος αριθμός ανέργων εκπαιδευτικών που δημιουργεί η τριτοβάθμια εκπαίδευση δίνει τη

δυνατότητα στους εργοδότες να πιέζουν προς τα κάτω τις τιμές αλλά ταυτόχρονα να ζητούν περισσότερες ώρες μη αμειβόμενης απασχόλησης. Υπάρχει αντιπαροχή; από τους φροντιστές το μόνο που υπάρχει είναι ότι σου προσφέρω προϋπηρεσία και εκεί πάνω ζητούν ότι θέλουν. Οργανωμένο κάτι δεν έχουμε από τους εργοδότες. Αντίθετα ζητούν από όλους να έχουν σημειώσεις τους ζητούν δηλαδή να είναι όλοι συγγραφείς μέσω της προετοιμασίας των μαθημάτων.

Τα τεστ προσομοίωσης τα δίνει κεντρικά ο ΟΕΦΕ στα μέλη του και όποιος θέλει τα κάνει χωρίς να πληρώνει επιπλέον τους εκπαιδευτικούς. Πληρώνουν στον ΟΕΦΕ όσα φροντιστήρια θέλουν να συμμετέχουν και γίνεται τρεις φορές το χρόνο (τον Σεπτέμβριο, Φεβρουάριο και Μάιο)

Τα μεγάλα φροντιστήρια λειτουργούν με franchise για να έχουν κοινό επιχειρηματικό πρόσωπο, κοινή διαφήμιση κλπ.

Οι γονείς επιλέγουν, όπως αναφέρουν οι έρευνες που έχουν γίνει από τους ιδιοκτήτες των φροντιστηρίων, στη βάση των καλών καθηγητών. Αναγνωρίζουν το καλό φροντιστήριο μέσα από την ποιότητα των καθηγητών που διαθέτουν και το μάρκετινγκ γίνεται ουσιαστικά μέσα από τους παλιούς πελάτες που διαφημίζουν το φροντιστήριο όπου πήγε το παιδί τους.

Πώς επιλέγουν οι γονείς; Κατά 85% από την εικόνα που τους μεταφέρουν άλλοι μαθητές που εκπαιδεύτηκαν στα φροντιστήρια αυτά. Οι γονείς ρωτούν πιο φροντιστήριο έχει καλούς καθηγητές και αυτό βαραίνει σύμφωνα με έρευνα της ΣΕΦΑ κατά 65% στην επιλογή του φροντιστηρίου.

Τα φροντιστήρια διατήρησαν τους καλούς εκπαιδευτικούς τους κράττες αλλά με την κρίση τους μείωσαν το ωράριό τους και προσέλαβαν νεώτερους με χαμηλές αμοιβές.

Όταν η τριτοβάθμια πηγαίνει να αναπαράγει την δευτεροβάθμια είναι πρόβλημα και διασφρέβλωση του συστήματος, τι να κάνουν 2.000 μαθηματικοί στη δευτεροβάθμια.

Οι μαθηματικοί και οι φυσικοί παίρνουν περισσότερα γιατί είναι δύσκολα τα μαθήματα αυτά.

Οι γονείς εκπαιδευτικοί παρακολουθούν πάρα πολύ τα παιδιά τους και τη διακύμανση των επιδόσεών τους σε επίπεδο μήνα και αντιδρούν ανάλογα.

Κεφάλαιο 2. Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ 2525/97, 3848/10 ΚΑΙ Ο ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ:

«Η αλλαγή του θεσμικού πλαισίου στο Ενιαίο Λύκειο με το Ν.2525/97»

Σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να δείξει τις επιπτώσεις που έχουν οι μεταρρυθμίσεις αλλά και οι απλές αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του Λυκείου αφενός στη δομή και λειτουργία του και αφετέρου στο κόστος το οποίο προκύπτει από αυτές τις αλλαγές. Η μελέτη θα επικεντρωθεί στις αλλαγές που επήλθαν από την εφαρμογή του ν.2525/97 στη δομή του Λυκείου αλλά και στις νέες ανάγκες που δημιούργησε αυτός ο νόμος σε σχέση με τον προηγούμενο 1566/85 τόσο σε εκπαιδευτικό και τεχνικό προσωπικό όσο και σε υποδομές επιβαλλόμενες για την εφαρμογή του.

Έτσι σ' αυτό κεφάλαιο καταγράφονται οι αλλαγές που προβλέπονταν και σταδιακά υλοποιήθηκαν στο Ενιαίο Λύκειο με την εφαρμογή του ν.2525/97 αλλά και του ν.3848/10 ο οποίος δεν εισήγαγε αλλαγές στις εισαγωγικές εξετάσεις, σε σχέση με τον προηγούμενο ν.1566/85, στον οποίο φαίνεται να στηρίζονται όλες οι μετέπειτα αλλαγές, σε επίπεδο μαθημάτων, ειδικοτήτων και πρόσληψης εκπαιδευτικού προσωπικού, προκειμένου να διαπιστωθεί η τυχόν προσαρμογή της δομής του Λυκείου στην νέα δομή των εισαγωγικών εξετάσεων και κατά συνέπεια οι επιπτώσεις στο κόστος εισαγωγής.

Αυτό το κεφάλαιο αποτελείται από δυο μέρη, όπου στο πρώτο θα μας απασχολήσει η αλλαγή της δομής στο Ενιαίο Λύκειο, ξεκινώντας από την σύντομη περιγραφή του ιστορικού των εισαγωγικών εξετάσεων. Στο δεύτερο μέρος αναλύονται οι κλάδοι του εκπαιδευτικού προσωπικού που προκύπτουν από την αλλαγή της δομής του ωρολογίου προγράμματος τους αντίστοιχους διορισμούς, οι οποίοι θα συνοδευτούν με στατιστικά δεδομένα. Τέλος, στο Παράρτημα, θα προσαρτηθούν οι υπουργικές αποφάσεις με τις οποίες προβλέπονται οι αυξήσεις στις οργανικές θέσεις

των καθηγητών της Δευτεροβάθμιας καθώς και τα αντίστοιχα στατιστικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ.

1. Το ιστορικό των εισαγωγικών εξετάσεων. Οι διαφορές των νόμων 2525/97 και 3848/10 από τον 1566/85

Καταρχήν θα πρέπει να σημειώσουμε ότι ο Ν.3848/10 δεν επέφερε αλλαγές στο προσωπικό της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αφού δεν άλλαξε τον τρόπο εισαγωγής αλλά ούτε και το ωρολόγιο πρόγραμμα σε βαθμό που να απαιτεί επιπλέον προσωπικό.

Επίσης την ταυτόχρονα με την εφαρμογή αυτού του νόμου αρχίζει και η οικονομική κρίση στη χώρα και η απαγόρευση προσλήψεων.

Ετσι η ανάλυσή μας θα περιοριστεί στις βασικές αλλαγές του προσωπικού μεταξύ των νόμων 1566/85 και 2525/97.

Στην Ελλάδα το λύκειο αποτελεί το τελευταίο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπου οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν και να παρακολουθήσουν μεταξύ Γενικού Λυκείου και Τεχνικού Λυκείου (ΕΠΑΛ ή ΕΠΑΣ). Το Γενικό Λύκειο, στη σημερινή του μορφή Ενιαίο Λύκειο, έχει διάρκεια παρακολούθησης 3 χρόνια χωρίς υποχρεωτικό χαρακτήρα. Η βασική κατηγοριοποίηση των λυκείων ξεκινούσε από το χαρακτήρα τους ως δημόσιο ή ιδιωτικό, καθώς και τη λειτουργία τους ως ημερήσια, εσπερινά. Κατόπιν, υπήρχαν διαφορετικά λύκεια αναλόγως του τελικού στόχου τους όσον αφορά τον επαγγελματικό προσανατολισμό των μαθητών τους. Το Γενικό Ημερήσιο Λύκειο προσήλκυε το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών και είχε ως σκοπό τη απόκτηση γνώσεων σε θεωρητικό επίπεδο και την προετοιμασία των μαθητών για τις Γενικές Εξετάσεις.

Από το 1964 μέχρι σήμερα εφαρμόστηκαν έξι διαφορετικά μοντέλα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, κάνοντας μια σύντομη επισκόπηση, το 1964 είχαμε τις πρώτες εισιτήριες εξετάσεις ενιαία για όλα τα ΑΕΙ. Το 1965-1966 ίσχυε το Ακαδημαϊκό Απολυτήριο,

ενώ από το 1967-1979 η πρόσβαση γινόταν με Γενικές Εισιτήριες Εξετάσεις. Το 1980-1982 εφαρμόστηκαν οι Πανελλήνιες εξετάσεις των δύο τελευταίων τάξεων του λυκείου. Εν συνεχεία, κατά τα έτη 1983-1999 θεοπίστηκαν οι Γενικές εξετάσεις-Δέσμες από τον τότε υπουργό Παιδείας Απόστολο Κακλαμάνη, ενώ από το 2000 ο τότε Υπουργός Παιδείας Γ. Αρσένης, στο πλαίσιο της ονομαζόμενης εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, εισήγαγε το νέο σύστημα πρόσβασης που το αποτέλεσαν οι Πανελλαδικές (προαγωγικές και απολυτήριες) εξετάσεις.

Αναλυτικότερα, η λειτουργία του συστήματος των Γενικών εξετάσεων ρυθμιζόταν από το νόμο 1351/1983. Έκτοτε και μέχρι το τέλος της ισχύος του συστήματος των Γενικών Εξετάσεων, είχαμε δύο τροποποιήσεις του Ν.1351 με τους Ν.1771/1988 και Ν.1945/1991.

Οι μαθητές των λυκείων που ενδιαφέρονταν να πάρουν μέρος στις Γενικές Εξετάσεις για την εισαγωγή τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, όταν έφταναν στην τελευταία τάξη φοίτησης του λυκείου επέλεγαν μία από τις δέσμες την οποία και θα παρακολουθούσαν κατά την διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Οι δέσμες ήταν τέσσερις, και ο βασικός γνώμονας χωρισμού ήταν η ομοιότητα του αντικειμένου των σχολών προτίμησης, που επέλεγαν οι υποψήφιοι στο τέλος της σχολικής χρονιάς.

Κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς οι μαθητές παρακολουθούσαν μαθήματα γενικής παιδείας ταξινομημένοι σε τμήματα αλφαβητικά, όπως, άλλωστε, συνέβαινε όλα τα προηγούμενα χρόνια της γυμνασιακής και λυκειακής τους φοίτησης. Τα μαθήματα της δέσμης στην οποία ανήκαν (τα ονομαζόμενα μαθήματα Γενικής Αξιολόγησης), τα παρακολουθούσαν σε ξεχωριστά τμήματα από αυτά της γενικής παιδείας. Τα μαθήματα γενικής παιδείας εξετάζονταν στο σχολικό επίπεδο και ήταν απαραίτητη η επιτυχία σε αυτά για να μπορέσει ο μαθητής να πάρει απολυτήριο, συνεπώς και να προχωρήσει στο επόμενο επίπεδο εκπαίδευσης.

Στα λύκεια η κάθε μία δέσμη είχε διαφορετικό προσανατολισμό σπουδών. Την πρώτη δέσμη, την ακολουθούσαν όσοι μαθητές

επιθυμούσαν την εισαγωγή τους σε κάποια πολυτεχνική ή φυσικομαθηματική σχολή. Στη δεύτερη δέσμη υπήρχαν οι ιατρικές σχολές, στην τρίτη οι φιλολογικές και νομικές σχολές και, τέλος, στην τέταρτη όσοι επιθυμούσαν να εισαχθούν σε οικονομικές σχολές. Τα παιδαγωγικά τμήματα, τα μουσικά και οι γυμναστικές ακαδημίες αποτελούσαν τις κοινές σχολές που μπορούσαν να επιλέξουν οι υποψήφιοι από όλες τις δέσμες.

Τα μαθήματα που διδάσκονταν χωριστά ανά δέσμη και εξετάζονταν πανελλαδικά ήταν τα εξής. Στην πρώτη δέσμη, η Έκθεση, τα Μαθηματικά, η Φυσική και η Χημεία. Στην δεύτερη, η Έκθεση, η Φυσική, η Χημεία και η Βιολογία. Στην Τρίτη δέσμη διδάσκονταν η Έκθεση, τα Αρχαία Ελληνικά, η Ιστορία και τα Λατινικά. Τέλος στην τέταρτη, η Έκθεση, τα Μαθηματικά, η Ιστορία και η Κοινωνιολογία. Εκτός των μαθημάτων των δεσμών, εξετάζονταν πανελλαδικά και ειδικά μαθήματα, τα οποία όμως δεν διδάσκονταν στο πρόγραμμα σπουδών των δεσμών. Οι εξετάσεις αυτές αφορούσαν μόνο τους υποψήφιους που είχαν δηλώσει τμήματα με προαπαιτούμενο κάποιο ειδικό μάθημα.

Για την κάθε δέσμη, ένα από τα μαθήματα Γενικής Αξιολόγησης ήταν το βασικό μάθημα και είχε αυξημένη βαρύτητα στον υπολογισμό της βαθμολογίας. Το βασικό μάθημα της 1ης δέσμης ήταν τα μαθηματικά, της 2ης η Βιολογία, της 3ης τα Αρχαία Ελληνικά και της 4ης τα Μαθηματικά.

Το 1998 άρχισε να εφαρμόζεται η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση Αρσένη. Προέβλεπε ενίσχυση της γενικής παιδείας με την εξέταση όλων των μαθημάτων σε πανελλαδικές εξετάσεις για τη Β' και Γ' Λυκείου, από τα αποτελέσματα των οποίων θα εισάγονταν οι μαθητές στα ΑΕΙ και ΤΕΙ σε κοινές εξετάσεις και όλοι οι απόφοιτοι θα εισέρχονταν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση χωρίς να υπάρχει βάση η οποία θα έθετε περιορισμούς στο βασικό στόχο της μεταρρύθμισης.

Το 2000 εφαρμόζεται ουσιαστικά το νέο σύστημα εισαγωγής στα ΑΕΙ και στα ΤΕΙ της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης Αρσένη, μέσω των

Πανελλαδικών εξετάσεων του Ενιαίου Λυκείου, που προέβλεπε εξετάσεις στη Β' και Γ' Λυκείου σε μεγάλο αριθμό μαθημάτων (14 μαθήματα, το σύνολο των μαθημάτων της κάθε τάξης του Λυκείου), το δε αποτέλεσμα προέκυπτε από μια πολύπλοκη εξίσωση.

Το μέτρο ίσχυσε αυτούσιο όπως το προέβλεπε ο νόμος για τις πανελλαδικές εξετάσεις στα 14 μαθήματα το 1999 για τη Β' Λυκείου. Τα αποτελέσματα ήταν «καταστροφικά» σε σχέση με το στόχο αφού η αποτυχία ξεπέρασε το 27% γεγονός που έκανε το σύστημα σημαντικά επιλεκτικό όπου μεγάλος αριθμός των μαθητών μέσα από αυτή τη λογική δεν θα μπορούσε να αποκτήσει απολυτήριο Λυκείου.

Το 2001 ο τότε υπουργός Παιδείας (Π. Ευθυμίου) για να ξεπεράσει το παραπάνω πρόβλημα μείωσε τα πανελλαδικώς εξεταζόμενα μαθήματα σε 9 για τη Β' Λυκείου και 9 ή 10 (μάθημα επιλογής) για τη Γ' Λυκείου. Τα υπόλοιπα πέντε εξετάζονταν ενδοσχολικά).

Το σύστημα των Πανελλαδικών εξετάσεων καθόριζε την πρόσβαση των μαθητών στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση βάσει της επίδοσης του υποψηφίου στο λύκειο, ενώ παράλληλα αφορούσε την απόκτηση απολυτηρίου λυκείου. Στις δύο τελευταίες τάξεις τα μαθήματα διακρίνονται σε Γενικής Παιδείας, Κατεύθυνσης, Επιλογής που εξετάζονται γραπτά και μαθήματα που δεν εξετάζονται γραπτά. Ορίστηκαν τρεις κατευθύνσεις: η Θεωρητική, η Θετική και η Τεχνολογική κατεύθυνση. Στη Β' Λυκείου ο μαθητής επέλεγε την Κατεύθυνση που επιθυμούσε. Και τα 14 μαθήματα που εξετάζονταν γραπτά (γενικής παιδείας, κατεύθυνσης και ένα επιλογής), εξετάζονταν σε Πανελλαδικό επίπεδο.

Παράλληλα, θεσπίστηκε η εκατοντάβαθμη κλίμακα, αντικαθιστώντας αυτή του 80, κατά την οποία ο τελικός γραπτός βαθμός εκφραζόταν στην εικοσάβαθμη κλίμακα διαιρώντας το άθροισμα των βαθμών των δύο βαθμολογητών με το 10. Ενώ για την αντικειμενικότητα της βαθμολογίας, ο τελικός βαθμός της προφορικής αξιολόγησης αυξομειωνόταν κατά 3 μονάδες προς τον τελικό γραπτό βαθμό. Ο μέσος

γενικός βαθμός της Β' και της Γ' τάξης αποτελούσε το μέσο όρο του γενικού βαθμού όλων των μαθημάτων. Το 2002 η διαφορά των γραπτών μειώθηκε από 3 σε 2.

Το παραπάνω σύστημα ίσχυε μέχρι το 2005, όπου επήλθαν ξανά αλλαγές στο σύστημα εισαγωγής στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Καταργείται η εξέταση σε πανελλαδικό επίπεδο των μαθημάτων της Β' λυκείου, ενώ τα εξεταζόμενα μαθήματα της Γ' τάξης περιορίζονται από 9 σε 6 (4 μαθήματα κατεύθυνσης, νεοελληνική γλώσσα και 1 εκ των 4 μαθημάτων επιλογής). Καθίσταται υποχρεωτική η επιλογή του μαθήματος Αρχές Οικονομικής Θεωρίας για όποιον επιθυμεί να επιλέξει το 5ο επιστημονικό πεδίο. Ακόμη καθιερώνεται η επίτευξης της βάσης του 10 στο βαθμό πρόσβασης, ως απαραίτητη προϋπόθεση εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Το μέτρο αυτό αναιρείται στη συνέχεια γιατί αφήνει πολλούς μαθητές εκτός τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και κυρίως δημιουργεί πρόβλημα στη λειτουργία των περιφερειακών τριτοβάθμιων ιδρυμάτων όπου κατά κανόνα φοιτά μεγάλος αριθμός φοιτητών με χαμηλή βαθμολογία εισαγωγικών εξετάσεων.

Σήμερα το σύστημα εισαγωγικών έχει πάλι αλλάξει με την «αναβάθμιση» της λειτουργίας του Λυκείου και την εισαγωγή της τράπεζας θεμάτων από την Α' τάξη του Λυκείου.

2. Κλάδοι εκπαιδευτικού προσωπικού και προσλήψεις

Σε αυτό το μέρος αναλύονται αφενός η μεταβολή του θεσμικού πλαισίου του Λυκείου με το ν. 2525/97 όπως προκύπτει από τη μεταβολή του ωρολογίου προγράμματος σε σχέση με αυτό που υπήρχε στη βάση του ν. 1566/85 και αφετέρου, οι συνέπειες αυτής της μεταβολής στην αύξηση του προσωπικού της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Την 31η Δεκεμβρίου 1997 κλείνουν οι πίνακες των διοριστέων εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και εισάγεται ο θεσμός του ΑΣΕΠ, με σκοπό την πλήρη αποσύνδεση του πτυχίου από το επάγγελμα. Μέχρι τότε, για να διοριστεί κάποιος στην εκπαίδευση, γραφόταν στην επετηρίδα, με μόνη προϋπόθεση το πτυχίο. Οι υποψήφιοι εγγράφονται στους πίνακες διοριστέων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του ν. 1586/1985 (ΦΕΚ 167 Α'). Το 1998 έγινε ο πρώτος γραπτός διαγωνισμός ΑΣΕΠ εκπαιδευτικών, μόνο για εκπαιδευτικούς γενικής παιδείας.

Κατά τα έτη 1998 μέχρι και 2002 οι διορισμοί εκπαιδευτικών στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση γίνονται κατά ένα ποσοστό των πληρούμενων οργανικών θέσεων από τους εγγεγραμμένους στους πίνακες διοριστέων και κατά σειρά εγγραφής τους σε αυτούς (επετηρίδα) και κατά το υπόλοιπο από τους μετέχοντες επιτυχώς σε διαγωνισμό, που διεξάγεται κατά τις επόμενες παραγράφους του παρόντος άρθρου (άρθρο 15) και κατά την αξιολογική κατάταξη αυτών στους πίνακες επιτυχίας. Τα ποσοστά διορισμού από κάθε κατηγορία ορίζονται, για το έτος 1998 σε 80%, και 20%, για το έτος 1999 σε 60% και 40%, για το έτος 2000 σε 40% και 60%, για το έτος 2001 σε 20% και 80% για το έτος 2002 σε 10% και 90%, αντίστοιχα, και από το έτος 2003 οι διορισμοί εκπαιδευτικών γίνονται αποκλειστικά από πίνακες που καταρτίζονται ύστερα από διαγωνισμό.

Το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού προκηρύσσει και διενεργεί, ανά διετία, με αφετηρία το έτος 1998, διαγωνισμό για την κατάρτιση πίνακα διοριστέων εκπαιδευτικών στα σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, κατά κλάδους και ειδικότητες που ισχύει για μία διετία. Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, καθορίζονται τα γνωστικά αντικείμενα που εξετάζονται κατά το διαγωνισμό, καθώς και η ύλη αυτών κατά ειδικότητες.

Με τον ν.2525/97 επήλθε η σταδιακή κατάργηση του συστήματος διορισμού των εκπαιδευτικών βάσει «επετηρίδας» και αντικαταστάσεώς του με το σύστημα διορισμού βάσει των αποτελεσμάτων διαγωνισμού. Ο νόμος δήλωνε πως κατά τα έτη 1998 έως 2002 οι διορισμοί των εκπαιδευτικών θα γίνονται κατά ένα ποσοστό, συνεχώς μειούμενο από τους εγγεγραμμένους στην επετηρίδα και κατά το υπόλοιπο από τους μετέχοντες επιτυχώς στο διαγωνισμό. Το ΣτΕ έκρινε τις αλλαγές αυτές ως ακολούθως: Με το Ν. 2525/97 θεσπίστηκε ένα νέο σύστημα διορισμού των εκπαιδευτικών στη Δημόσια Διοίκηση κατόπιν διαγωνισμού και με τον τρόπο αυτό δεν παραβιάζεται το άρθρο 16 παρ.5 του Συντάγματος, διότι δεν αμφισβητείται η παροχή ανώτατης εκπαίδευσης από τα ΑΕΙ, ούτε υποβαθμίζεται η αξία των τίτλων σπουδών που παρέχουν, αλλά, επιδιώκεται η θέσπιση ενός περισσότερο αξιοκρατικού συστήματος διορισμού των εκπαιδευτικών, ώστε να επιλεγούν οι ικανότεροι για να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στη δημόσια εκπαίδευση και να αποκτήσουν την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου κατά τα άρθρα 16 και 103 παρ.1 του Συντάγματος. Εξάλλου, με το νέο σύστημα διορισμού παρέχεται η δυνατότητα σε όλους τους έχοντες τα τυπικά προσόντα να διορισθούν στη δημόσια εκπαίδευση, εφόσον επιτύχουν στο σχετικό διαγωνισμό, ενώ, πάντως, ο νομοθέτης επιδίωξε με τις ρυθμίσεις αυτές, την ομαλή μετάβαση από το παλιό στο νέο σύστημα διορισμού και προέβλεψε μεταβατική περίοδο πέντε ετών παράλληλης λειτουργίας των δύο συστημάτων, προνοώντας ακριβώς για τους παλαιότερους των υποψηφίων, οι οποίοι ανέμεναν επί αρκετά έτη το διορισμό τους στη δημόσια εκπαίδευση. Ας σημειωθεί ότι κατά το σχολικό έτος 1998-1999 σημειώθηκαν οι μαζικότεροι μόνιμοι διορισμοί.

Όσον αφορά τους κλάδους, το εκπαιδευτικό προσωπικό της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σύμφωνα με τον ν.1566/1985, άρθρο 14, ανήκει στους εξής κλάδους κατά κατηγορίες:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΑΤ

- Κλάδος AT1 Θεολόγων
- Κλάδος AT2 Φιλολόγων
- Κλάδος AT3 Μαθηματικών
- Κλάδος AT4 Φυσικών
- Κλάδος AT5 Γαλλικής γλώσσας
- Κλάδος AT6 Αγγλικής γλώσσας
- Κλάδος AT7 Γερμανικής γλώσσας
- Κλάδος AT8 Καλλιτεχνικών μαθημάτων
- Κλάδος AT9 Οικονομολόγων
- Κλάδος AT10 Κοινωνιολόγων
- Κλάδος AT11 Φυσικής Αγωγής
- Κλάδος AT12 Μηχανικών
- Κλάδος AT13 Πτυχιούχων Νομικών και Πολιτικών Επιστημών
- Κλάδος AT14 Πτυχιούχων Ιατρικής, Οδοντιατρικής, Φαρμακευτικής και Γεωπονίας
- Κλάδος AT15 Οικιακής Οικονομίας
- Κλάδος AT16 Μουσικής
- Κλάδος AT17 Τεχνολόγων
- Κλάδος AT18 Πτυχιούχων λοιπών τμημάτων Τ.Ε.Ι.

- Κλάδος AP1 Πτυχιούχων Π.Α.Τ.Ε.Σ. της Σ.Ε.Λ.Ε.Τ.Ε. (τμήματος τεχνικών και επαγγελματικών λυκείων).

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΜΕ

- Κλάδος ΜΕ1 Πτυχιούχων κατώτερων τεχνικών και επαγγελματικών ή τεχνικών και επαγγελματικών σχολών.

Συγκεκριμένα, μέχρι τη λήξη του σχολικού έτους 1997/'98 το διδακτικό προσωπικό με πλήρη απασχόληση που δίδαξε, σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, περιορίζεται σε Θεολόγους, Μαθηματικούς, Φιλολόγους, Φυσικούς, Χημικούς, Βιολόγους, Φυσιογνώστες, Γεωλόγους, Φυσικής αγωγής, Γαλλικής, Αγγλικής και Γερμανικής γλώσσας. Κατά το επόμενο σχολικό έτος 1998-'99 προστίθενται οι εξής κλάδοι: Κοινωνιολόγοι, Οικονομολόγοι, Καλλιτεχνικών σπουδών, Μηχανικοί, Νομικών Πολιτικών επιστημών, Ιατροί, Γεωπόνοι, Οικιακής οικονομίας, Μουσικοί, Πτυχιούχοι ΑΣΕΤΕΜ και ΤΕΙ, Πτυχιούχοι ΑΣΕΤΕΜ και λοιπών ΤΕΙ, Πληροφορικής ΑΕΙ, Πληροφορικής ΤΕΙ, Ιταλικής γλώσσας, Τμήματος ΤΕΛ-ΕΠΛ, καθώς και τεχνίτες που είναι αποτέλεσμα της μεταρρύθμισης Αρσένη και του ν.2525/97. Αυτό σημαίνει ότι για να λειτουργήσει το Ενιαίο Λύκειο απαιτήθηκαν 10 ειδικότητες και πολύ περισσότερες για την λειτουργία των Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων.

Στο πλαίσιο αυτής της έρευνας αυτό το οποίο ενδιαφέρει είναι να εξετάσει τις οικονομικές συνέπειες που επήλθαν στο εκπαιδευτικό σύστημα και ειδικά στο Λύκειο -προσανατολισμένο στις εισαγωγικές εξετάσεις και την εισαγωγή όλων των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια

εκπαίδευση- από την αναδιάρθρωση του ωρολογίου προγράμματος όπως αυτό περιλήφθηκε στον νέο νόμο 2525/97 για το ενιαίο λύκειο.

Έτσι στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται συγκριτικά οι αλλαγές στο ωρολόγιο πρόγραμμα όλων των τάξεων του Λυκείου μεταξύ των νόμων 1566/85 και 2525/97.

A' Λυκείου

Νόμος 2525/97

Νόμος 1566/83

Γενικά Μαθήματα	Ώρες			Ώρες
Θρησκευτικά	2		Θρησκευτικά	2
Ελληνικά	8		Νέα ελλην. Γλώσσα	4
			Αρχαία ελλην. Γλώσσα	6
Ιστορία	2		Ιστορία	2
Μαθηματικά	5/4		Μαθηματικά	5/4
Φυσική-Χημεία	3/4		Φυσική	3
			Χημεία	1
			Γεωλογία - Ορυκτολογία	1
A' Ξένη Γλώσσα	3		Ξένη Γλώσσα	3
			Καλλιτεχνικά Μουσική	1
Αρχές Οικονομίας	2			
Τεχνολογία	2			
Φυσική Αγωγή	2/1		Φυσική Αγωγή	2
ΣΕΠ	-/1		ΣΕΠ	-/1
Μαθήματα επιλογής				
B' Ξένη Γλώσσα	2			
Ρίζες Ευρωπαϊκού Πολιτισμού	2			

Εφαρμογές Πληροφορικής	2		
Αισθητική Αγωγή	2		
Ψυχολογία	2		
ΣΥΝΟΛΟ	31		30

Β' Λυκείου

Νόμος 2525/97

Νόμος 1566/83

Μαθήματα Γενικής Παιδείας	Ώρες		Ώρες
Θρησκευτικά	1	Θρησκευτικά	2
Ελληνικά (Αρχαία – Νέα)	6	Νέα ελλην. Γλώσσα	4
		Αρχαία ελλην. Γλώσσα	5
Ιστορία	2	Ιστορία	2
		Ψυχολογία	1
Μαθηματικά (Άλγεβρα-Γεωμετρία)	4	Μαθηματικά	5
Φυσική-Χημεία-Βιολογία	4	Φυσική	3
		Χημεία	2/1
		Βιολογία	1/2
Ξένη Γλώσσα	2	Ξένη Γλώσσα	2
		Κοσμογραφία	1
Εισαγωγή στο Δίκαιο και τους Πολιτικούς Θεσμούς	2		
Φυσική Αγωγή	2	Φυσική Αγωγή	2/1
	(23)	ΣΕΠ	-/1
Μαθήματα επιλογής			
Αρχές Περιβαλλοντικών Επιστημών	2		
Νεότερη Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία	2		

Β' Ξένη Γλώσσα	2		
Στοιχεία Αστρονομίας και Διαστημικής	2		
Σχέδιο	2		
Εφαρμογές Υπολογιστών	2		
α) Θεωρητική κατεύθυνση (υποχρεωτικά)			
Αρχαία Ελληνικά Κείμενα	3		
Κοινωνική και Πολιτική οργάνωση στην Αρχαία Ελλάδα	2/1		
Λατινικά	1/2		
Μαθήματα επιλογής			
Ιστορία Κοινωνικών Επιστημών	2		
Θέματα Ιστορίας	2		
β) Θετική κατεύθυνση (υποχρεωτικά)			
Μαθηματικά	3		
Φυσική	2		
Χημεία	1		
Μαθήματα επιλογής			
Θέματα Ιστορίας	2		
Βιολογία	2		
γ) Τεχνολογική κατεύθυνση (υποχρεωτικά)			
Μαθηματικά	2		
Φυσική	2		

Τεχνολογία Επικοινωνιών	2		
Μαθήματα επιλογής			
Διαχείριση Φυσικών Πόρων	2		
Χημεία	2		
ΣΥΝΟΛΟ	31		30

Γ' Λυκείου

Νόμος 2525/97

Νόμος 1566/83

Μαθήματα Γενικής Παιδείας	Ώρες		Ώρες
Θρησκευτικά	1	Θρησκευτικά	1
Ελληνική Γραμματεία	4	Φιλοσοφικά	1/2
		Ιστορία	2/1
Νεότερη Ελληνική Ιστορία	2	Αρχές Πολιτικής Ιστορίας – Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύματος	2
		Ξένη Γλώσσα	2
Μαθηματικά και Στοιχεία Στατιστικής	2	Φυσική Αγωγή	2
Φυσική - Βιολογία	2		
		1^η Δέσμη	
		Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	4
Ξένη Γλώσσα	2	Μαθηματικά	8
		Φυσική	5
Ιστορία των Επιστημών και της Τεχνολογίας	2	Χημεία	3
Φυσική Αγωγή	1		
	(16)	2^η Δέσμη	
Μαθήματα επιλογής		Νεοελληνική Γλώσσα και	4

			Γραμματεία	
Β' Ξένη Γλώσσα	2		Μαθηματικά	4
Αρχές Οικονομικής Θεωρίας	2		Φυσική	5
Ιστορία της Τέχνης	2		Χημεία	3
Εφαρμογές Υπολογιστών	2		Βιολογία Ανθρωπολογία	4
α) Θεωρητική κατεύθυνση (υποχρεωτικά)			3^η Δέσμη	
Αρχαία Ελληνικά	4		Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	4
Νεοελληνική Λογοτεχνία	2		Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	8
Λατινικά	2		Λατινικά	4
Ιστορία	2		Ιστορία	4
Αρχές Φιλοσοφίας	2			
Μαθήματα επιλογής			4^η Δέσμη	
Κοινωνιολογία	2		Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	4
Λογική: Θεωρία και Πρακτική	2		Μαθηματικά	4
			Κοινωνιολογία	4
β) Θετική κατεύθυνση (υποχρεωτικά)			Πολιτική Οικονομία	4
Μαθηματικά	5			
Φυσική	3		5^η Δέσμη	
Χημεία	2		Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	4
Βιολογία	2		Εφαρμοσμένα Οικονομικά	4
Μαθήματα επιλογής			Ξένη Γλώσσα	3
Προβλήματα Φιλοσοφίας	2		Αρχές Λειτουργίας Γραφείου	2
Νεοελληνική Λογοτεχνία	2		Περιβάλλον και Υγεία	1

Λογική: Θεωρία και Πρακτική	2		Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία	2
			Μελέτη χώρων Παραγωγής και Διοίκηση	4
γ) Τεχνολογική κατεύθυνση I. Κύκλος Τεχνολογίας και Παραγωγής (υποχρεωτικά)				
Μαθηματικά	3			
Χημεία - Βιοχημεία	2			
Μηχανική	3			
Τεχνολογία και Ανάπτυξη	2			
Ηλεκτρολογία	2			
Μαθήματα επιλογής				
Στοιχεία Γεωπονίας & Αγροτική Ανάπτυξη	2			
Βιομηχανική Παραγωγή & Ενέργεια	2			
Αρχές Λογιστικής	2			
Σχέδιο (Τεχνικό – Αρχιτεκτονικό)	2			
γ) Τεχνολογική κατεύθυνση II. Κύκλος Πληροφορικής και Υπηρεσιών (υποχρεωτικά)				
Μαθηματικά	3			
Φυσική	2			
Ανάπτυξη Εφαρμογών σε Προγραμματιστικό Περιβάλλον	3			
Τεχνολογία Υπολογιστικών Συστημάτων και Λειτουργικά Συστήματα	2			

Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων και Υπηρεσιών	2			
Μαθήματα επιλογής				
Πολυμέσα – Δίκτυα	2			
Εφαρμογές Λογισμικού	2			
Αρχές Λογιστικής	2			
Σχέδιο (Τεχνικό – Αρχιτεκτονικό)	2			
ΣΥΝΟΛΟ	30			30

Από τους παραπάνω πίνακες διαπιστώνουμε τις αλλαγές τόσο στις ώρες διδασκαλίας όσο και στα αντικείμενα-μαθήματα που επέφερε η μεταρρύθμιση του ν.2525/85.

Συγκεκριμένα στην **A' Λυκείου** με το νέο νόμο οι ώρες διδασκαλίας αυξάνονται κατά μία (από 30 σε 31). Καταργούνται δυο (2) μαθήματα και προστίθενται δυο (2) υποχρεωτικά μαθήματα και πέντε (5) μαθήματα επιλογής που αποτελούν την "καινοτομία" στην εσωτερική διάρθρωση του προγράμματος. Τα νέα μαθήματα απαιτούν νέες ειδικότητες για να διδάξουν αυτά τα αντικείμενα γιατί δεν καλύπτονται από τις υπάρχουσες ειδικότητες των καθηγητών.

Όσον αφορά στη **B' Λυκείου** με το νέο νόμο, όπως αναφέρθηκε, δημιουργούνται τέσσερις κατευθύνσεις, ενώ στην ουσία ενεργοποιούνται οι τρεις βασικές (Θεωρητική, Θετική, Τεχνολογική), όπου οι μαθητές επιλέγουν μια και το σύνολο των ωρών διδασκαλίας παραμένει στις 31 αυξημένη κατά μια σε σχέση με το προηγούμενο ωρολόγιο πρόγραμμα (30).

Συγκριτικά με τον προηγούμενο νόμο αφαιρούνται δύο (2) μαθήματα και προστίθεται ένας σημαντικός αριθμός μαθημάτων ως μαθήματα επιλογής στον βασικό (κοινό για όλες τις κατευθύνσεις) κορμό και δύο μαθήματα επιλογής ανά κατεύθυνση (2). Συνολικά προστίθενται, σε μαθήματα

επιλογής και υποχρεωτικά ανά κατεύθυνση, έντεκα (11) πολλά από τα οποία για να διδαχτούν απαιτούν νέες ειδικότητες καθηγητών.

Τέλος, στην **Γ' Λυκείου**, όπου με τον ν.1566/85 υπήρχαν οι δέσμες, ο βασικός κορμός για όλους (κοινά μαθήματα) κάλυπταν δέκα (10) τώρα με τον νέο νόμο τα μαθήματα κορμού καλύπτουν δεκαέξι (16) ώρες και οι υπόλοιπες καλύπτονται από τα μαθήματα κατευθύνσεων και ένα μάθημα επιλογής της κατεύθυνσης που επιλέγουν ώστε το σύνολο των ωρών διδασκαλίας να ανέρχεται σε τριάντα (30) ώρες μειωμένες κατά μια ώρα σε σχέση με τις υπόλοιπες δυο τάξεις του Λυκείου.

Όσον αφορά στις αλλαγές του ωρολογίου προγράμματος εντοπίζονται με την πρόσθεση μαθημάτων στην "Τεχνολογική Κατεύθυνση" η οποία χωρίζεται σε αυτήν την τάξη σε δυο Κύκλους σπουδών¹⁵ όπου στον Κύκλο "Τεχνολογίας και Παραγωγής" προστίθενται νέα μαθήματα που σχετίζονται με την γεωργική παραγωγή την Μηχανική και την Λογιστική. Αυτός ο Κύκλος δεν αναπτύχθηκε ιδιαίτερα και από τα στοιχεία του Υπουργείου Παιδείας το πρώτο έτος δημιουργήθηκε ένα τμήμα στη "Γερμανική Σχολή".

Οι αλλαγές του θεσμικού πλαισίου του Λυκείου, και ταυτόχρονα της τεχνικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη δημιουργία των ΤΕΕ, δημιούργησαν την ανάγκη αύξησης των οργανικών θέσεων οι οποίες αμέσως μετά την ψήφιση του νόμου 2525/97 δημιουργούνται με μια σειρά Προεδρικών Διαταγμάτων¹⁶ τα οποία εκδίδονται τα επόμενα έξι χρόνια.

¹⁵ Η Τεχνολογική κατεύθυνση έχει δυο Κύκλους (υποκατευθύνσεις): α) Κύκλος Τεχνολογίας και Παραγωγής και β) Κύκλος Πληροφορικής και Υπηρεσιών.

¹⁶

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται συνολικά οι αυξήσεις των οργανικών θέσεων ανά ειδικότητα χωρίς να διευκρινίζεται από το Υπουργείο τί ποσοστό αφορά το Ενιαίο Λύκειο και τί την Τεχνική εκπαίδευση.

	ΚΛΑΔΟΙ	1985	1985-96	1997-04	Σύνολο
1	Θεολόγων	2.810	2834	371	3.205
2	Φιλολόγων	16.637	16809	2662	19.471
3	Μαθηματικών	6.714	7179	1370	8.549
4	Φυσικών (Χημικοί - Βιολόγοι)	6.532	6876	1351	8.227
	Χημικών (ΠΕ 4)		3	0	3
5	Γαλλικής γλώσσας	1.376	1479	922	2.401
6	Αγγλικής γλώσσας	4.270	4305	1067	5.372
7	Γερμανικής γλώσσας	14	31	386	417
8	Καλλιτεχνικών μαθημάτων	764	771	335	1.106
9	Οικονομολόγων	677	848	637	1.485
10	Κοινωνιολόγων	130	205	237	442
11	Φυσικής Αγωγής	3.858	3890	964	4.854
12	Μηχανικών	524	647	200	847
13	Νομικών και Πολιτικών επιστημών	129	303	263	566
14	Ιατρικής-Οδοντιατρικής- Φαρμακευτικής και Γεωπονίας	368	463	116	579
15	Οικιακής Οικονομίας	843	847	145	992
16	Μουσικής	1.074	1082	265	1.347
17	Τεχνολόγων	1.286	1634	573	2.207
18	Πτυχιούχων λοιπών τμημάτων ΤΕΙ	280	463	465	928
ΠΕ 19	Πληροφορικής ΑΕΙ		179	2112	2.291

19	Πτυχιούχων ΠΑΤΕΣ & ΣΕΛΕΤΕ	1.790	1803	48	1.851
ΠΕ 20	Πληροφορικής ΤΕΙ		5	160	165
20	Πτυχιούχων κατώτερων τεχνικών και επαγγελματικών σχολών	300	309	26	335
	ΣΥΝΟΛΟ	50.376	52965	14675	67.640

Από τον παραπάνω πίνακα διαπιστώνεται ότι, από τις 52.965 οργανικές θέσεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μέχρι το τέλος του 1996, πριν από τη μεταρρύθμιση, δημιουργήθηκαν, για την εφαρμογή της, 14.675 θέσεις που αντιστοιχούν σε αύξηση κατά 27,7% των οργανικών θέσεων. Ενδεικτικά οι αυξήσεις στις βασικές ειδικότητες του Λυκείου είναι 15,8% στους φιλόλογους, 19,1% στους μαθηματικούς, 19,5% στους φυσικούς, 24,8% αγγλικής γλώσσας, και 1180% στους πληροφορικούς.

Στοιχεία για το αν καλύφθηκαν οι οργανικές θέσεις με διορισμούς που αφορούσαν, αποκλειστικά, την κάλυψη των αναγκών της μεταρρύθμισης δεν υπάρχουν γιατί στις προσλήψεις δεν αναφέρονται αν καλύπτουν αποχωρήσεις ή είναι πρόσθετες προσλήψεις για την κάλυψη των αναγκών από την αλλαγή του θεσμικού πλαισίου ή τέλος αν αφορούν την Τεχνική Εκπαίδευση.

Αναλυτικότερα, ο ακριβής αριθμός προσλήψεων για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών του Λυκείου ανά κλάδο και ανά σχολικό έτος, από τη λήξη του σχολικού έτους 1998/1999 μέχρι το 2003/2004, έχει ως ακολούθως:

(Το αρνητικό πρόσημο δηλώνει ότι οι προσλήψεις ήταν λιγότερες από τις αποχωρήσεις γιατί το τελικό πρόσημο βγαίνει από τις προσλήψεις μείον τις αποχωρήσεις (λόγω συνταξιοδότησης ή οικειοθελούς αποχώρησης)

❖ Θεολόγοι

- 1998/1999.....42
- 1999/2000.....25

- 2000/2001.....1
- 2001/2002.....-14
- 2002/2003.....-22
- 2003/2004.....-29

❖ Φιλολόγοι

- 1998/1999.....97
- 1999/2000.....-510
- 2000/2001.....-2
- 2001/2002.....-108
- 2002/2003.....-4
- 2003/2004.....11

❖ Μαθηματικοί

- 1998/1999.....373
- 1999/2000.....156
- 2000/2001.....16
- 2001/2002.....-147
- 2002/2003.....70
- 2003/2004.....50

❖ Φυσικοί/ Χημικοί/ Βιολόγοι/ Φυσιολόγοι/ Γεωλόγοι

- 1998/1999.....111
- 1999/2000.....180
- 2000/2001.....-7
- 2001/2002.....61
- 2002/2003.....15
- 2003/2004.....62

❖ Γαλλικής γλώσσας

- 1998/1999.....-65
- 1999/2000.....-79

▪ 2000/2001.....	-11
▪ 2001/2002.....	-54
▪ 2002/2003.....	-29
▪ 2003/2004.....	-20
❖ Αγγλικής γλώσσας	
▪ 1998/1999.....	295
▪ 1999/2000.....	-16
▪ 2000/2001.....	14
▪ 2001/2002.....	52
▪ 2002/2003.....	-32
▪ 2003/2004.....	40
❖ Γερμανικής γλώσσας	
▪ 1998/1999.....	18
▪ 1999/2000.....	-26
▪ 2000/2001.....	-9
▪ 2001/2002.....	-5
▪ 2002/2003.....	-10
▪ 2003/2004.....	0
❖ Φυσικής αγωγής	
▪ 1998/1999.....	86
▪ 1999/2000.....	48
▪ 2000/2001.....	75
▪ 2001/2002.....	-4
▪ 2002/2003.....	53
▪ 2003/2004.....	67
❖ Καλλιτεχνικών σπουδών	
▪ 1998/1999.....	92
▪ 1999/2000.....	-45
▪ 2000/2001.....	4
▪ 2001/2002.....	18

▪ 2002/2003.....	1
▪ 2003/2004.....	-10
❖ Οικονομολόγοι	
▪ 1998/1999.....	823
▪ 1999/2000.....	-137
▪ 2000/2001.....	-48
▪ 2001/2002.....	96
▪ 2002/2003.....	47
▪ 2003/2004.....	49
❖ Κοινωνιολόγοι	
▪ 1998/1999.....	504
▪ 1999/2000.....	-133
▪ 2000/2001.....	-43
▪ 2001/2002.....	124
▪ 2002/2003.....	-46
▪ 2003/2004.....	-5
❖ Μηχανικοί	
▪ 1998/1999.....	186
▪ 1999/2000.....	-22
▪ 2000/2001.....	17
▪ 2001/2002.....	1
▪ 2002/2003.....	24
▪ 2003/2004.....	14
❖ Νομικών – Πολιτικών Επιστημών	
▪ 1998/1999.....	342
▪ 1999/2000.....	-43
▪ 2000/2001.....	-118
▪ 2001/2002.....	1

▪ 2002/2003.....	24
▪ 2003/2004.....	14
❖ Ιατροί, Γεωπόνοι	
▪ 1998/1999.....	103
▪ 1999/2000.....	-19
▪ 2000/2001.....	5
▪ 2001/2002.....	-9
▪ 2002/2003.....	17
▪ 2003/2004.....	4
❖ Οικιακής Οικονομίας	
▪ 1998/1999.....	11
▪ 1999/2000.....	-1
▪ 2000/2001.....	-1
▪ 2001/2002.....	0
▪ 2002/2003.....	-1
▪ 2003/2004.....	-4
❖ Μουσικοί	
▪ 1998/1999.....	95
▪ 1999/2000.....	-34
▪ 2000/2001.....	24
▪ 2001/2002.....	39
▪ 2002/2003.....	-28
▪ 2003/2004.....	-7
❖ Πτυχιούχοι ΑΣΕΤΕΜ και ΤΕΙ	
▪ 1998/1999.....	131
▪ 1999/2000.....	-58
▪ 2000/2001.....	-19
▪ 2001/2002.....	1
▪ 2002/2003.....	-2

▪ 2003/2004.....	5
❖ Πτυχιούχοι ΑΣΕΤΕΜ και λοιπών ΤΕΙ	
▪ 1998/1999.....	147
▪ 1999/2000.....	-71
▪ 2000/2001.....	-21
▪ 2001/2002.....	-21
▪ 2002/2003.....	-21
▪ 2003/2004.....	3
❖ Πληροφορικής ΑΕΙ	
▪ 1998/1999.....	277
▪ 1999/2000.....	259
▪ 2000/2001.....	82
▪ 2001/2002.....	77
▪ 2002/2003.....	59
▪ 2003/2004.....	82
❖ Πληροφορικής ΤΕΙ	
▪ 1998/1999.....	69
▪ 1999/2000.....	57
▪ 2000/2001.....	5
▪ 2001/2002.....	16
▪ 2002/2003.....	22
▪ 2003/2004.....	-4
❖ Ιταλικής γλώσσας	
▪ 1998/1999.....	0
▪ 1999/2000.....	1
▪ 2000/2001.....	-1
▪ 2001/2002.....	1
▪ 2002/2003.....	-1
▪ 2003/2004.....	1

❖ Τμήματος ΤΕΛ – ΕΠΛ

▪ 1998/1999.....	25
▪ 1999/2000.....	-22
▪ 2000/2001.....	0
▪ 2001/2002.....	0
▪ 2002/2003.....	-3
▪ 2003/2004.....	0

❖ Τεχνίτες

▪ 1998/1999.....	6
▪ 1999/2000.....	-3
▪ 2000/2001.....	-3
▪ 2001/2002.....	1
▪ 2002/2003.....	0
▪ 2003/2004.....	-1

Από την παραπάνω ανάλυση φαίνεται ότι οι αλλαγές στη δομή του αναλυτικού προγράμματος που προέκυψε από την εφαρμογή του Ενιαίου Λυκείου είχαν ως συνέπεια την αλλαγή της δομής και του αριθμού του διδακτικού προσωπικού με την πλήρωση των θέσεων των νέων ειδικοτήτων που επέβαλε η αλλαγή του προγράμματος.

Συγκεκριμένα, υπάρχουν ειδικότητες που για πρώτη φορά εισάγονται στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και ο αριθμός είναι εξαιρετικά υψηλός, όπως φάνηκε στους παραπάνω πίνακες σε σχέση με τις υπόλοιπες ειδικότητες που προϋπήρχαν στο πρόγραμμα σπουδών του Λυκείου.

Συμπερασματικά επιβεβαιώνεται η θετική επίπτωση του προγράμματος του Λυκείου λόγω της αλλαγής φιλοσοφίας στο εξεταστικό σύστημα αλλά και της δομής των προσλήψεων εκπαιδευτικών που στην πράξη επιβαρύνουν το κόστος λειτουργίας της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά το ποσό των μισθών των νεοδιοριζόμενων στις νέες ειδικότητες που

για πρώτη φορά προβλέπει το ωρολόγιο πρόγραμμα σπουδών του Λυκείου.

Ακόμη, ένα σημαντικό κόστος λειτουργίας του νέου Λυκείου αποτελεί η πρόβλεψη για τη δημιουργία τριών (3) εργαστηρίων (Πληροφορικής, Φυσικών Επιστημών, Τεχνολογίας) καθώς και οργανωμένης βιβλιοθήκης σε κάθε Λύκειο.

Ταυτόχρονα, στο πλαίσιο του προγραμματισμού υλοποίησης του Ενιαίου Λυκείου προβλεπόταν η εκπόνηση μελέτης για την χωροταξική κατανομή των ενιαίων Λυκείων προκειμένου να υπάρξει ορθολογική κατανομή τους λόγω του αυξημένου κόστους λειτουργίας τους που το ίδιο το Υπουργείο είχε αναγνωρίσει, λαμβάνοντας υπόψη τις τρεις κατευθύνσεις, τα προβλεπόμενα εργαστήρια αλλά και τη διασπορά των Λυκείων κυρίως στις περιφέρειες της χώρας και μέσω αυτής να αναζητήσει πόρους χρηματοδότησης του νέου Λυκείου μέσω της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η μελέτη αυτή δεν πραγματοποιήθηκε με αποτέλεσμα τα υπάρχοντα Λύκεια να μετατραπούν αυτόματα σε Ενιαία Λύκεια με πλημμελή οργάνωση αφού αυτά δεν διέθεταν την απαραίτητη υποδομή. Είναι βέβαιο ότι αυτή η εξέλιξη δεν μπόρεσε να ικανοποιήσει μια ολοκληρωμένη, ορθολογική και αποτελεσματική οργάνωση των Λυκείων που θα ήταν σύμφωνη με τη φιλοσοφία και τους στόχους του νέου θεσμικού πλαισίου.

Όσον αφορά στο κόστος υλοποίησης του Ενιαίου Λυκείου αυτό αυξήθηκε λόγω τόσο του κόστους της επέκτασης των υποδομών για να στεγαστούν και λειτουργήσουν τα εργαστήρια και οι τρεις κατευθύνσεις, όσο και του μισθολογικού κόστους από την αύξηση των προσλήψεων καθηγητών για να καλύψουν τις ανάγκες διδασκαλίας όπως αυτές παρουσιάστηκαν παραπάνω, από την αύξηση των μαθημάτων και των ωρών διδασκαλίας λόγω των τριών κατευθύνσεων.

Προκειμένου να γίνει μια οικονομική εκτίμηση της εφαρμογής του νέου θεσμικού πλαισίου αναζητήσαμε τα απαραίτητα στοιχεία στο ΥΠΑΙΘ και διαπιστώσαμε ότι δεν υπήρχαν από την ψήφιση του νόμου.

Οι βασικότερες οικονομικές παράμετροι του νόμου 2525/97 αφορούν τις υποδομές με κυριότερο τα εργαστήρια με τον εξοπλισμό τους και τις προσλήψεις του προσωπικού, σύμφωνα με την ανάλυση που προηγήθηκε. Αν θεωρήσουμε ότι το κόστος των εργαστηρίων ήταν και το μεγαλύτερο εμπόδιο στην εφαρμογή και γενίκευση του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου όπου το ετήσιο κόστος ανά μαθητή ήταν 40.000 δραχμές έναντι 5.000 δραχμών στο Γενικό Λύκειο η λύση του Ενιαίου Λυκείου αποτελεί μια ενδιάμεση κατάσταση από οικονομικής πλευράς. Όσον αφορά στην πρόσληψη προσωπικού θα μπορούσε να γίνει μια εκτίμηση αν υπήρχαν αναλυτικά στοιχεία των προσλήψεων και της πλήρωσης των οργανικών θέσεων που δημιουργήθηκαν όπως παρουσιάστηκε παραπάνω. Στη βάση αυτού του πίνακα εκτιμούμε ότι αν πληρώθηκαν οι προβλεπόμενες θέσεις στο τέλος του 2001 ο προϋπολογισμός επιβαρύνεται κάθε χρόνο με 226 περίπου εκατομμύρια ευρώ με την προϋπόθεση ότι ο μέσος μηνιαίος μισθός του νεοδιοριζόμενου είναι 1.100 ευρώ. Όμως θα πρέπει να θεωρήσουμε ότι η "τεχνική" της μη πλήρωσης του συνόλου των οργανικών θέσεων και σε αντικατάσταση αυτού την πλήρωση των θέσεων μέσω αναπληρωτών και ωρομίσθιων ή τη διατήρηση των "κενών" θέσεων, μειώνει σημαντικά το ονομαστικό κόστος.

Συμπερασματικά, από την ανάλυση που προηγήθηκε φαίνεται ότι ο νέος προσανατολισμός του Ενιαίου Λυκείου στην εισαγωγή όλων των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είχε σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις οι οποίες, λόγω της ανυπαρξίας από την αρχή τεχνικοοικονομικής μελέτης που θα εκτιμούσε το κόστος της μεταρρύθμισης, άρχισαν να παρουσιάζονται άμεσα με την υλοποίηση της αλλαγής.

Κεφάλαιο 3. Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ.

Αρμόδιο για το σχεδιασμό και την πραγματοποίηση των εισαγωγικών εξετάσεων με όποια μορφή και ονομασία έχουν λάβει διαχρονικά, είναι το Υπουργείο Παιδείας και η αρμόδια διεύθυνση "Οργάνωσης και Διεξαγωγής Εξετάσεων".

Στο πλαίσιο αυτό κάθε χρόνο εκδίδεται εγκύκλιος από την αρμόδια διεύθυνση η οποία καθορίζει θέματα που αφορούν τις **"Απολυτήριες εξετάσεις της τελευταίας τάξης Γενικού Λυκείου στα μαθήματα που εξετάζονται σε πανελλήνιο επίπεδο και πανελλήνιες εξετάσεις ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β')"**. Αντίστοιχη εγκύκλιος εκδόθηκε και για το σχολικό έτος 2012-2013 που μας αφορά αφού είναι το έτος που έγινε η έρευνα πεδίου για την εκτίμηση του κόστους των εισαγωγικών.

Με τη σχετική εγκύκλιο ρυθμίζονται θέματα που αφορούν μόνο τη διεξαγωγή των εξετάσεων στα μαθήματα που εξετάζονται σε πανελλήνιο επίπεδο οι υποψήφιοι ΓΕΛ και ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑΣ Β'). Τα μαθήματα που δεν εξετάζονται πανελλαδικά ακολουθούν τη διαδικασία των εσωτερικών εξετάσεων όπως στην Α' και Β' Λυκείου.

Σύμφωνα με τη σχετική **εγκύκλιο**¹⁷ οι πανελλαδικές εξετάσεις διεξάγονται σε εξεταστικά κέντρα ανά διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης τα οποία ορίζονται με απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης.

Για εξεταστικά κέντρα ορίζονται σχολικά συγκροτήματα στα οποία στεγάζονται ημερήσια Γενικά Λύκεια δημόσια, ιδιωτικά, εκκλησιαστικά και διαπολιτισμικά που έχουν μαθητές στη Γ' τάξη και ημερήσιες Λυκειακές Τάξεις που έχουν μαθητές στην τελευταία τάξη.

¹⁷ Αρ.Πρωτ.Φ.252/37642/Β6/03-04-2012/ΥΠΑΔΒΜΘ

Για τις εξετάσεις των υποψηφίων ημερησίων ή εσπερινών ΕΠΑΛ θα οριστούν με απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης τα ημερήσια ΓΕΛ για τις εξετάσεις στα μαθήματα που θα εξεταστούν σε κοινά θέματα με τους υποψήφιους των ΓΕΛ.

Όταν ο αριθμός των μαθητών είναι επαρκής οι μαθητές των ΓΕΛ δεν μετακινούνται από το σχολείο τους το οποίο γίνεται εξεταστικό κέντρο. Όταν ο αριθμός των υποψηφίων είναι μικρός, για παιδαγωγικούς και εκπαιδευτικούς λόγους είναι χρήσιμο όπως οι Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης σε συνεργασία με τους διευθυντές ΔΕ διερευνήσουν τη δυνατότητα σύμπτυξης των εξεταστικών Κέντρων χωρίς να δημιουργήσουν προβλήματα στους υποψήφιους και στην εξεταστική διαδικασία.

Στην περίπτωση που ο αριθμός των μαθητών της τελευταίας τάξης του ΓΕΛ που εξετάζονται γραπτά είναι σχετικά μικρός δίνεται η δυνατότητα στον Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης συνεκτιμώντας τις συγκοινωνιακές και λοιπές συνθήκες καθώς και όσα είχαν ληφθεί υπόψη το προηγούμενο έτος για το ίδιο θέμα και με στόχο την ομαλή και απρόσκοπτη διεξαγωγή των εξετάσεων, να μπορεί, με ευθύνη του, να ορίζει το πλησιέστερο Γενικό Λύκειο ως εξεταστικό κέντρο. Αυτό γίνεται, όπως αναφέρει η σχετική εγκύκλιος του ΥΠΑΙΘ, «για να διαφυλαχτεί στο μέγιστο δυνατό βαθμό το αδιάβλητο των εξετάσεων». Αυτό το μέτρο αφορά κυρίως την περιφέρεια όπου υπάρχει διασπορά των Λυκείων με μικρό αριθμό υποψηφίων οι οποίοι αναγκάζονται να μετακινηθούν στα αστικά κέντρα και να συγκεντρωθούν σε ένα εξεταστικό κέντρο.

Για την ομαλή και απρόσκοπτη διεξαγωγή των εξετάσεων συγκροτούνται, η Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων και σε κάθε περιφέρεια τα περιφερειακά όργανα εξετάσεων.

Όσον αφορά στην **Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων** αυτή συγκροτείται, κάθε χρόνο, με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και περιλαμβάνει επιστήμονες κύρους, οι οποίοι με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη μυστικότητα προσέρχονται στην ειδικά διαμορφωμένη αίθουσα του

Υπουργείου Παιδείας το προηγούμενο βράδυ, συνεδριάζουν όλη τη νύχτα και το πρωί έχουν έτοιμα τα θέματα των Πανελλαδικών.

Στην ουσία συγκροτούνται 4 διαφορετικές Κεντρικές Επιτροπές Εξετάσεων και είναι:

1. **α.** Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων (ΚΕΕ) Ημερήσιων και Εσπερινών Γενικών Λυκείων
β. Κεντρική Επιτροπή Πανελλαδικών Εξετάσεων (Κ.Ε.Π.Ε.) Ημερήσιων και Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. (Ομάδας Α' και μαθημάτων ειδικότητας Ομάδας Β')
2. Κεντρική Επιτροπή Ειδικών Μαθημάτων αποφοίτων Γεν. Λυκείου και ΕΠΑ.Λ.
3. Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων μαθημάτων κατεύθυνσης ειδικών κατηγοριών
4. Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων Ειδικών Μαθημάτων των Ειδικών Κατηγοριών

Επίσης, οι **Περιφερειακές Επιτροπές Εξετάσεων** συγκροτούνται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και είναι οι εξής:

1. **Περιφερειακός επόπτης εξετάσεων** ορίζεται ο οικείος Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης ο οποίος έχει τη γενική εποπτεία των εξετάσεων σε επίπεδο περιφέρειας. Στις βασικές του αρμοδιότητες περιλαμβάνονται η συγκρότηση των Επιτροπών Εξετάσεων Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΕΕΔΔΕ), η διακίνηση των γραπτών από τα εξεταστικά κέντρα στα βαθμολογικά και αντίστροφα η διακίνηση των βαθμών και των αποκομμάτων των γραπτών δοκιμίων από τα βαθμολογικά κέντρα προς τις ΕΕΔΔΕ. Συνεπικουρείται από τον οικείο προϊστάμενο Διεύθυνσης Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης καθώς και από έναν Διοικητικό Υπάλληλο ή καθηγητή της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης.

2. Επιτροπή Εξετάσεων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΕΕΔΔΕ) η οποία συγκροτείται όπως αναφέρθηκε παραπάνω με απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης.

Η Επιτροπή αποτελείται από:

- Το Διευθυντή Δ.Ε ως πρόεδρο με τον αναπληρωτή του
- Δυο Σχολικούς Συμβούλους ή καθηγητές Δ.Ε. με βαθμό τουλάχιστον Δ'
- Ένα διοικητικό υπάλληλο η καθηγητή Δ.Ε. ως γραμματέα
- Ένα βοηθό γραμματέα
- Ένα χειριστή του συστήματος λήψης των θεμάτων
- Ένα σύνδεσμο, κατά προτίμηση εκπαιδευτικό, της ΕΕΔΔΕ με το οικείο βαθμολογικό κέντρο για τη διακίνηση των γραπτών
- Έναν οδηγό για τη διακίνηση των γραπτών και των βαθμολογιών.

Για κάθε επτά βαθμολογικά κέντρα σε κάθε περιφέρεια χρειάζονται αντίστοιχοι γραμματείς.

3. Λυκειακές Επιτροπές Εξετάσεων. Σε κάθε Γενικό Λύκειο (Δημόσιο ή Ιδιωτικό) που ορίζεται ως εξεταστικό Κέντρο, ο Διευθυντής Δ.Ε. ορίζει μια τριμελή Λυκειακή Επιτροπή Εξετάσεων.

Για τα **Δημόσια Λύκεια** η επιτροπή αποτελείται από:

- Το Διευθυντή του οικείου Λυκείου
- Δύο καθηγητές Δ.Ε. κατά προτίμηση από άλλο Λύκειο
- Ένα γραμματέα
- Ένα βοηθό γραμματέα (Διοικητικό υπάλληλο ή εκπαιδευτικό Δ.Ε.). Ο αριθμός των βοηθών γραμματέων αυξάνεται ανάλογα με τον αριθμό των εξεταζόμενων μαθητών (πχ. αν είναι μέχρι 180, 3 βοηθοί και πάνω από 180, μπορεί να ορίζεται και 4^{ος} βοηθός γραμματέα)
- Δυο χειριστές του συστήματος ηλεκτρονικής μετάδοσης VBI.
- Έναν καθηγητή Δ.Ε. ως σύνδεσμο με την ΕΕΔΔΕ για τη διακίνηση των γραπτών και των βαθμών προς την ΕΕΔΔΕ.

- Μέχρι τρία άτομα βοηθητικό προσωπικό

Στα **Ιδιωτικά Λύκεια** υπάρχει τριμελής Λυκειακή επιτροπή με δυο Καθηγητές Δημόσιων Γενικών Λυκείων και έναν καθηγητή του οικείου Σχολείου. Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζεται ο αρχαιότερος των καθηγητών του δημόσιου σχολείου.

4. Ορισμός Επιτηρητών. Για κάθε Εξεταστικό Κέντρο ορίζονται με απόφαση του οικείου Διευθυντή Διεύθυνσης οι επιτηρητές που προβλέπονται για την ομαλή και απρόσκοπτη διεξαγωγή των εξετάσεων.

Ως επιτηρητές ορίζονται καθηγητές Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Γυμνασίων και Λυκείων) δημόσιων ή Ιδιωτικών σχολείων με την προϋπόθεση να μην είναι επιτηρητές σε εξεταστικά κέντρα που εξετάζονται μαθητές τους όπως επίσης στα ιδιωτικά Λύκεια ως επιτηρητές ορίζονται υποχρεωτικά καθηγητές μόνο της δημόσιας εκπαίδευσης.

Προβλέπεται ο ορισμός δυο (2) επιτηρητών σε κάθε αίθουσα εξετάσεων και κάθε πέντε αίθουσες και ένας αναπληρωματικός.

Οι επιτηρητές είναι υποχρεωμένοι να επιδείξουν αίσθημα ευθύνης "πέραν του συνηθισμένου" (Υ.Α. 43335/Β6/29-3-2013/ΥΠΑΙΘΠΑ) για τη διαφύλαξη του κύρους, της αξιοπιστίας και του αδιάβλητου της διεξαγωγής των εξετάσεων.

5. Βαθμολογικά Κέντρα. Τα βαθμολογικά Κέντρα ορίζονται με Υπουργική Απόφαση στην οποία ορίζεται και ο Πρόεδρος του κάθε Βαθμολογικού Κέντρου.

Με απόφαση του Προέδρου του κάθε βαθμολογικού κέντρου ορίζονται μέχρι δεκαοχτώ (18) μέλη της οικείας Επιτροπής του Βαθμολογικού Κέντρου οι οποίοι είναι σχολικοί σύμβουλοι Δ.Ε. ή καθηγητές δημοσίων Λυκείων με βαθμό τουλάχιστον Δ' και των κλάδων ΠΕ2 ΠΕ3 ΠΕ4 ΠΕ9 ΠΕ12 ΠΕ19 ΠΕ20 με την προϋπόθεση ότι έχουν διδάξει κατά το τελευταίο έτος ένα τουλάχιστον από τα εξεταζόμενα μαθήματα.

Επίσης, με απόφαση του προέδρου του Βαθμολογικού Κέντρου ορίζεται γραμματέας της Επιτροπής του Βαθμολογικού Κέντρου και μέχρι 3 βοηθοί γραμματείς.

Όσον αφορά τον αριθμό των βαθμολογητών ανά Βαθμολογικό Κέντρο αυτός ποικίλει ανάλογα με τον αριθμό των υποψηφίων των οποίων τα γραπτά προβλέπεται να βαθμολογηθούν στο συγκεκριμένο βαθμολογικό κέντρο. Συγκεκριμένα:

Άτομα (Διορθωτές)	Υποψήφιοι (μέχρι τον αριθμό)
25-30	2.500
31-35	3.000
36-45	3.500
46-55	3.750
56-60	4.000
61-65	4.250
66-70	4.500
71-75	4.750
76-80	5.000

Τα μέλη της επιτροπής του Βαθμολογικού Κέντρου μπορούν να χρησιμοποιούνται και ως τρίτοι βαθμολογητές. Επίσης τα μέλη της Επιτροπής είναι και οι συντονιστές των βαθμολογητών.

Όσον αφορά στους υποψηφίους με "αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες" συγκροτούνται ειδικές εξεταστικές επιτροπές στα βαθμολογικά κέντρα όπου οι υποψήφιοι αυτών των κατηγοριών εξετάζονται παράλληλα με τους υπόλοιπους υποψηφίους την ίδια ώρα και στα ίδια θέματα και αφού το επιλέξουν προφορικά. Στην ίδια απόφαση ορίζεται ότι μέχρι 80 υποψήφιοι της ίδιας κατηγορίας εξετάζονται στο Βαθμολογικό Κέντρο, οι

υπόλοιποι σε Ειδικό Εξεταστικό Κέντρο το οποίο ορίζεται από τη διεύθυνση Δευτεροβάθμια Εκπαίδευσης.

Η επιτροπή εξέτασης των υποψηφίων με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες αποτελείται από;

- τον πρόεδρο του Βαθμολογικού Κέντρου ή ένα μέλος της επιτροπής του ίδιου Βαθμολογικού Κέντρου
- δυο (2) εκπαιδευτικούς λειτουργούς για κάθε μάθημα κατά προτίμηση από τους έχοντες κάποια ειδική εκπαίδευση ή εμπειρία εξέτασης αυτών των μαθητών
- ένα σχολικό σύμβουλο ή εκπαιδευτικό λειτουργό Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσής της ίδιας ή συγγενούς με το εξεταζόμενο μάθημα ως τρίτο βαθμολογητή
- ένα γραμματέα που είναι εκπαιδευτικός Δ.Ε.

Στην Επιτροπή μπορεί να προΐσταται ένας (1) Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής Εκπαίδευσης ή ο Προϊστάμενος του οικείου ΚΕΔΔΥ ή εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ο οποίος υπηρετεί στο ΚΕΔΔΥ για την παροχή διευκρινήσεων ή επεξηγήσεων.

Όπως προκύπτει από την παραπάνω παρουσίαση του οργανογράμματος και της στελέχωσης του μηχανισμού διεξαγωγής των εξετάσεων πρόκειται για έναν πολυάριθμο και σχετικά πολύπλοκο μηχανισμό στον οποίο συμμετέχουν συνολικά ενενήντα χιλιάδες (90.000) εκπαιδευτικοί και διοικητικοί της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης¹⁸ οι οποίοι αμείβονται υπερωριακά τόσο για την διεξαγωγή των εξετάσεων όσο και την διόρθωση και διακίνηση των γραπτών και των βαθμολογιών.

Ανάλυση δαπανών απολυτήριων και προαγωγικών εξετάσεων

ΕΤΟΣ

ΔΑΠΑΝΕΣ

(σε χιλ. ευρώ)

¹⁸ Στοιχεία ΥΠΑΙΘ για το σχολικό έτος 2012-13

2009	16.436,0
2010	14.970,3
2011	10.687,3
2013	13.602,2
2014	14.492,1

Πηγή: *Επεξεργασία στοιχείων της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Διεξαγωγής Εξετάσεων του ΥΠΟΠΑΙΘ, 2013*

Από τα στοιχεία δαπανών των τελευταίων ετών διαπιστώνουμε μια σταδιακή μείωση από το 2009 μέχρι το 2011 και στη συνέχεια μια αύξηση όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το σχολικό έτος 2010-11 έγινε μια αλλαγή στον τρόπο υποβολής του μηχανογραφικού δελτίου από έντυπη μορφή σε ηλεκτρονική προς το Υπουργείο με αποτέλεσμα να παρατηρηθεί μια μικρή μείωση του κόστους με αντίστοιχη εξοικονόμηση πόρων. Επίσης ηλεκτρονική έγινε και η υποβολή της δήλωσης προτίμησης των υποψηφίων μετά την ανακοίνωση της βαθμολογίας στα σχολεία.

Έτσι το κόστος των πανελλαδικών εξετάσεων εξαρτάται σχεδόν αποκλειστικά από τον αριθμό των ατόμων που απασχολούνται στη διαδικασία των πανελλαδικών εξετάσεων αφού οι αμοιβές τους αντιστοιχούν στο 92,8% του συνολικού κόστους που ανέρχεται στα 13.602,2 χιλιάδες ευρώ για το έτος 2013¹⁹. Το υπόλοιπο 7,2% αφορά άλλες δαπάνες όπως φαίνεται στην ανάλυση που ακολουθεί.

Η Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων ένα μικρό κόστος²⁰ το οποίο αποτελείται από τις εφάπαξ αμοιβές των μελών.

¹⁹ ό.π.

²⁰ Ενδεικτικά αναφέρουμε τις αμοιβές της **Κεντρικής Επιτροπής Εξετάσεων (ΚΕΕ) Ημερήσιων και Εσπερινών Γενικών Λυκείων** (παράγρ. 2 του άρθρου 13 και εδάφ. β παράγρ. 2 του άρθρου 25 του Π.Δ. 60/2006 ΦΕΚ 65 τ. Α', όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε, με τα εδάφια β, γ και δ παράγρ. 3 του άρθρου 1 του Π.Δ. 12/2009 ΦΕΚ 22 τ. Α' και παράγρ. 2 του άρθρου 1 του Π.Δ. 21/2011 ΦΕΚ 72 τ. Α' και την παράγρ. 1 του άρθρου 1 του Π.Δ. 41/2011 ΦΕΚ 107 τ. Α')

- α) Πρόεδρος: 800,00 €
- β) Αντιπρόεδρος: 700,00 €
- γ) Τακτικά Μέλη: 600,00 €
- δ) Έκτακτα μέλη, για κάθε μάθημα για το οποίο εισηγούνται θέματα: 200,00 €
- ε) Γραμματέας: 600,00 €
- στ) Βοηθοί Γραμματείς: 400,00 €
- ζ) Προσωπικό από Διοικητικούς, Εκπαιδευτικούς Δ.Ε. ή Τεχνικούς για τη γραμματειακή και τεχνική υποστήριξη του έργου της Επιτροπής για κάθε ημέρα απασχόλησης και μέχρι σαράντα (40) ημέρες για καθένα: 12,00 €

Οι κατηγορίες των δαπανών στον υπολογισμό του συνολικού κόστους είναι:

- αμοιβές Λυκειακών επιτροπών, βαθμολογητών, εξεταστών και εποπτών
- μη ληφθείσες άδειες. (περιλαμβάνει την αποζημίωση των υπαλλήλων που λόγω φόρτου εργασίας τους καλοκαιρινούς μήνες που γίνονται οι διαδικασίες για να πάρουν οι μαθητές από τα σχολεία τους κωδικούς για την συμπλήρωση των μηχανογραφικών καθώς και για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων και δεν προλαβαίνουν να πάρουν την άδεια που δικαιούνται)
- προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών για τα εξεταστικά κέντρα και τους εκπαιδευτικούς στα διορθωτικά κέντρα
- έντυπο υλικό (τετράδια εξετάσεων, κλπ)
- μεταφορά υλικού στα εξεταστικά κέντρα
- προμήθεια υλικών σχεδίου
- προμήθεια-ενοικίαση μικροφωνικής εγκατάστασης
- δημοσιεύσεις προκηρύξεων
- κέτερινγκ
- αμοιβές συλλογικών οργάνων

Η ανάλυση αυτών των δαπανών για τα δυο τελευταία έτη έχει ως εξής:

Κατηγορίες δαπανών	2013	2014
Αμοιβές για λυκειακές επιτροπές, βαθμολογητών, εξεταστών και εποπτών	12.039.970	10.540.050
Για μη ληφθείσα άδεια	566.012	2.350.000
Προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών		800.00
Έντυπο υλικό	338.694	180.000
Μεταφορά υλικού στα εξεταστικά	186.335	178.000
Προμήθεια υλικών σχεδίου	6.600	7.000
Προμήθεια ενοικίαση μικροφωνικής εγκατάστασης	7.000	7.000
Δημοσιεύσεις προκηρύξεων	707	1.000

Κέτερινγκ	12.000	9.000
Αμοιβές συλλογικών οργάνων	444.874	420.000
Σύνολο	13.602.192	14.492.050

Πηγή: *Επεξεργασία στοιχείων της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Διεξαγωγής Εξετάσεων του ΥΠΟΠΑΙΘ, 2013*

Στην αμοιβή των επιτροπών περιλαμβάνεται και η αμοιβή της κεντρικής επιτροπής εξετάσεων η οποία ανέρχεται σε περίπου 100.000 ευρώ το χρόνο.

Από την παραπάνω ανάλυση διαπιστώνουμε ότι το σύστημα των εξετάσεων είναι συγκεντρωτικό προκειμένου να εξασφαλιστεί το κύρος, η αξιοπιστία και το αδιάβλητο των εξετάσεων γεγονός το οποίο έχει μέσω αυτής της διαδικασίας επιτύχει η πολιτεία. Η ενιαία ιεραρχική συγκεντρωτική δομή στο σύστημα των εξετάσεων εξασφαλίζει την οικονομικότερη διεξαγωγή τους σε σχέση με κάποιο εναλλακτικό αποκεντρωμένο όπου όλη η δομή των εξετάσεων όπως έχει περιγραφεί παραπάνω, σε εθνικό επίπεδο, θα έπρεπε να δημιουργηθεί σε επίπεδο περιφέρειας πολλαπλασιάζοντας έτσι τις επιτροπές για τη διεξαγωγή των εξετάσεων γεγονός που θα ανέβαζε σημαντικά το κόστος. Σε αυτήν την άποψη συνηγορεί και η έκθεση του ΟΟΣΑ (1997) για τη δομή και διοίκηση των εκπαιδευτικών συστημάτων σύμφωνα με την οποία τα αποκεντρωμένα εκπαιδευτικά συστήματα κοστίζουν 32% περισσότερο από τα συγκεντρωτικά εκπαιδευτικά συστήματα.

Επιπλέον, κάποια αποκέντρωση του συστήματος εξετάσεων με την ουσιαστική ευθύνη των περιφερειακών διευθύνσεων εκπαίδευσης, πέραν της αύξησης του κόστους θα δημιουργούσε αμφισβήτηση της αξιοπιστίας των εξετάσεων, πιθανές ανισότητες λόγω των διαφορετικών θεμάτων, διαφορετικής δυσκολίας και αμφισβήτηση της αξίας της βαθμολογίας. Αντίστοιχη αμφισβήτηση του εθνικού απολυτηρίου (Baccalaureat) υπήρξε στη Γαλλία όταν το 2011 η κυβέρνηση προσπάθησε να αποκεντρώσει το σύστημα των εξετάσεων και υπήρξε αντίδραση γιατί θα

οδηγούσε σε διαφορετική αξία απολυτηρίων και σε εκπαιδευτικές διακρίσεις, με αποτέλεσμα την απόσυρση της μεταρρύθμισης.

Η αποσυγκέντρωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος μετά το 1985 με το ν.1566 αλλά και τους μετέπειτα νόμους για την ίδρυση των περιφερειακών διευθύνσεων εκπαίδευσης αλλά και άλλους σχετικούς νόμους που επακολούθησαν τα τελευταία χρόνια δεν είχαν καμία οικονομική συνέπεια από πλευράς κόστους αφού το αναλυτικό και ωρολόγιο πρόγραμμα του Λυκείου παραμένει ενιαίο για όλη την ελληνική επικράτεια οι εξετάσεις παρέμειναν ενιαίες υπό τον απόλυτο έλεγχο του κράτους, καθώς επίσης παραμένει ενιαίος και μοναδικός ο τρόπος εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Εναλλακτικά το κράτος, για να απαλλαγεί από το οικονομικό βάρος των εισαγωγικών εξετάσεων, θα μπορούσε να υιοθετήσει κάποιο άλλο μοντέλο εξετάσεων στο πλαίσιο μιας αποκεντρωμένης διοίκησης αν είτε οι Εκπαιδευτικές Περιφέρειες είτε τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα θα αναλάμβαναν να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν το δικό τους εξεταστικό μοντέλο επιβάλλοντας την καταβολή ενός ποσού υπό την μορφή των εξετάστρων. Το κράτος σ' αυτήν την περίπτωση απαλλάσσεται από την ανάληψη του κόστους αφού τα αποκεντρωμένα όργανα ανάληψης των εξετάσεων θα υιοθετούσαν ένα ποσό (εξέταστρα) το οποίο θα κατέβαλαν οι υποψήφιοι. Εξάλλου αυτό το μοντέλο έχει δοκιμαστεί στη χώρα μας μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '60.

Βέβαια ένα τέτοιο μοντέλο εισαγωγικών θα οδηγούσε στο να εγκαταλειφθεί η αρχή του ενιαίου τρόπου εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, της ισότητας των ευκαιριών αφού το κάθε ίδρυμα θα όριζε διαφορετικό τρόπο εισαγωγής, με διαφορετικά αντικείμενα και σε πολλές περιπτώσεις διαφορετικά μαθήματα που αντιστοιχούν σε διάφορα επιστημονικά πεδία.

Επίσης, ένα αντίστοιχο μοντέλο εισαγωγικών θα μπορούσε να οδηγήσει και σε μεταφορά του οικονομικού βάρους των εξετάσεων στους

συμμετέχοντες με την επιβολή "παραβόλου υποψηφιότητας" ή "εξέταστρων" σε επίπεδο ιδρύματος.

Τέλος, με την προϋπόθεση ότι ο τρόπος εισαγωγικών εξετάσεων παραμένει ο ίδιος, το κόστος των εισαγωγικών που αναλαμβάνει η κεντρική διοίκηση του εκπαιδευτικού συστήματος θα παραμείνει σχετικά στα ίδια επίπεδα και θα εξαρτάται από τον αριθμό των υποψηφίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΤΟ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΩΝ

(Η εμπειρική έρευνα).

Στα κεφάλαια που προηγήθηκαν έγινε διερεύνηση των παραγόντων που συμμετέχουν στη διαμόρφωση του κόστους των εισαγωγικών εξετάσεων μέσω των στοιχείων των φορέων που το διαμορφώνουν.

Είναι σημαντικό βέβαια να διερευνηθεί η πραγματική εικόνα των δαπανών για τις εισαγωγικές εξετάσεις μέσα από την καταγραφή των στρατηγικών και των διαδρομών τις οποίες ακολούθησαν όσοι εισήλθαν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και σήμερα είναι φοιτητές. Ασφαλώς, αποτυπώνονται και οι στρατηγικές των οικογενειών τους.

Σκοπός αυτής της έρευνας είναι να καταγράψει τη διαμόρφωση του ιδιωτικού κόστους των εισαγωγικών εξετάσεων μέσα από τις πορείες προετοιμασίας των υποψηφίων φοιτητών, καθώς και να καθορίσει τους παράγοντες που συμβάλουν στη διαμόρφωσή του.

Μεθοδολογία της έρευνας

Βασική υπόθεση που αφορά το κόστος των εισαγωγικών εξετάσεων είναι ότι αυτό εξαρτάται από την κατεύθυνση που έχει επιλέξει από το Λύκειο ο υποψήφιος προκειμένου να ικανοποιήσει τις εκπαιδευτικές του επιδιώξεις και προτεραιότητες.

Επίσης, μια άλλη υπόθεση είναι ότι η επιλογή του τμήματος σπουδών καθώς και το κόστος προετοιμασίας συνδέονται με το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο των γονέων.

Τέλος, ως συμπληρωματική υπόθεση, ελέγχεται ότι το ύψος του κόστους προετοιμασίας συνδέεται με τη διαδρομή που ακολούθησε ο καθένας σε σχέση και με την κατεύθυνση των σπουδών.

Οι έρευνες που έχουν γίνει μέχρι σήμερα σχετικά με τη διερεύνηση του κόστους των εισαγωγικών εξετάσεων είναι περιορισμένες και περιορίζονται κατά κανόνα σε εκτιμήσεις είτε συλλογικών, είτε συνδικαλιστικών φορέων στη βάση των δευτερογενών στοιχείων, που

παρουσιάζονται από διάφορους φορείς (φροντιστές, ΚΑΝΕΠ της ΓΕΣΣΕΕ κλπ.)

Επίσης, ένα μέρος των δημοσιευμάτων, κατά κανόνα δημοσιογραφικών, αναφέρεται στο κόστος της εκπαίδευσης στην αρχή κάθε σχολικού έτους στηριζόμενες σε καταναλωτικές δαπάνες για την προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού φοίτησης του παιδιού στο σχολείο.

Συνολικά η ανάλυση του κόστους που παρουσιάζεται με αυτή τη λογική είναι μερική, αποσπασματική και ευκαιριακή, καθώς δεν αποτυπώνει την πραγματική εικόνα των ιδιωτικών δαπανών στην εκπαίδευση συμπεριλαμβανομένης και της διαδικασίας εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η έρευνα αυτή, εστιάζοντας στην εκτίμηση του κόστους προετοιμασίας για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και του κόστους σπουδών στον τόπο φοίτησης, προσπαθεί να αποτυπώσει μέσω πραγματικών πρωτογενών στοιχείων, όπως τα καταθέτουν οι υποψήφιοι που έδωσαν εξετάσεις πριν από δυο χρόνια, το ιδιωτικό κόστος των εισαγωγικών εξετάσεων σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα που θεωρείται ότι παρέχεται δωρεάν.

Έτσι, για τη διερεύνηση του ιδιωτικού κόστους των εισαγωγικών επιλέχθηκε, ως καταλληλότερη, η μέθοδος της επισκόπησης (Cohen & Manion, 1996, σελ.101) για να καλυφθεί το μεγάλο εύρος των περιπτώσεων αλλά και η συλλογή όσο το δυνατόν περισσότερων στοιχείων προκειμένου να γίνει με άμεση προσφυγή στο πεδίο ακριβέστερη εκτίμηση της πραγματικής εικόνας των κοινωνικοοικονομικών παραμέτρων των εισαγωγικών εξετάσεων.

Στο πλαίσιο της ποσοτικής αυτής προσέγγισης, επιλέχθηκε ως εργαλείο έρευνας το ερωτηματολόγιο²¹ το οποίο καλύπτει μέσω αντίστοιχων ερωτήσεων την εκπαιδευτική διαδρομή του κάθε υποψήφιου σε ότι αφορά την διαδρομή προετοιμασίας του, ώστε να εξασφαλίσει όσο το

²¹ βλ. Παράρτημα

δυνατόν καλύτερα την επιτυχία του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και στις σπουδές που πραγματικά έχει επιλέξει.

Για τη διενέργεια λοιπόν αυτής της έρευνας, το ερωτηματολόγιο που καταρτίστηκε αποτελείται από βασικούς άξονες που επιδιώκουν να αντλήσουν στοιχεία για τους κοινωνικούς, εκπαιδευτικούς και οικονομικούς παράγοντες που προσδιορίζουν πορείες και διαδικασίες. Επίσης περιλαμβάνει και άξονες που αναζητούν στοιχεία της πρώτης ακαδημαϊκής πορείας των φοιτητών στα τμήματα και τα πανεπιστήμια που πέτυχαν, καθώς και μια εκ των υστέρων αξιολόγηση των παραμέτρων που καθόρισαν την επιτυχία τους στις εισαγωγικές εξετάσεις.

Συγκεκριμένα η δομή του ερωτηματολογίου ανταποκρίνεται στους στόχους της έρευνας μέσα από αντίστοιχους άξονες και αναζητά στοιχεία σχετικά:

- με τις εκπαιδευτικές επιλογές των υποψηφίων
- με την τελική επιτυχία ή «αποτυχία τους» (μη επιτυχάνοντας στην πρώτη τους επιλογή)
- με το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της οικογένειας
- με την διαδρομή της προετοιμασίας τους
- με το κόστος της κάθε διαδρομής
- με το κόστος της φοίτησής τους στο τμήμα που έχουν επιτύχει
- με τις απόψεις τους σχετικά με την επιτυχία τους
- με τις απόψεις τους για το σύστημα των εισαγωγικών εξετάσεων

Η επιλογή τόσο της βαθμίδας εκπαίδευσης²² όπου έγινε η έρευνα όσο και των τμημάτων που επιλέχτηκαν έγινε με στόχο να αντληθούν αξιόπιστα στοιχεία μέσω των δηλώσεων των φοιτητών οι οποίοι έχουν περάσει από το στάδιο της προετοιμασίας έχουν όλη την πρόσφατη εμπειρία, έχουν ταυτόχρονα απεμπλακεί από δεσμεύσεις του Λυκείου για ζητήματα που δεν θα ήθελαν να παρουσιάσουν (όπως με ποιόν έκαναν φροντιστήριο ή /και ιδιαίτερα μαθήματα), έχουν φοιτήσει ένα εξάμηνο στο τμήμα τους και μπορούν να δηλώσουν χωρίς καμία

²² Υπήρχε η δυνατότητα διεξαγωγής της έρευνας στους υποψήφιους των εισαγωγικών όταν φοιτούσαν στο Λύκειο ή των ιδίων όταν φοιτούσαν στο 1ο έτος του Τμήματος που πέτυχαν. Για την εξασφάλιση της εγκυρότητας των απαντήσεων επιλέχθηκε η δεύτερη λύση.

επιφύλαξη την πραγματική πορεία τους περιγράφοντας τόσο την διαδικασία αξιολογώντας την, εκ των υστέρων, όσο και τις δαπάνες που έκαναν στη διαδικασία της προετοιμασίας αλλά και των αρχών των σπουδών τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Έτσι η έρευνα πραγματοποιήθηκε το εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2013-14 σε πρωτοετείς φοιτητές πενήντα οκτώ (58) τμημάτων επτά (7) κεντρικών και περιφερειακών Πανεπιστημίων της χώρας.

Ο αριθμός των ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν και αξιοποιήθηκαν ανά τμήμα αντιπροσωπεύει κατά μέσο όρο το 18% των επιτυχόντων (πρωτοετών) στο τμήμα το συγκεκριμένο ακαδημαϊκό έτος.

Διανεμήθηκαν 2.700 ερωτηματολόγια και από αυτά που συμπληρώθηκαν αξιοποιήθηκαν 2.235.

Το ερωτηματολόγιο το οποίο καταρτίστηκε έχει δοκιμαστεί σε προηγούμενη αντίστοιχη έρευνα όπου είχε θετικά και αξιόπιστα αποτελέσματα και έχει συμπληρωθεί με ορισμένες ερωτήσεις στο πλαίσιο της διερεύνησης ορισμένων ποιοτικών παραμέτρων που αφορούν τις εισαγωγικές εξετάσεις.

Η κατανομή του δείγματος έγινε με βάση τις τρεις κατευθύνσεις του προγράμματος του Ενιαίου Λυκείου, αφού, όπως φάνηκε στο 2^ο κεφάλαιο της παρούσας έρευνας, υπάρχει διαφορά τόσο στα μαθήματα όσο και στο κόστος προετοιμασίας για τα μαθήματα αυτά. Συνεπώς κρίθηκε αναγκαίο το ερωτηματολόγιο να διερευνήσει το ιδιωτικό κόστος των τριών κατευθύνσεων (θεωρητικής, θετικής και τεχνολογικής) της εκπαίδευσης ξεχωριστά αφού είναι δεδομένο ότι το περιεχόμενο των κατευθύνσεων στο Λύκειο είναι καθοριστικό τόσο στην απόφαση επιλογής σπουδών στην τριτοβάθμια όσο και στην οικονομική επιβάρυνση της προετοιμασίας.

Η κατανομή του δείγματος κατά ΑΕΙ φαίνεται στους παρακάτω πίνακες.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ		
A/A	ΑΕΙ	ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ
1	Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	471
2	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης	447
3	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (ΕΜΠ)	139
4	Πανεπιστήμιο Πατρών	389
5	Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων	428
6	Πανεπιστήμιο Κρήτης	318
7	Αιγαίου	43
	ΣΥΝΟΛΟ	2.235

Προκειμένου να διερευνηθεί και η κατάσταση σε νησιωτική περιοχή και συγκεκριμένα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου έχουν επιλεγεί 2 τμήματα (Κοινωνικής ανθρωπολογίας και Διοίκησης Επιχειρήσεων) από το σύνολό τους που το αντικείμενο των σπουδών τους ανήκει στους επιλεγμένους τομείς σπουδών της έρευνας.

Αναλυτικά το δείγμα προέκυψε από τα παρακάτω Τμήματα των επιλεγμένων Πανεπιστημίων.

Πανεπιστήμιο Αθηνών.

ΤΜΗΜΑ	ΕΚΠΑ	
	ΕΙΣΑΚΤΕΟΙ	ΔΕΙΓΜΑ
ΦΠΨ	250	44
ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ	320	53
ΙΣΤΟΡ. ΑΡΧΑΙΟΛ.	200	39
ΝΟΜΙΚΗΣ	444	69
ΜΜΕ	140	26
ΠΤΔΕ	200	34

ΤΕΑΠΗ	150	31
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ	280	48
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ	350	62
ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ	130	32
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	180	33
Σύνολο		471

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

ΤΜΗΜΑ	ΑΠΘ	
	ΕΙΣΑΚΤΕΟΙ	ΔΕΙΓΜΑ
ΦΠ	180	30
ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ	230	35
ΙΣΤΟΡ. ΑΡΧΑΙΟΛ.	175	28
ΝΟΜΙΚΗΣ	390	65
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ	173	33
ΦΥΣΙΚΗΣ	200	37
ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ	120	31
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	95	30
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	130	33
ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΩΝ	110	31
ΗΛ. ΜΗΧ. Η/Υ	213	35
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ	335	59
Σύνολο		447

Πανεπιστήμιο Πατρών

ΤΜΗΜΑ	ΠΑΤΡΩΝ	
	ΕΙΣΑΚΤΕΟΙ	ΔΕΙΓΜΑ
ΠΤΔΕ	175	33
ΤΕΑΠΗ	150	52
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ	300	49
ΦΥΣΙΚΗΣ	200	36
ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ	130	30
ΙΑΤΡΙΚΗΣ	162	36
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	125	34

ΠΟΛ. ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	200	34
ΗΛ. ΜΗΧ. Η/Υ	270	45
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ	260	40
Σύνολο		352

Όσον αφορά το ίδρυμα ΕΜΠ προκύπτει δείγμα 139 ερωτηματολογίων όπως φαίνεται παρακάτω

ΕΜΠ

ΤΜΗΜΑ	ΕΜΠ	
	ΕΙΣΑΚΤΕΟΙ	ΔΕΙΓΜΑ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	130	37
ΠΟΛ. ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	150	31
ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΩΝ	130	31
ΗΛ. ΜΗΧ. Η/Υ	250	40
Σύνολο		139

Από τους εισακτέους στο πανεπιστήμιο Ιωαννίνων προκύπτει ένα δείγμα 428 ερωτηματολογίων

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

ΤΜΗΜΑ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	
	ΕΙΣΑΚΤΕΟΙ	ΔΕΙΓΜΑ
ΦΠΨ	300	49
ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ	220	59
ΙΣΤΟΡ. ΑΡΧΑΙΟΛ.	230	43
ΠΤΔΕ	210	40
ΤΕΑΠΗ	240	43
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ	280	53
ΦΥΣΙΚΗΣ	200	40
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	170	35
ΙΑΤΡΙΚΗΣ	140	30
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ	230	36
Σύνολο		428

Για το Πανεπιστήμιο Κρήτης συμπεριλαμβανομένου και του Πολυτεχνείου προκύπτει από τους εισακτέους δείγμα 318 ερωτηματολογίων

Πανεπιστήμιο Κρήτης

ΤΜΗΜΑ	ΚΡΗΤΗΣ	
	ΕΙΣΑΚΤΕΟΙ	ΔΕΙΓΜΑ
ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ	170	43
ΙΣΤΟΡ. ΑΡΧΑΙΟΛ.	160	42
ΠΤΔΕ	180	35
ΤΕΑΠΗ	160	25
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ	180	40
ΦΥΣΙΚΗΣ	170	38
ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ	130	33
ΙΑΤΡΙΚΗΣ	112	31
ΗΛ. ΜΗΧ. Η/Υ	180	31
Σύνολο		318

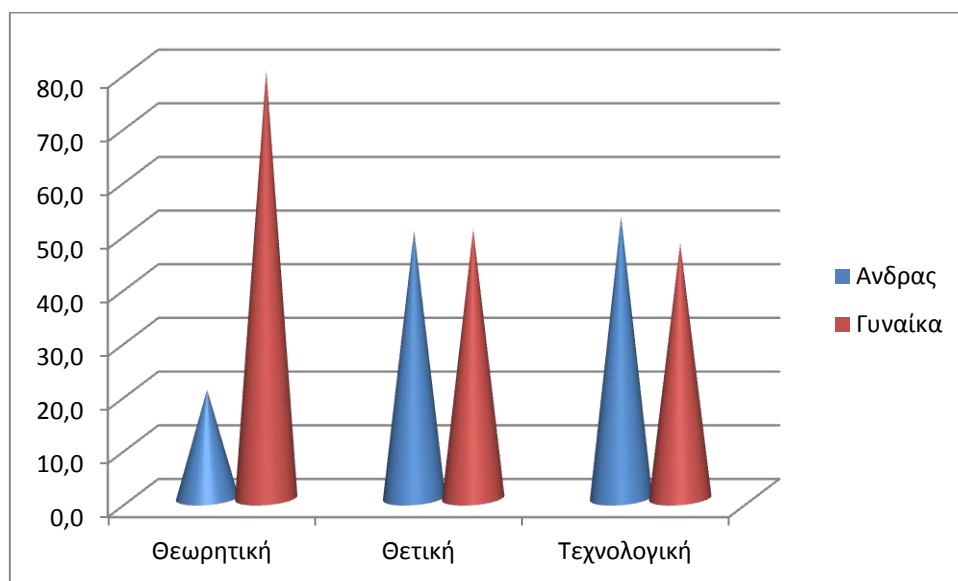
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

ΤΜΗΜΑ	ΕΙΣΑΚΤΕΟΙ	ΔΕΙΓΜΑ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ		28
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		15
Σύνολο		43

Παρουσίαση στοιχείων της έρευνας

Τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος δείχνουν ότι το μεγαλύτερο μέρος των φοιτητών είναι γυναίκες (65,1%) πράγμα το οποίο ανταποκρίνεται στην πραγματική κατανομή των φοιτητών σε εθνικό επίπεδο. Υπάρχουν βέβαια διαφοροποιήσεις μεταξύ των τμημάτων όπου στις θεωρητικές σπουδές το ποσοστό των γυναικών είναι υπερβολικά υψηλό και βαίνει μειούμενο προς τις τεχνολογικές σπουδές.

Κατευθύνσεις Σπουδών	Φύλο			
	Άνδρας	%	Γυναίκα	%
Θεωρητική	234	20,2	924	79,8
Θετική	367	49,9	369	50,1
Τεχνολογική	179	52,5	162	47,5
Σύνολο	780	34,9	1455	65,1

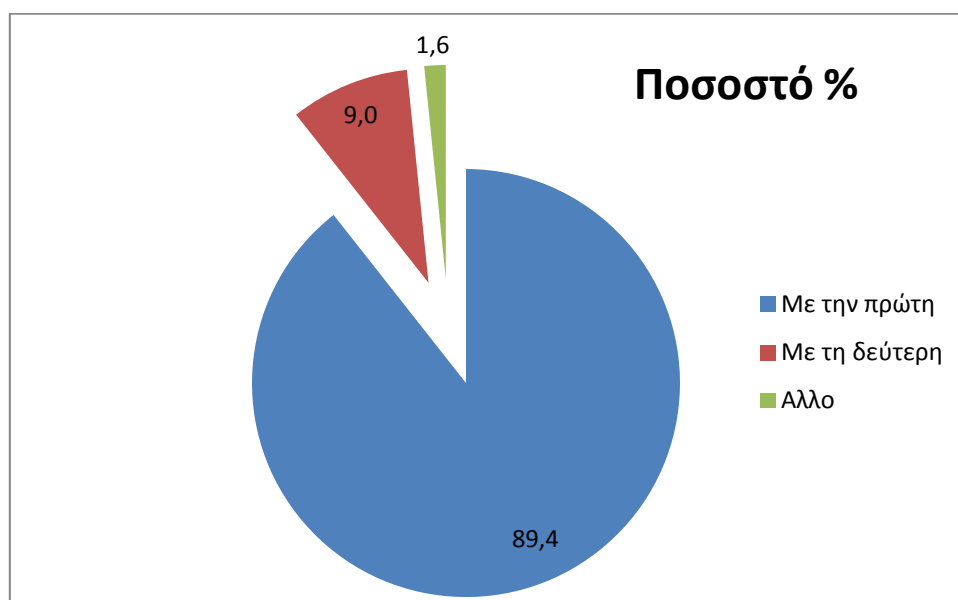
Το 91,7% των φοιτητών έχει πρώτη εγγραφή στο πρώτο έτος το έτος 2013 και ένα μικρό ποσοστό έχει εγγραφεί σε προηγούμενα έτη αλλά δεν φοίτησε και αποφάσισε να συνεχίσει τώρα.

Έτος εγγραφής στο Α' Εξάμηνο		
Έτος	Συχνότητα	Ποσοστό %
2009	14	0,6
2010	50	2,2
2011	56	2,5
2012	64	2,9
2013	2051	91,8
Σύνολο	2234	100,0

Στην πλειονότητα τους οι φοιτητές έχουν επιτύχει με την πρώτη προσπάθεια όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα. Έτσι το 89,4% έχει πετύχει με την πρώτη προσπάθεια ενώ το 9% έχει πετύχει με τη δεύτερη, πολλοί από τους οποίους έχουν πετύχει και στην πρώτη προσπάθεια αλλά σε άλλο τμήμα και δεν παρακολούθησαν ή γιατί δεν ήταν το τμήμα

επιλογής τους ή για λόγους οικονομικούς (κατά κανόνα η οικογένεια δεν μπορεί να χρηματοδοτήσει τις σπουδές εκτός τόπου κατοικίας της οικογένειας). Η επιτυχία σε άλλο τμήμα ήταν στην πλειονότητα τμήμα ΑΕΙ αλλά δεν πήγαν να παρακολουθήσουν.

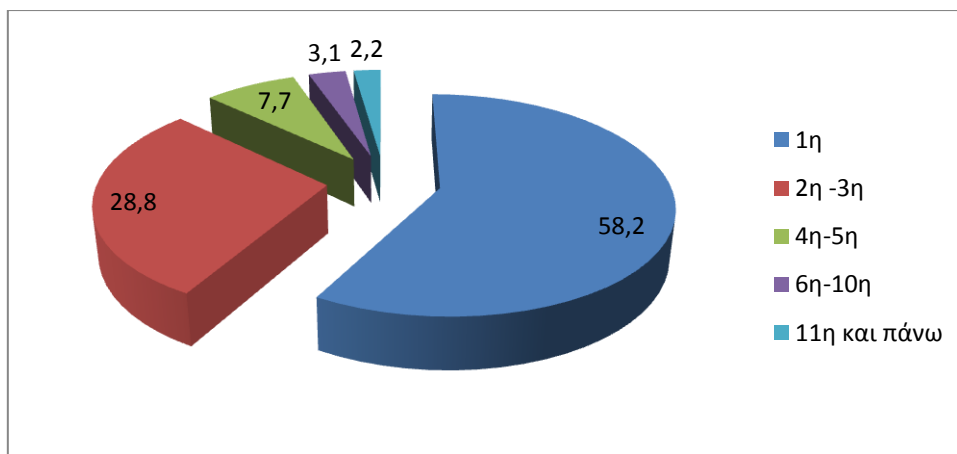
Με ποια προσπάθεια πετύχατε;		
	Συχνότητα	Ποσοστό %
Με την πρώτη	1995	89,4
Με τη δεύτερη	201	9,0
Άλλο	36	1,6
Σύνολο	2232	100
Missing	3	
ΣΥΝΟΛΟ	2235	

Η προτίμηση των υποψηφίων για συγκεκριμένο τμήμα παίζει σημαντικό ρόλο στην φοίτησή τους, καθώς, θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς, ότι οι τρεις πρώτες προτιμήσεις αποτελούν συνειδητή επιλογή προτεραιότητας αντικείμενου - επιστήμης, μέσα από κριτήρια τόσο υποκειμενικά όσο και αντικειμενικά.

ΣΕΙΡΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ		
	Συχνότητα	Ποσοστό %
1η	1297	58,2

2η -3η	641	28,8
4η-5η	171	7,7
6η-10η	69	3,1
11η και πάνω	50	2,2
Σύνολο	2228	100
Missing	7	
ΣΥΝΟΛΟ	2235	

Καταρχήν πρέπει να γίνει η διευκρίνιση ότι η επιλογή του τμήματος γίνεται με δήλωση του υποψήφιου μετά την ανακοίνωση των βαθμολογιών όπου οι μαθητές γνωρίζουν σε μεγάλο βαθμό τις επιλογές τους με βάση τη διακύμανση των βάσεων τις προηγούμενες χρονιές.

Έτσι το 87% των φοιτητών πετυχαίνει μεταξύ πρώτης(1^{ης}) και τρίτης(3^{ης}) επιλογής ενώ το 5,3% πετυχαίνει στην 6^η και πάνω επιλογή του, γεγονός που δικαιολογεί τη δήλωση ότι το σύστημα των εξετάσεων με οδήγησε σε αυτό το τμήμα με τις αντίστοιχες συνέπειες μιας τέτοιας επιλογής όπως μη διαμονή στην πόλη σπουδών, μη συχνή παρακολούθηση, εγκατάλειψη σπουδών, κλπ όπως φαίνεται σε έρευνα του ΤΕΙ Ιονίων Νήσων. (Παπακωνσταντίνου, 2012)

Το μεγαλύτερο μέρος των φοιτητών προέρχεται από πόλεις άνω των 10.000 κατοίκων (78,4%), τόπο κατοικίας της οικογένειας. Περισσότεροι από ένας στους τρεις φοιτητές προέρχεται από τα δυο μεγάλα αστικά

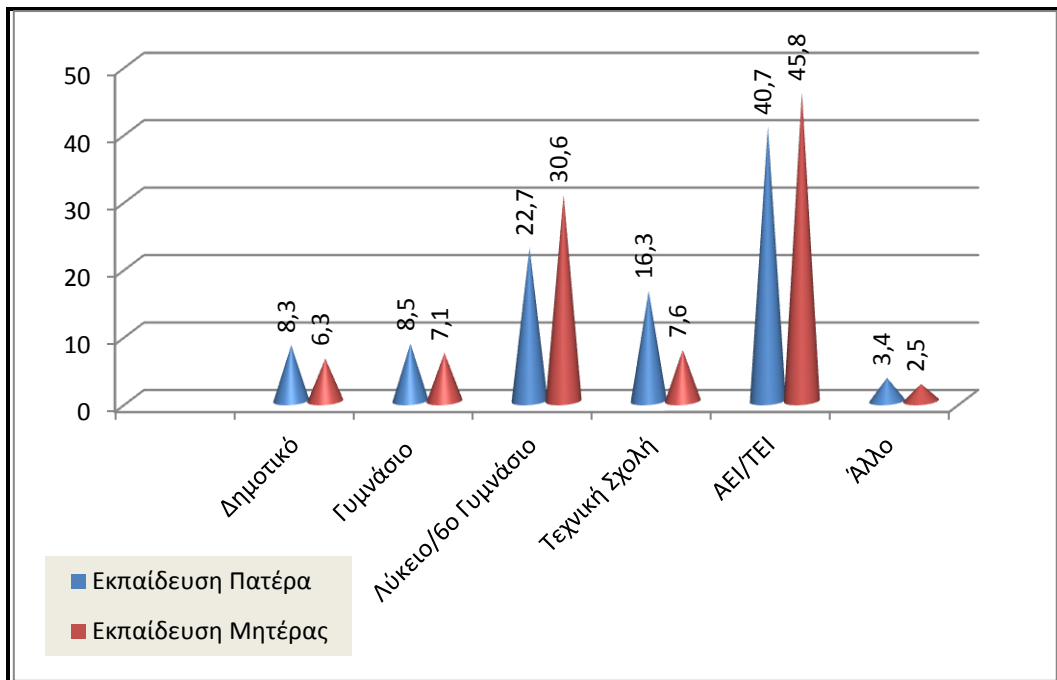
κέντρα της χώρας (Αθήνα και Θεσσαλονίκη) όπως είναι φυσικό αφού εκεί είναι εγκατεστημένο το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού.

Τόπος διαμονής της οικογένειας		
	Συχνότητα	Ποσοστό %
Αθήνα-Θεσσαλονίκη	833	37,7
Πόλη πάνω από 100.000 κατοίκους	377	17,1
Πόλη από 10.000-99.000 κατοίκους	522	23,6
Κωμόπολη από 2.000-9.900 κατοίκους	298	13,5
Λιγότεροι από 2.000 κατοίκους	177	8,0
Κύπρος	4	0,2
Σύνολο	2211	100,0
Missing	24	
ΣΥΝΟΛΟ	2235	

Το 21,5% των φοιτητών προέρχεται από ημιαστικές και αγροτικές περιοχές ενώ ένα μικρό ποσοστό προέρχεται από την Κύπρο (0,2%)

Το εκπαιδευτικό επίπεδο του πατέρα και της μητέρας έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την επιτυχία των παιδιών τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Εκπαίδευση γονέων				
	Εκπαίδευση πατέρα		Εκπαίδευση μητέρας	
	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %
Δημοτικό	184	8,3	140	6,3
Γυμνάσιο	189	8,5	159	7,1
Λύκειο/6ο Γυμνάσιο	505	22,7	682	30,6
Τεχνική Σχολή	362	16,3	169	7,6
ΑΕΙ/ΤΕΙ	904	40,7	1021	45,8
Άλλο	76	3,4	56	2,5
Σύνολο	2220	100,0	2227	100,0
Missing	15		8	
ΣΥΝΟΛΟ	2235		2235	

Από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι το επίπεδο εκπαίδευσης της μητέρας αναλογικά είναι μεγαλύτερο αυτού του πατέρα και όπως δείχνουν και προηγούμενες μελέτες σύμφωνα με τις οποίες το εκπαιδευτικό επίπεδο της μητέρας παίζει σημαντικό ρόλο στην επιτυχία αλλά και την παιδεία των παιδιών τους. Το 45,8% των μητέρων είναι απόφοιτες ΑΕΙ ή ΤΕΙ ενώ το αντίστοιχο ποσοστό των πατεράδων είναι το 40,7%.

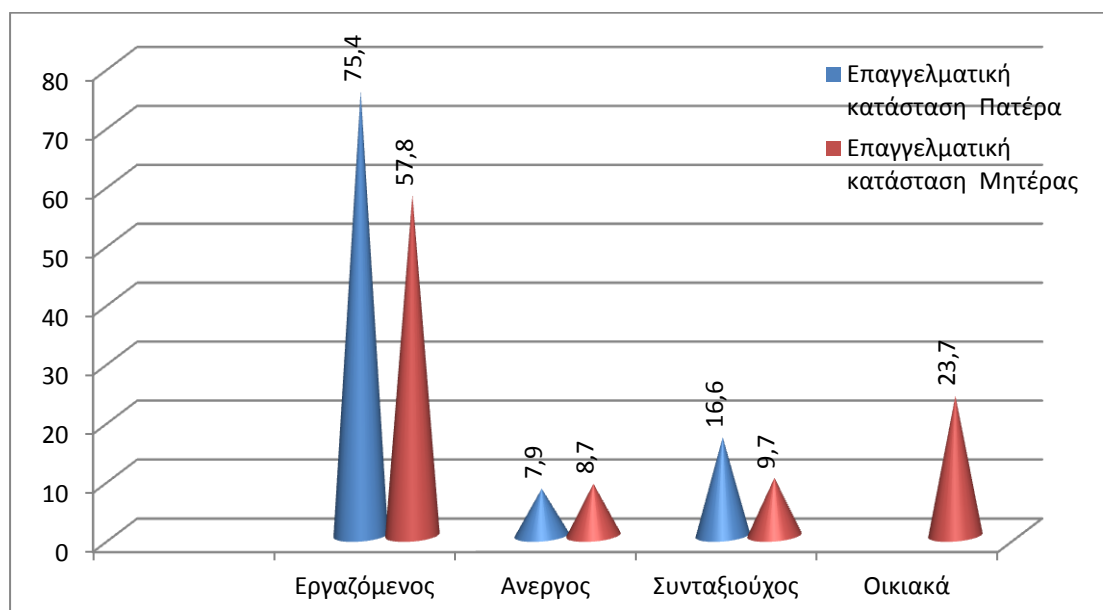
Επίσης διαπιστώνουμε ότι γενικά το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα είναι χαμηλότερο αυτού της μητέρας. Και σε όλες τις κατηγορίες εκπαίδευσης το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας υπερέχει κάτι που ίσως να αποτελεί συνέπεια της μεγαλύτερης επιτυχίας στις σπουδές των γυναικών τα προηγούμενα χρόνια όπου στις εισαγωγικές εξετάσεις υπερερούσαν οι γυναίκες και μάλιστα σε ποσοστό πάνω από αυτό που είχαν στην κατανομή του πληθυσμού.

Τέλος, από την ανάλυση διαπιστώνουμε ότι υπάρχει συστηματική συνάφεια μεταξύ των μεταβλητών της κατεύθυνσης σπουδών και του μορφωτικού επιπέδου του πατέρα με δεδομένο ότι στην τεχνολογική κατεύθυνση το 56,9% των γονέων είναι απόφοιτοι ΑΕΙ/ΤΕΙ σε αντίθεση με τη θεωρητική που είναι μόλις το 34,8%. Διαπιστώνουμε μια

στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση του εκπαιδευτικού επιπέδου του πατέρα και της επιλογής κατεύθυνσης σπουδών ($\chi^2=73,6$ $df=10$ $p<001$).

Μέσα στην περίοδο της κρίσης που περνά η χώρα, ενδιαφέρον παρουσιάζει η επαγγελματική κατάσταση του πατέρα και της μητέρας.

Επαγγελματική κατάσταση γονέων				
	Πατέρα		Μητέρας	
	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %
Εργαζόμενος	1668	75,4	1289	57,8
Άνεργος	175	7,9	195	8,7
Συνταξιούχος	368	16,6	217	9,7
Οικιακά			528	23,7
Σύνολο	2211	100	2229	100
Missing	24		6	
ΣΥΝΟΛΟ	2235		2235	

Το ποσοστό των εργαζόμενων ανδρών στην οικογένεια είναι ανώτερο από αυτό των γυναικών οι οποίες όμως δηλώνουν σε ποσοστό 23,7% οικιακά. Η ανεργία φαίνεται ότι έχει πλήξει λιγότερο τους γονείς των φοιτητών αφού τα ποσοστά τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες είναι σημαντικά χαμηλότερο από αυτό των ανέργων σε επίπεδο χώρας.

Έτσι οι εργαζόμενοι πατεράδες αντιστοιχούν στο 75,4% έναντι 57,8% των μητέρων οι οποίες όμως όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη

παράγραφο, κατά 23,7% ασχολούνται με τα οικιακά, που με την ευρεία οικονομική έννοια αποτελούν παραγωγικό δυναμικό συμβάλλοντας στην οικονομία της οικογένειας. Και στην ανεργία φαίνεται να πλήττονται περισσότερο οι γυναίκες ενώ είναι περισσότεροι οι συνταξιούχοι άνδρες που έχουν τα παιδιά τους στην τρίτοβάθμια εκπαίδευσης, ποσοστό που, ίσως, να οφείλεται στις τελευταίες πολιτικές απασχόλησης που ανάγκασε, μεγάλο αριθμό γονέων, να εγκαταλείψουν την εργασία τους συνταξιοδοτούμενοι για να μην χάσουν συνταξιοδοτικά τους δικαιώματα λόγω των προωθούμενων "μεταρρυθμίσεων" που έχουν ως συνέπεια την περιοριστική οικονομική πολιτική (αύξηση ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης, μείωση του εφάπαξ, μείωση μισθών, κλπ.).

Όσον αφορά στο επάγγελμα των γονέων, διαπιστώνουμε ότι στο μεγαλύτερο ποσοστό στους άνδρες είναι δημόσιοι υπάλληλοι σε ποσοστό 21,2% και στις γυναίκες ιδιωτικοί υπάλληλοι και νοικοκυρές σε ποσοστό 21,8% (το ίδιο και για τα δύο επαγγέλματα).

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΓΟΝΕΩΝ				
	Επάγγελμα πατέρα		Επάγγελμα μητέρας	
	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %
Επιστήμονες (ελεύθερ. επαγγελμ.)	352	16,9	216	10,5
Διευθυντές & Ανώτερα Διοικητικά στελέχη	11	0,5	3	0,1
Εκπαιδευτικοί	208	10,0	364	17,7
Δημόσιοι Υπάλληλοι	441	21,2	285	13,8
Ιδιωτικοί Υπάλληλοι	335	16,1	449	21,8
Παροχή υπηρεσιών	270	13,0	123	6,0
Έμποροι πωλητές	148	7,1	53	2,6
Γεωργοί Κτηνοτρόφοι Αλιείς	122	5,9	21	1,0
Τεχνίτες & Ειδικευμένοι εργάτες	114	5,5	6	0,3
Ανειδίκευτοι εργάτες	60	2,9	17	0,8
Οικιακά	2	0,1	450	21,8
Άνεργοι	18	0,9	75	3,6
Σύνολο	2081	100	2062	100
Missing	154		173	
ΣΥΝΟΛΟ	2235		2235	

Στις μητέρες διαπιστώνεται ότι σε ποσοστό 17,7% είναι εκπαιδευτικοί ενώ στους άνδρες είναι 10%, που κρίνεται ως υψηλό σε σχέση με το

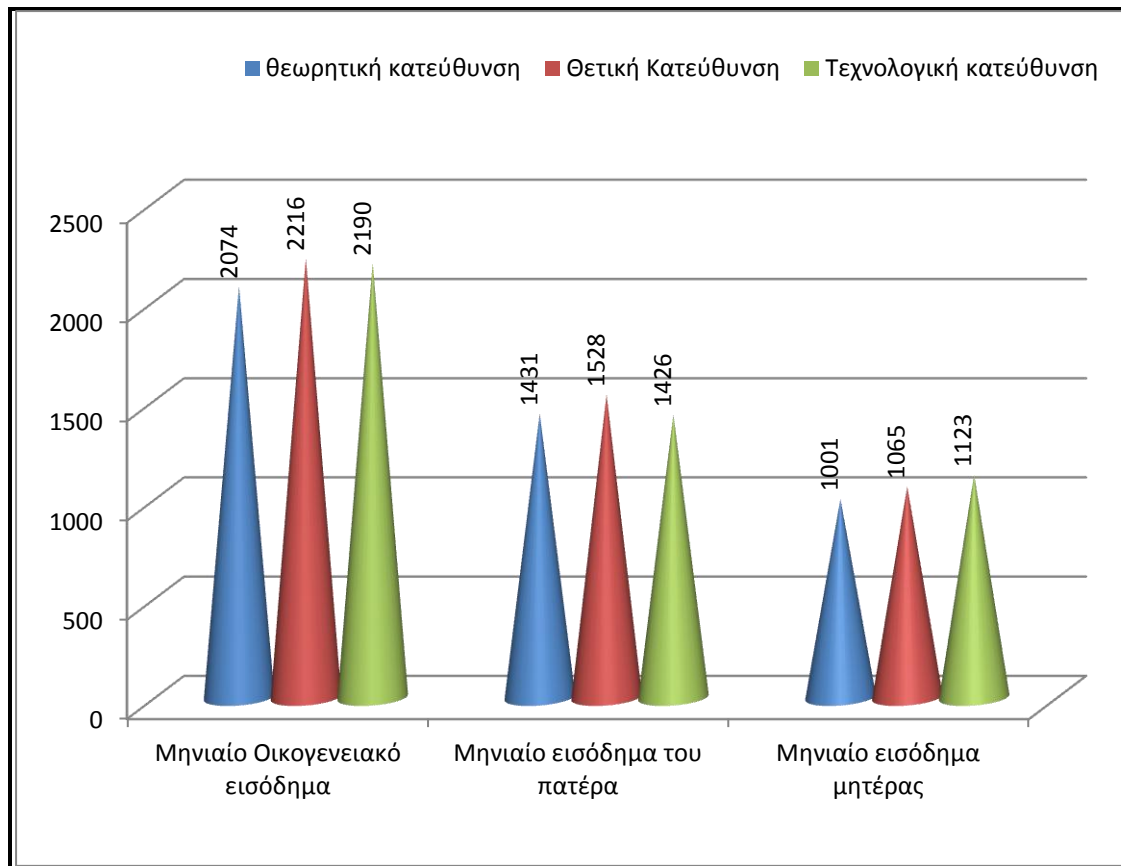
αντίστοιχο ποσοστό στο εργατικό δυναμικό της χώρας (3,6%). Αυτό επιβεβαιώνει ότι το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας συμβάλλει θετικά και έντονα στην εκπαιδευτική επιτυχία των παιδιών τους.

Από την ανάλυση των στατιστικών στοιχείων μεταξύ της επιλογής κατεύθυνσης και του επαγγέλματος του πατέρα υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση όπου τα επιστημονικά επαγγέλματα παρουσιάζουν σημαντική διαφοροποίηση βαίνοντας από την θεωρητική προς την θετική κατεύθυνση αφού στη θεωρητική αντιπροσωπεύουν το 13,8% έναντι του 16% στην θετική και του 28,9% στην τεχνολογική κατεύθυνση. ($\chi^2=92,5$ $df=24$ $p<001$).

Αντίστοιχη είναι και η απεικόνιση σε ότι αφορά τη σημαντική στατιστική διαφοροποίηση στη σχέση κατεύθυνσης σπουδών και επαγγέλματος της μητέρας που για μια ακόμη φορά αποδεικνύεται η επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις να επηρεάζεται σημαντικά από το εκπαιδευτικό επίπεδο της μητέρας ($\chi^2=102,5$ $df=22$ $p<001$). Συγκεκριμένα το 8,7% των μητέρων ασκούν ελεύθερα και επιστημονικά επαγγέλματα σε φοιτητές που έχουν επιτύχει στη θεωρητική κατεύθυνση έναντι αντίστοιχου ποσοστού 10,3% στη θετική και 16,5% στην τεχνολογική κατεύθυνση που είναι το διπλάσιο της θεωρητικής. Επίσης σε ότι αφορά τις εκπαιδευτικούς μητέρες το ποσοστό τους στην θεωρητική κατεύθυνση είναι 13% έναντι 20,1% στη θετική και 27,5% στην τεχνολογική κατεύθυνση.

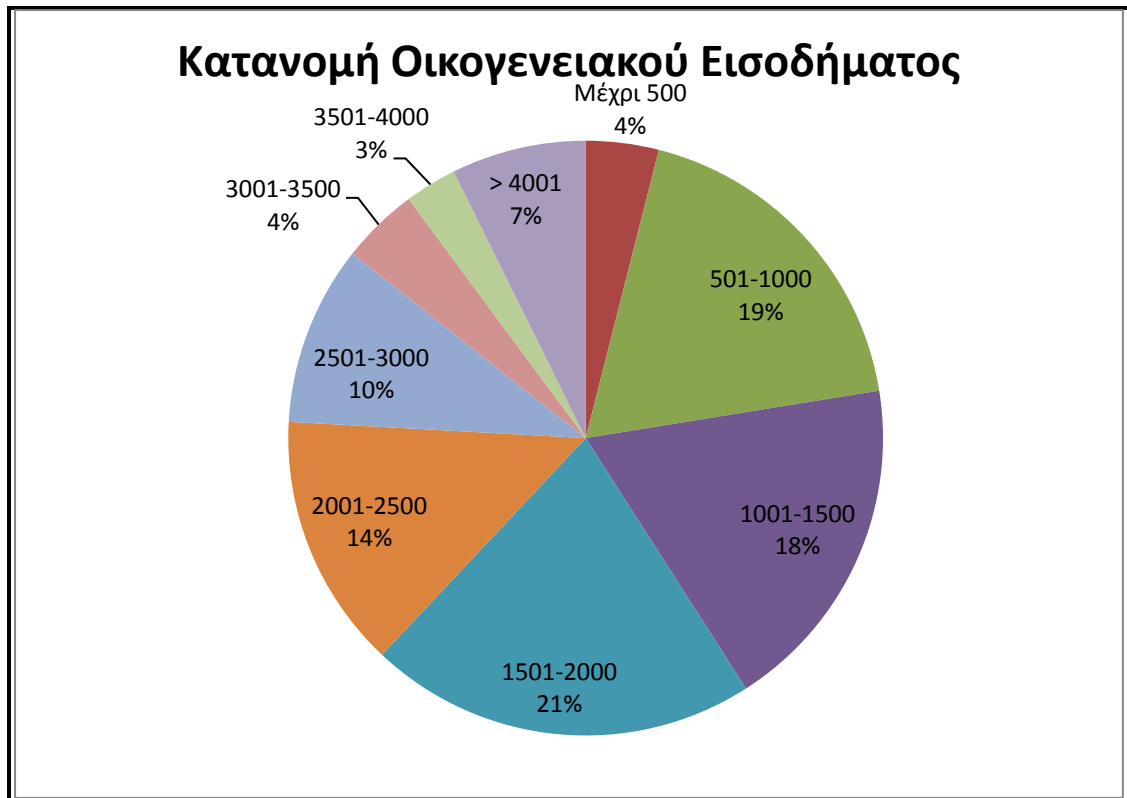
Το εισόδημα των γονέων φαίνεται να παίζει σημαντικό ρόλο στην εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αφού οι ιδιωτικές δαπάνες για φροντιστήρια και ιδιαίτερα καθορίζονται από το επίπεδο του οικογενειακού προϋπολογισμού.

ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΓΟΝΕΩΝ			
	Απαντήσεις	Μέσος Όρος	Τυπική απόκλιση
Μηνιαίο Οικογενειακό εισόδημα	1666	2138,3	1733,5
Μηνιαίο εισόδημα του πατέρα	1555	1462,4	1440,2
Μηνιαίο εισόδημα μητέρας	1264	1042,7	678,8

Έτσι σύμφωνα με τη δήλωση των παιδιών τους το μέσο μηνιαίο εισόδημα του πατέρα ανέρχεται σε 1.462 ευρώ ενώ της μητέρας το μέσο μηνιαίο είναι κατώτερο και ανέρχεται στα 1.043 ευρώ. Επίσης σημαντικό είναι το μέσο μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα το οποίο ανέρχεται σε 2.138 ευρώ.

Κατανομή οικογενειακού εισοδήματος		
ευρώ	Συχνότητα	Ποσοστό %
Μέχρι 500	66	4,0
501-1000	308	18,5
1001-1500	308	18,5
1501-2000	351	21,1
2001-2500	231	13,9
2501-3000	163	9,8
3001-3500	70	4,2
3501-4000	47	2,8
> 4001	122	7,3
Σύνολο	1666	100

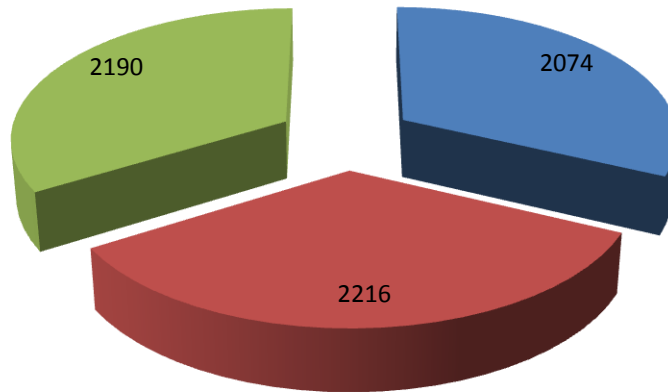
Η κατανομή του μέσου μηνιαίου οικογενειακού εισοδήματος είναι κανονική και δείχνει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των εισοδημάτων βρίσκεται στην κλίμακα 1500-2000 ευρώ με ποσοστό 21,1% ενώ το 45% των οικογενειών έχει μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα μέχρι 1.500 ευρώ.

Το μέσο μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα φαίνεται να επηρεάζεται άμεσα από το μηνιαίο εισόδημα του πατέρα καθώς και από το επίπεδο σπουδών των δύο γονέων. Επίσης, από την ανάλυση των στοιχείων διαπιστώνεται ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική συνάφεια μεταξύ της επιλογής κατεύθυνσης και του οικογενειακού εισοδήματος όπου το μέσο μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα αυξάνει πηγαίνοντας από την θεωρητική προς την τεχνολογική και θετική κατεύθυνση.

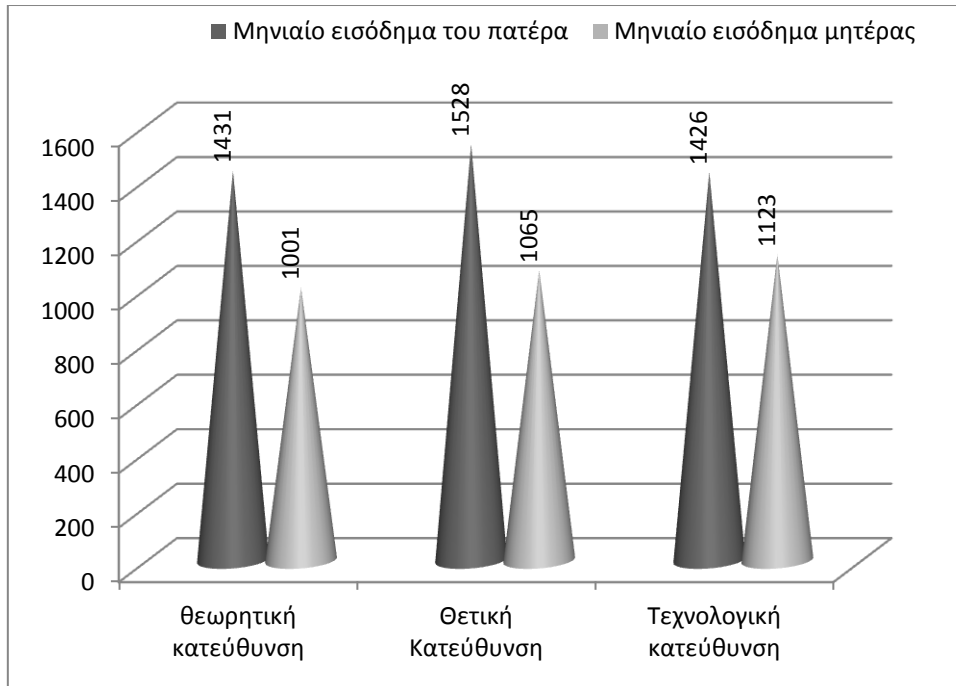
Μέσο μηνιαίο εισόδημα ανά κατεύθυνση

	θεωρητική κατεύθυνση	Θετική Κατεύθυνση	Τεχνολογική κατεύθυνση
	Μ.Ο	Μ.Ο	Μ.Ο
Μηνιαίο Οικογενειακό εισόδημα	2074	2216	2190
Μηνιαίο εισόδημα του πατέρα	1431	1528	1426
Μηνιαίο εισόδημα μητέρας	1001	1065	1123

Μέσο Μηνιαίο Οικογενειακό εισόδημα

■ θεωρητική κατεύθυνση ■ Θετική Κατεύθυνση ■ Τεχνολογική κατεύθυνση

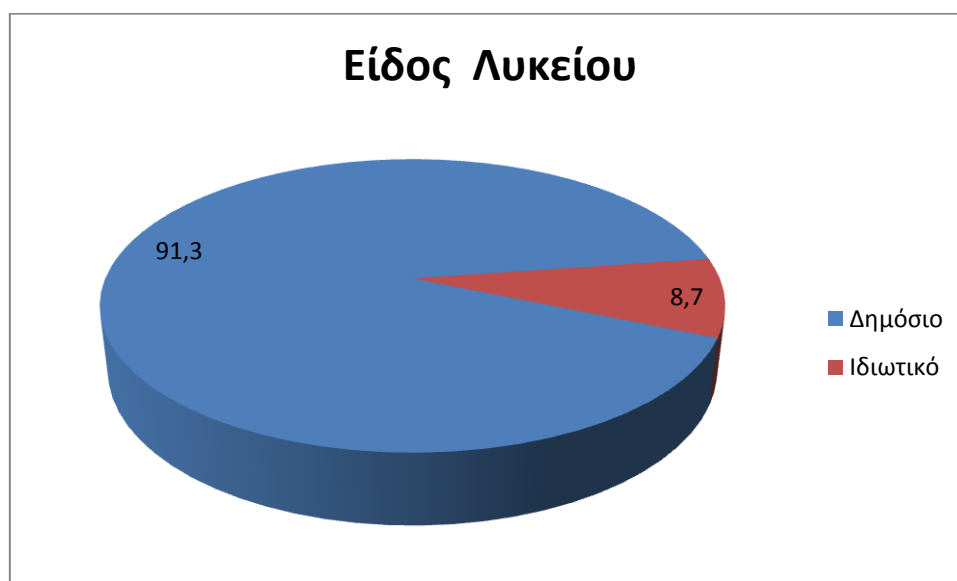

Είναι βέβαιο ότι το μηνιαίο εισόδημα της μητέρας ασκεί σημαντική επίδραση στη διαμόρφωση του οικογενειακού εισοδήματος συμβάλλοντας θετικά σε αυτό.

Όπως αναφέρθηκε, όλοι οι υποψήφιοι δεν ακολουθούν την ίδια εκπαιδευτική διαδρομή στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Έτσι υπάρχουν μαθητές οι οποίοι έχουν τελειώσει δημόσιο σχολείο που αποτελεί την πλειονότητα και μαθητές των οποίων οι οικογένειες έχουν την

οικονομική δυνατότητα αλλά και επιλογή να τελειώσουν ιδιωτικό σχολείο επενδύοντας ως ιδιώτες στις σπουδές των παιδιών τους.

Είδος Λυκείου φοίτησης		
	Συχνότητα	Ποσοστό %
Δημόσιο	2027	91,3
Ιδιωτικό	192	8,7
Total	2219	100
Missing	16	
Total	2235	

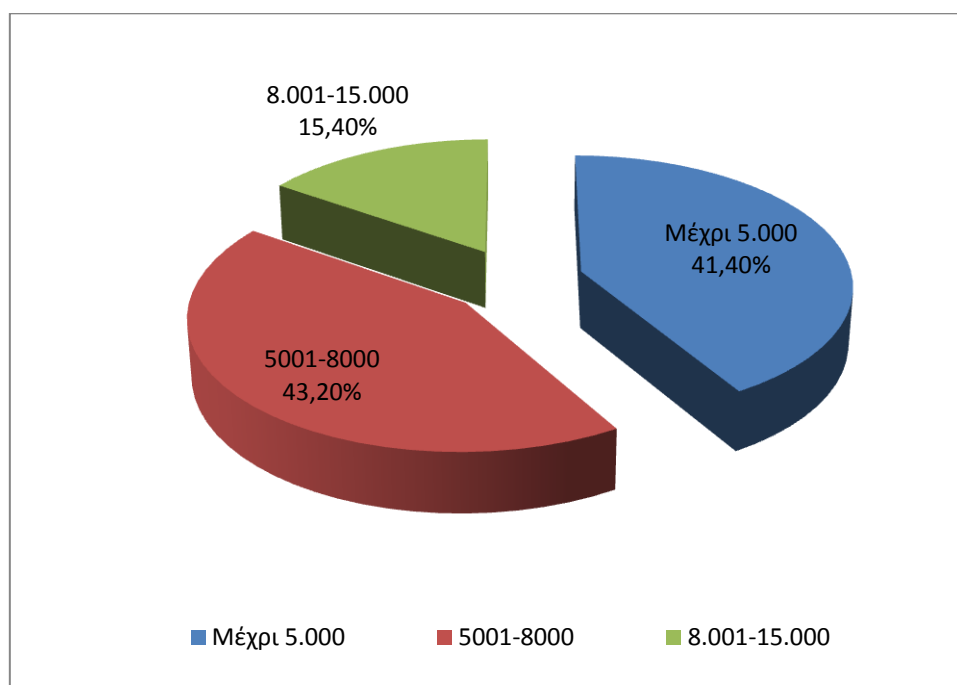

Από την ανάλυση των στοιχείων διαπιστώνουμε ότι, από τους πρωτοετείς φοιτητές του δείγματος, το μεγαλύτερο μέρος όπως είναι φυσικό έχει τελειώσει δημόσιο σχολείο έναντι 8,7% των μαθητών που έχει τελειώσει ιδιωτικό, ποσοστό που είναι ανώτερο από το ποσοστό των μαθητών που προτιμούν τα ιδιωτικά σχολεία και κυμαίνεται στο 6-7% σε εθνικό επίπεδο τα τελευταία χρόνια της οικονομικής κρίσης που περνά η χώρα.

Από την ανάλυση των στοιχείων διαπιστώνουμε ότι υπάρχει σημαντική συνάφεια μεταξύ οικογενειακού εισοδήματος και επιλογής του ιδιωτικού σχολείου, ($\chi^2=91,9$ $df=8$ $p<001$), όπου διαπιστώνουμε ότι οι οικογένειες με πάνω από 4.000 ευρώ μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα μια στις τέσσερις στέλνουν τα παιδιά τους σε ιδιωτικό σχολείο. Αντίστοιχα, παρατηρείται μεγάλη στατιστική διαφοροποίηση της επιλογής του

ιδιωτικού σχολείου με την κατεύθυνση σπουδών όπου διαπιστώνουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των παιδιών της τεχνολογικής κατεύθυνσης έχει προτιμήσει το ιδιωτικό σχολείο σε σχέση με τις υπόλοιπες κατευθύνσεις ($\chi^2=28,9$ $df=2$ $p<001$).

Ετήσια δίδακτρα σε Ιδιωτικά Σχολεία	
Κλίμακα	Ποσοστό %
Μέχρι 5.000	41,4
5001-8000	43,2
8.001-11.000	15,4
Σύνολο	100

Σε σχέση με την οικονομική επιβάρυνση των γονέων που στέλνουν τα παιδιά τους στα ιδιωτικά διαπιστώνουμε ότι το μέσο ετήσιο κόστος ανέρχεται σε 6.117 ευρώ με μέγιστο τα 11.000 ευρώ το χρόνο.

Προετοιμασία για τις εισαγωγικές εξετάσεις

Όσον αφορά την προετοιμασία για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι γνωστό ότι οι υποψήφιοι επιλέγουν διαφορετικές διαδρομές για να εξασφαλίσουν την επιτυχία τους στο επιστημονικό πεδίο που τους ενδιαφέρει στοχεύοντας αντίστοιχα τμήματα. Με δεδομένο ότι όλοι όσοι τελειώνουν το Λύκειο έχουν τη δυνατότητα να

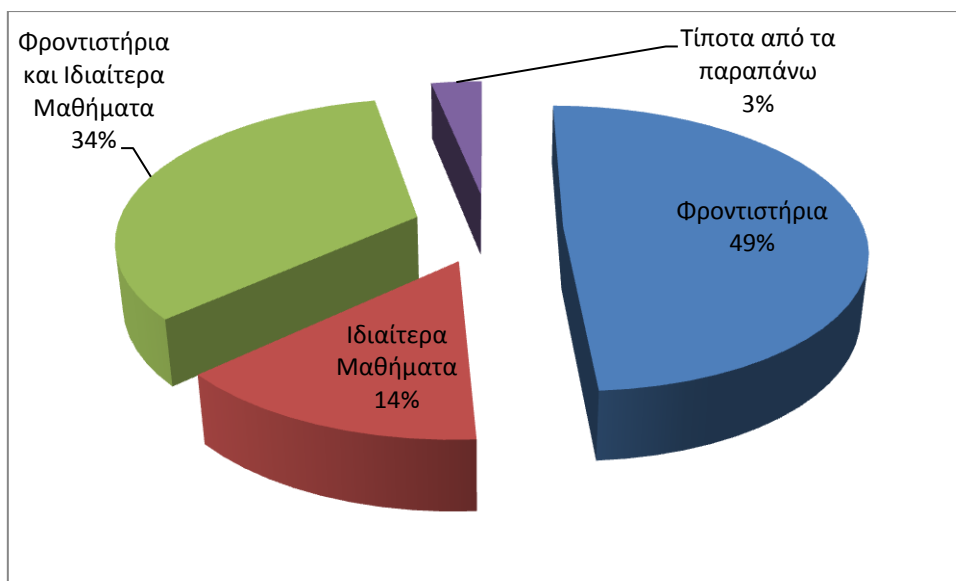
επιτύχουν σε κάποιο τμήμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης η ενισχυτική μορφή εκπαίδευσης αποβλέπει στο να δώσει τη δυνατότητα στο μαθητή να ανταγωνιστεί τους συνυποψήφιους του στο συγκεκριμένο τμήμα επιλογής τους. Ως εκ τούτου ο βασικός στόχος της επιτυχίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν δικαιολογεί την ενισχυτική διαδικασία που προσφέρεται στους υποψήφιους, με δεδομένο ότι όλοι οι υποψήφιοι θα εισαχθούν σε κάποιο ίδρυμα εφόσον το θέλουν.

Όμως ο ανταγωνισμός για την επιτυχία στα τμήματα υψηλής ζήτησης καθώς και η νέα παράμετρος που εισέρχεται στην ανάλυση και είναι η επιτυχία σε τμήμα στον τόπο διαμονής της οικογένειας λόγω της οικονομικής κρίσης έχει εντείνει τον ανταγωνισμό αλλά και οδηγεί στην διαστρέβλωση της επιλογής με τη διαφοροποίηση της πραγματικής βούλησης για συγκεκριμένο αντικείμενο σπουδών αφού ο οικονομικός παράγοντας δίνει προτεραιότητα στον τόπο των σπουδών και καθορίζει την επιλογή τους.

Η εικόνα που παρουσιάζει το δείγμα σε σχέση με το είδος της προετοιμασίας και σύμφωνα με τη δήλωση των φοιτητών παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Έτσι η προετοιμασία για τις εισαγωγικές περιλαμβάνει:

1	Φροντιστήρια	1095	49%
2	Ιδιαίτερα μαθήματα	317	14,2%
3	Φροντιστήριο και ιδιαίτερα μαθήματα	751	33,6%
4	Τίποτα από τα παραπάνω	72	3.2%
5	Σύνολο	2.052	100%

Το ποσοστό των υποψηφίων που κάνει φροντιστήρια αποτελεί την κυρίαρχη προτίμηση των υποψηφίων και των γονέων σε ποσοστό 49% ενώ αμέσως μετά σημαντικό είναι το ποσοστό αυτών που προτιμούν ένα μικτό σύστημα ενισχυτικής διδασκαλίας που είναι το Φροντιστήριο και τα Ιδιαίτερα μαθήματα (33,6%). Αξιοσημείωτο είναι το ποσοστό των υποψηφίων που έχουν επιτύχει σε ΑΕΙ χωρίς να έχουν προσφύγει σε κανενός τύπου ενισχυτική διδασκαλία (3,2%). Το ποσοστό αυτό είναι ελάχιστα μικρότερο από το αντίστοιχο των υποψηφίων των ΤΕΙ, το οποίο ανέρχεται σε 4%.

Σημαντικό ρόλο στην εκτίμηση του κόστους παρακολούθησης των μαθημάτων είτε σε φροντιστήρια είτε σε ιδιαίτερα παίζει ο χρόνος και η έκτασή του σε βάθος στην περίοδο που ο μαθητής βρίσκεται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ιδιαίτερα στο Λύκειο.

Χρόνια ενισχυτικής διδασκαλίας				
Χρόνος προετοιμασίας	Χρόνια Φροντιστήριο		Χρόνια Ιδιαίτερα	
	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %
Ένα χρόνο	403	21,8	431	39,8
Δυο χρόνια	879	47,6	381	35,2
Τρία χρόνια	411	22,2	158	14,6
Τέσσερα χρόνια	82	4,4	50	4,6
Πάνω από τέσσερα	73	4,0	62	5,7

χρόνια				
Σύνολο	1848	100	1082	100
Missing	387		1153	
ΣΥΝΟΛΟ	2235		2235	

Όπως έχουν καταγράψει τα στοιχεία της έρευνας²³ της Ομοσπονδίας Φροντιστών Ελλάδος η ενισχυτική διδασκαλία των υποψηφίων αρχίζει σε μικρό ποσοστό από το Γυμνάσιο και βαίνει αυξητικά στη διάρκεια του Λυκείου τόσο σε φροντιστήρια όσο και σε ιδιαίτερα μαθήματα.

Κατά μέσο όρο οι μαθητές προετοιμάζονται 26,4 μήνες μέσω φροντιστηρίων και 24,1 μήνες μέσω ιδιαίτερων μαθημάτων έναντι 21,4 μήνες κατά μέσο όρο (2,4 χρόνια φροντιστήριο και 1,9 χρόνια ιδιαίτερα μαθήματα) αν ακολουθούν μικτό σύστημα μέσω φροντιστηρίων και ιδιαίτερων μαθημάτων που σημαίνει ότι σχεδόν σε όλο το Λύκειο προσφεύγουν στην ενισχυτική διδασκαλία.

Όσον αφορά στην οικονομική επιβάρυνση της οικογένειας σύμφωνα με τη δήλωση των υποψηφίων, αυτοί που έκαναν μόνο φροντιστήριο δαπανούσαν κατά μέσο όρο 367,1 ευρώ το μήνα, όσοι έκαναν μόνο ιδιαίτερα μαθήματα δαπανούσαν κατά μέσο όρο 456,3 ευρώ το μήνα, ενώ αυτοί που έκαναν φροντιστήριο και ιδιαίτερα δαπανούσαν κατά μέσο όρο 706,2 ευρώ το μήνα.

²³ ΟΕΦΕ, έρευνα μέσω της εταιρίας PALMOS Analysis, Αθήνα, 2014

ΕΙΔΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΧΡΟΝΟΣ (μήνες)	Μ.Ο. ΔΑΠΑΝΗΣ ΤΟ ΜΗΝΑ (σε ευρώ)	ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ (σε ευρώ)
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ	26,4	367,1	9.691,4
ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	24,1	456,3	10.996,8
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ + ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ	21,4	706,2	15.112,7

Όπως είναι φυσικό αυτοί που κάνουν φροντιστήριο και ιδιαίτερα πληρώνουν περισσότερα χρήματα από αυτούς που επιλέγουν τις άλλες δύο μορφές προετοιμασίας για τις εισαγωγικές εξετάσεις. Έτσι αυτοί που κάνουν φροντιστήριο και ιδιαίτερα και σε σχέση με το χρόνο προετοιμασίας δαπανούν συνολικά για την προετοιμασία τους (μέσος χρόνος φροντιστηρίων & ιδιαίτερων μαθημάτων 21,4 μήνες επί 706,2 ευρώ το μήνα) 15.112,7 ευρώ. Αντίθετα αυτοί που κάνουν μόνο

φροντιστήριο δαπανούν συνολικά (μέσος χρόνος φροντιστηρίων 26,4 μήνες επί το 367,1 το μήνα) 9.691,4 ευρώ κατά μέσο όρο σε όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας τους.

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία θα μπορούσαμε να εκτιμήσουμε το κόστος προετοιμασίας μιας γενιάς, αυτής των εισαγωγικών του 2013 λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία της έρευνας που είναι το μέσο κόστος και ο χρόνος προετοιμασίας. Έτσι, σε σχέση με τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα η **μέση συνολική δαπάνη** προετοιμασίας ανά υποψήφιο για τις εισαγωγικές εξετάσεις ανέρχεται σε 11.015,75 ευρώ (σταθμισμένος μέσος όρος με βάση το είδος προετοιμασίας) ποσό το οποίο πολλαπλασιαζόμενο με τους υποψηφίους των εισαγωγικών εξετάσεων το 2013 που ανέρχονται σε **93.343** υποψηφίους (από τον συνολικό αριθμό των υποψηφίων του έτους 2013 που είναι 116.173 μαθητές έχουν αφαιρεθεί οι υποψήφιοι του 10% που είναι 18.941 μαθητές και από το υπόλοιπο έχει αφαιρεθεί ένα ποσοστό 4% αυτών που δεν έκαναν ούτε φροντιστήριο ούτε ιδιαίτερα μαθήματα) προκύπτει το ποσό του **1.102,4 εκατομμυρίων** ευρώ που αποτελεί την συνολική ιδιωτική δαπάνη των γονέων για την προετοιμασία των παιδιών τους στη συγκεκριμένη γενιά του σχολικού έτους 2012-13.

Επίσης παρατηρείται στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ της επιλογής κατεύθυνσης και των δαπανών τόσο για φροντιστήρια όσο και για ιδιαίτερα μαθήματα ($\chi^2=219,6$ $df=174$ $p<05$) καθώς και μεταξύ του οικογενειακού εισοδήματος και των δαπανών για ιδιαίτερα μαθήματα.

Όσον αφορά τους καθηγητές που έκαναν φροντιστήριο στους υποψηφίους διαπιστώνουμε ότι οι περισσότεροι είναι αδιόριστοι ή δουλεύουν σε ιδιωτικό φορέα συμπεριλαμβανομένου του φροντιστηρίου όπως δήλωσαν οι φοιτητές και η κατανομή τους παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

1	Διορισμένοι στο δημόσιο	260	13%
2	Διορισμένοι σε ιδιωτικό	718	35,9%

3	Αδιόριστοι	1006	50,3%
4	Φοιτητές	16	0,8%
5	Σύνολο	2000	100%

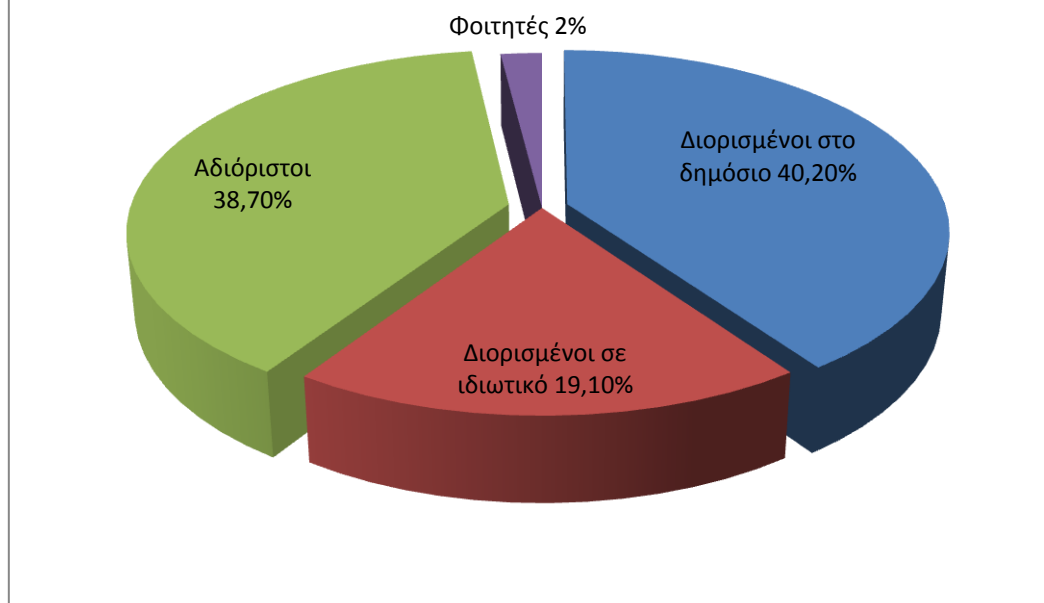
Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ένα αξιόλογο ποσοστό των καθηγητών που κάνει φροντιστήριο είναι διορισμένοι στο δημόσιο.

Όσον αφορά τους καθηγητές που κάνουν ιδιαίτερα μαθήματα οι περισσότεροι είναι διορισμένοι στο δημόσιο που σημαίνει ότι είναι εν ενεργεία καθηγητές σε δημόσια σχολεία και έχουν την δυνατότητα να αντλούν "πελάτες" και από τους μαθητές των σχολείων τους, όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Καθηγητές που κάνουν ιδιαίτερα

1	Διορισμένοι στο δημόσιο	488	40,2%
2	Διορισμένοι σε ιδιωτικό	233	19,1%
3	Αδιόριστοι	470	38,7%
4	Φοιτητές	24	2%
5	Σύνολο	1.215	100%

Καθηγητές που κάνουν ιδιαίτερα

Από τους καθηγητές που έκαναν ιδιαίτερα μαθήματα και είναι διορισμένοι στο δημόσιο οι 187 δηλαδή το 38,3% είναι διορισμένοι στο σχολείο που φοιτούν οι μαθητές, στους οποίους κάνουν φροντιστήριο, επιβεβαιώνοντας την προτίμηση των μαθητών, με την συναίνεση των γονέων, να κάνουν με τους καθηγητές τους ιδιαίτερα μαθήματα αφού θεωρούνται ότι γνωρίζουν άριστα τις τεχνικές των εισαγωγικών εξετάσεων και ταυτόχρονα οι μαθητές τους γνωρίζουν και αναγνωρίζουν την αξία τους έτσι μπορούν να συνεργαστούν πιο αποδοτικά.

Όσον αφορά τα ιδιαίτερα μαθήματα τόσο οι ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα όσο και το ωριαίο κόστος αυτό ποικίλει ανάλογα με την οικονομική δυνατότητα (προϋπολογισμό) της οικογένειας, τον αριθμό των παιδιών της οικογένειας που βρίσκονται στη διαδικασία της προετοιμασίας και το ύψος της ωριαίας αποζημίωσης που ορίζεται από τον καθηγητή που επιλέγουν.

Ώρες και Κόστος Ιδιαίτερων Μαθημάτων την εβδομάδα					
	N	Ελάχιστο	Μέγιστο	Μ.Ο.	Τυπική Απόκλιση
Ώρες αρχαία /εβδομάδα	328	1	10	3,1	1,3
Ευρώ την ώρα αρχαία	317	8	60	18,8	8,2
Ώρες Έκθεση την εβδομάδα	587	1	10	2,2	1,1

Ευρώ την ώρα Έκθεση	557	8	75	19,4	9,6
Ώρες Ιστορία την εβδομάδα	198	1	6	2,0	0,9
Ευρώ τη ώρα Ιστορία	189	8	50	17,9	7,3
Ώρες Λογοτεχνία την εβδομάδα	184	1	10	2,0	0,9
Ευρώ τη ώρα Λογοτεχνία	173	6	50	17,4	6,9
Ώρες την εβδομάδα Λατινικά	235	1	10	2,2	1,0
Ευρώ την ώρα Λατινικά	224	6	50	17,2	6,9
Ώρες Μαθηματικά την εβδομάδα	440	1	10	4,1	1,6
Ευρώ την ώρα Μαθηματικά	415	8	70	20,5	9,2
Ώρες Φυσική την εβδομάδα	355	1	16	3,3	1,3
Ευρώ την ώρα Φυσική	337	7	80	20,7	9,8
Ώρες Χημεία την εβδομάδα	123	1	5	2,5	0,9
Ευρώ την ώρα Χημεία	111	8	50	19,1	7,6
Ώρες Βιολογία την εβδομάδα	304	1	8	2,0	1,2
Ευρώ την ώρα Βιολογία	291	8	50	18,6	7,0
Ώρες Οικονομία την εβδομάδα	46	1	8	2,4	1,5
Ευρώ την ώρα Οικονομία	45	7	130	20,0	19,3
Ώρες την εβδομάδα Διοίκηση	72	1	6	1,6	0,9
Ευρώ την ώρα Διοίκηση	69	8	50	17,6	8,2
Ώρες την εβδομάδα Πληροφορική	143	1	23	2,5	2,1
Ευρώ την ώρα Πληροφορική	137	8	60	20,3	9,7
Ώρες Σχέδιο την εβδομάδα	13	2	12	7,7	3,1
Ευρώ την ώρα Σχέδιο	8	10	25	13,9	5,9
Ώρες την εβδομάδα Ξένη Γλώσσα	9	1	6	2,4	1,6
Ευρώ την ώρα Ξένη Γλώσσα	9	7	20	14,7	4,3

Όπως φαίνεται από την ανάλυση το μέσο κόστος των βασικών μαθημάτων κυμαίνεται μεταξύ 13,9 και 20,7 ευρώ την ώρα και ο μέσος αριθμός των ωρών των ιδιαίτερων μαθημάτων την εβδομάδα από 4,1 στα μαθηματικά που είναι το ανώτερο μέχρι 2 ώρες στην Ιστορία την εβδομάδα.

Σχετικά με το σύστημα των εισαγωγικών εξετάσεων και την αποτύπωση της πραγματικής βούλησης των υποψηφίων σχετικά με τις σπουδές τους διαπιστώνουμε ότι το εξεταστικό σύστημα διαστρεβλώνει την πραγματική βούληση των υποψηφίων όπως αυτή αποτυπώνεται από το τμήμα επιτυχίας τους και την κατεύθυνση που ακολούθησαν στο Λύκειο.

Διαφορά επιλογής και επιτυχίας κατεύθυνσης σπουδών				
	Στο Πανεπιστήμιο		Κατεύθυνση στο Λύκειο	
Κατευθύνσεις	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %
Θεωρητική	1158	51,8	881	43,3

Θετική	736	32,9	449	22,1
Τεχνολογική	341	15,3	705	34,6
Σύνολο	2235	100	2035	100,0
Missing			200	8,9
ΣΥΝΟΛΟ			2235	100

Από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται η "διαστρέβλωση" της πραγματικής επιθυμίας των υποψηφίων από το υπάρχον εξεταστικό σύστημα της χώρας. Συγκεκριμένα, όταν συγκρίνουμε τη διάρθρωση των επιλογών κατεύθυνσης των υποψηφίων στο Λύκειο με τη διάρθρωση της κατεύθυνσης επιτυχίας στο Πανεπιστήμιο διαπιστώνουμε ότι η διάρθρωση άρα και η επιθυμία "επιβάλλεται" από το σύστημα αφού η θεωρητική Πανεπιστημιακή κατεύθυνση δέχεται τον μεγάλο όγκο των φοιτητών, λιγότερο η θετική ενώ η τεχνολογική την οποία είχε επιλέξει περισσότερο από ένας στους τρεις υποψήφιους πέτυχε σε αυτή μόλις, σχεδόν, ένας στους επτά σε αυτή την κατεύθυνση. Είναι σαφές ότι μεγάλο μέρος των μαθητών που επιδιώκει την τεχνολογική κατεύθυνση καταλήγει στις θετικές επιστήμες (κατά κανόνα στη Φυσικομαθηματική Σχολή, σήμερα θετικών Επιστημών) σε μεγάλο βαθμό και σε μεγαλύτερο βαθμό στην θεωρητική Πανεπιστημιακή κατεύθυνση λόγω των μαθημάτων επιλογής (οικονομίας και διοίκησης) που τους κατευθύνουν στις κοινωνικές επιστήμες. Εξάλλου αυτή η αναδιάρθρωση των επιλογών γίνεται μετά την δημοσίευση των βαθμολογιών και αποτυπώνεται, όπως φαίνεται παραπάνω, από την σειρά επιλογής του τμήματος επιτυχίας στο Πανεπιστήμιο.

Η ιδιωτική επένδυση σε σχέση με το είδος σχολείου

Θεωρώντας ότι η γνώση, μέσα σε μια κοινωνία και οικονομία της γνώσης, αποτελεί επένδυση για αυτόν που την αποκτά, είναι αναγκαίο να κάνουμε μια σύγκριση των επενδυτικών δαπανών των οικογενειών που στέλνουν τα παιδιά τους στα ιδιωτικά σχολεία σε σχέση με τους γονείς που επιλέγουν το δημόσιο σχολείο το οποίο και αποτελεί κοινωνική

δημόσια δωρεάν παροχή υπηρεσίας προς τους πολίτες της χώρας, στο πλαίσιο του κοινωνικού κράτους δικαίου.

Είναι δεδομένο ότι τα παιδιά των ιδιωτικών σχολείων και τα παιδιά των δημόσιων ακολουθούν διαφορετικές εκπαιδευτικές πορείες που καθορίζουν και το ύψος της επένδυσης στη γνώση που κάνουν οι οικογένειες των παιδιών που φοιτούν σε αυτά.

Το ερώτημα που τίθεται είναι ποιοι είναι οι παράγοντες που καθορίζουν το ύψος της επένδυσης της κάθε πορείας και ποιά είναι η οικονομική επιβάρυνση (ιδιωτική επένδυση) των οικογενειών και των δύο κατηγοριών εκπαίδευσης (δημόσιας-ιδιωτικής) συμπεριλαμβανομένης και της προετοιμασίας για τις εισαγωγικές εξετάσεις.

Είδος Δαπάνης	ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
Τόπος διαμονής της οικογένειας (πάνω από 100.000 κατοίκους)	51,3%	89,1%
Φροντιστήριο	51,1%	27,3%
Ιδιαίτερα μαθήματα	12,6%	31,4%
Φροντιστήριο και ιδιαίτερα μαθήματα	33,4%	34%
Δεν έκαναν τίποτα από τα παραπάνω	2,9%	7,3%
Χρόνια Φροντιστήριο (Μ.Ο.)	2,2 (26,4 μήνες)	2,06 (24,7 μήνες)
Χρόνια ιδιαίτερα (Μ.Ο.)	2,0 (24 μήνες)	2,03 (24,4 μήνες)
Χρόνια φροντιστήριο και Ιδιαίτερα	2,2 (26,4 μήνες)	1,9 (22,8 μήνες)
Ετήσια δίδακτρα σε ιδιωτικό (Μ.Ο.)		6.116,6 ευρώ

Μηνιαίες δαπάνες για φροντιστήριο	378,5 ευρώ	484 ευρώ
Μηνιαίες δαπάνες για Ιδιαίτερα μαθήματα	598 ευρώ	1015,9 ευρώ
Μηνιαίες δαπάνες για φροντιστήρια και ιδιαίτερα	695,1 ευρώ	863,3ευρώ
Ετήσιο κόστος μετακίνησης	248,5 ευρώ	233,3 ευρώ
Μένει μακριά από την οικογένεια	58,5%	47,9%
Μέσο μηνιαίο κόστος σπουδών	453,8 ευρώ	490,3 ευρώ

Από τον παραπάνω πίνακα διαπιστώνουμε ότι, γενικά, υπάρχει διαφορετική συμπεριφορά στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν την εκπαίδευση οι γονείς που επιλέγουν το ιδιωτικό σχολείο από το δημόσιο. Ο οικονομικός παράγοντας είναι διακριτός και σημαντικά διαφορετικός τόσο στην προετοιμασία όσο και στην επιλογή του τρόπου προετοιμασίας των υποψηφίων μαθητών.

Επιδιώκοντας μια εκτίμηση του συνολικού κόστους επένδυσης στις σπουδές μεταξύ αυτών που στέλνουν τα παιδιά τους στην ιδιωτική εκπαίδευση και αυτών που τα στέλνουν στα δημόσια σχολεία διαπιστώνουμε τις διαφορές στην επένδυση μέχρι και την είσοδό τους στο Πανεπιστήμιο.

Υπολογίζοντας το κόστος φοίτησης στο ιδιωτικό μόνο στα χρόνια του Λυκείου το κόστος εκτιμάται για αυτούς που επιλέγουν την προετοιμασία:

α) μέσω φροντιστηρίων

σε ευρώ

Είδος δαπάνης	Ιδιωτικό σχολείο	Δημόσιο σχολείο
Δαπάνες φοίτησης στο Λύκειο	18.350	0
Δαπάνες προετοιμασίας μόνο με φροντιστήριο	11.955	9.992,4
Δαπάνες φοίτησης τον πρώτο χρόνο στο Πανεπιστήμιο	5.626,6	5231,5
Σύνολο	35.931,6	15.223.9

β) μέσω ιδιαίτερων μαθημάτων

σε ευρώ

Είδος δαπάνης	Ιδιωτικό σχολείο	Δημόσιο σχολείο
Δαπάνες φοίτησης στο Λύκειο	18.350	0
Δαπάνες προετοιμασίας μόνο με ιδιαίτερα μαθήματα	24.788	14.136
Δαπάνες φοίτησης τον πρώτο χρόνο στο Πανεπιστήμιο	5.626,6	5.231,5
Σύνολο	48.764.6	19.367,5

γ) μέσω των φροντιστηρίων και των ιδιαίτερων μαθημάτων

σε ευρώ

Είδος δαπάνης	Ιδιωτικό σχολείο	Δημόσιο σχολείο
Δαπάνες φοίτησης στο	18.350	0

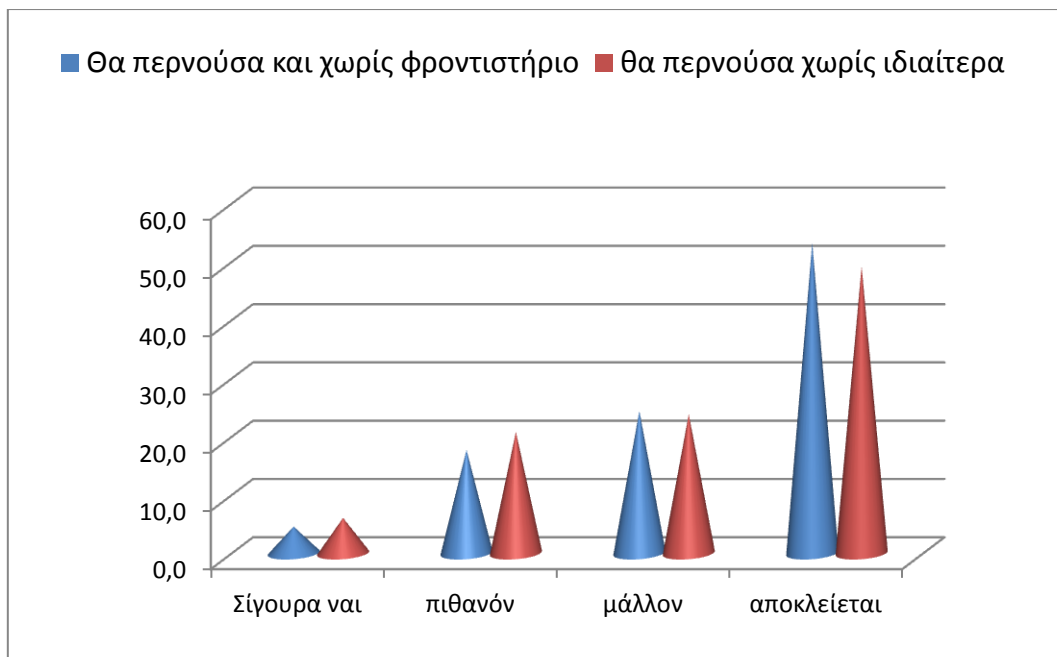
Λύκειο		
Δαπάνες προετοιμασίας με φροντιστήριο και ιδιαίτερα	19.683,2	18.350,6
Δαπάνες φοίτησης τον πρώτο χρόνο στο Πανεπιστήμιο	5.626,6	5231,5
Σύνολο	43.659,8	23.582,1

Σε όλες τις διαδρομές σχηματισμού του ανθρώπινου κεφαλαίου το κόστος της επένδυσης των μαθητών που πηγαίνουν σε ιδιωτικό σχολείο είναι υπερδιπλάσιο αυτών που πηγαίνουν στο δημόσιο.

Αξιολόγηση των εξετάσεων εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Αξιολογώντας την εμπειρία των εξετάσεων και της κάθε μορφής ενισχυτικής διδασκαλίας οι φοιτητές τώρα θεωρούν ένας στους δυο ότι «αποκλείεται» να περνούσαν αν δεν έκαναν φροντιστήριο ή ιδιαίτερα μαθήματα όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

	Θα περνούσα και χωρίς φροντιστήριο		Θα περνούσα και χωρίς Ιδιαίτερα μαθήματα	
	Συχνότητα	Ποσοστό %	Συχνότητα	Ποσοστό %
Σίγουρα ναι	83	4,6	64	6,1
πιθανόν	322	17,7	220	20,8
μάλλον	443	24,4	252	23,9
αποκλείεται	967	53,3	520	49,2
Σύνολο	1815	100	1056	100
Missing	420		1179	
ΣΥΝΟΛΟ	2235		2235	

Αντίθετα ένας (1) στους είκοσι (20) φοιτητές, δήλωσαν με βεβαιότητα ότι θα περνούσαν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση χωρίς να κάνουν φροντιστήρια και ιδιαίτερα μαθήματα.

Σχετικά με την ανάγκη των φροντιστηρίων για την επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις υπάρχει κοινή άποψη για όλες τις κατευθύνσεις σπουδών ενώ δεν συμβαίνει το ίδιο με τα ιδιαίτερα μαθήματα. Σ' αυτή την περίπτωση σημειώνουμε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ της κατεύθυνσης σπουδών και της αναγκαιότητας για την επιτυχία στις εξετάσεις των ιδιαίτερων μαθημάτων ($\chi^2=16,7$ $df=6$ $p<05$). Συγκεκριμένα στην θεωρητική κατεύθυνση το 44,4% των φοιτητών δηλώνει ότι αποκλείεται να περνούσε στις εξετάσεις χωρίς τα ιδιαίτερα μαθήματα ενώ στην τεχνολογική κατεύθυνση το αντίστοιχο ποσοστό είναι 60,0%.

Όσον αφορά στο βαθμό του απολυτηρίου θα πρέπει να σημειώσουμε ότι οι μέσοι όροι της βαθμολογίας του απολυτηρίου στο σύνολο του δείγματος είναι 17,8 στην Α' Λυκείου, 17,8 στη Β' Λυκείου και 18,1 στην Γ' Λυκείου.

Μέσος Όρος Βαθμολογίας Λυκείου						
	Θεωρητική		Θετική		Τεχνολογική	
	Κατεύθυνση Πανεπιστημίου	Κατεύθυνση Λυκείου	Κατεύθυνση Πανεπιστημίου	Κατεύθυνση Λυκείου	Κατεύθυνση Πανεπιστημίου	Κατεύθυνση Λυκείου
A' τάξη	17,5	17,5	18,0	18,5	18,2	17,7
B' τάξη	17,5	17,6	18,1	18,6	18,4	17,7
Γ' τάξη	17,8	17,9	18,1	18,6	18,6	17,9

Η ανάλυση των μέσων όρων των βαθμολογιών των τριών τάξεων του Λυκείου δείχνει ότι υπάρχει σημαντική στατιστική διαφοροποίηση ανά κατεύθυνση τόσο της αποφοίτησης από το Λύκειο όσο και της επιτυχίας όπως αποτυπώνεται από το τμήμα που πέτυχαν.

Ο μέσος όρος της βαθμολογίας των μαθητών στο Λύκειο βαίνει αυξανόμενος αφού ως υποψήφιοι φοιτητές παρακολουθούν σε φροντιστήρια και από το καλοκαίρι της Β' τάξης του Λυκείου έχουν εξαντλήσει την ύλη της Γ' Λυκείου και η παρακολούθηση στο σχολείο των μαθημάτων αποτελεί μια σχολική διαδικασία αδιάφορη για τη μάθηση και τη σχολική ζωή, τουλάχιστον για τα μισά από τα μαθήματα του ωρολογίου προγράμματος στα οποία εξετάζονται, καθώς το φροντιστήριο τους έχει εξασκήσει συστηματικά, εντατικά, εξειδικευμένα και εστιασμένα στην ύλη των εξετάσεων ασκώντας το «προπονητικό» του έργο.

Αξιοσημείωτο είναι ότι ενώ η βαθμολογία της τεχνολογικής κατεύθυνσης, που έχουν επιλέξει στο Λύκειο, είναι σχεδόν η ίδια με αυτή της θεωρητικής, στην επιτυχία τους στο πανεπιστήμιο γίνεται αναδιάταξη και στην τεχνολογική κατεύθυνση πετυχαίνουν οι άριστοι του Λυκείου αφού η βαθμολογία τους είναι σχεδόν ένας βαθμός υψηλότερος από αυτόν των επιτυχόντων στην θεωρητική κατεύθυνση. Η θετική κατεύθυνση δείχνει μια σταθερότητα στη βαθμολογία αφού ως κατεύθυνση στο Λύκειο έχει την υψηλότερη βαθμολογία και τη διατηρεί και στην επιτυχία της κατεύθυνσης στο πανεπιστήμιο.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της αξιολόγησης των εισαγωγικών εξετάσεων ζητήθηκε από τους πρωτοετείς φοιτητές τώρα να αποτυπώσουν την εμπειρία τους αξιολογώντας διάφορες παραμέτρους δηλώνοντας ποιές από αυτές συνέβαλαν περισσότερο στην επιτυχία τους σε ΑΕΙ. Οι

φοιτητές δίνουν το δικό τους βάρος στις προσωπικές τους ικανότητες και εκπαιδευτικές διαδικασίες προετοιμασίας τους.

Τι συνέβαλε περισσότερο στην επιτυχία σας;

1		Πάρα πολύ (%)	Μ.Ο.
2	Η απομνημονευτική μου ικανότητα	29,4	3,65
3	Η ικανότητά μου για κριτική σκέψη	25,4	3,7
4	Η πείρα που απέκτησα σε παρόμοια θέματα	28,4	3,68
5	Η τύχη	6,8	2,21
6	Η ψυχραιμία μου	22,6	3,14
7	Η ικανότητά μου να αντέχω στο στρες	20,5	3,05
8	Η ευφυΐα μου	19,8	3,53
9	Η σκληρή δουλειά και η συστηματική προετοιμασία	47,2	4,11
10	Τα όσα διδάχτηκα στην τάξη του σχολείου	11,3	2,77
11	Τα όσα διδάχτηκα στο φροντιστήριο	48,6	4,27
12	Τα όσα διδάχτηκα στα ιδιαίτερα μαθήματα	53,5	4,26

Στη συνέχεια, οι φοιτητές πλέον, αποτιμώντας τη διαδικασία των εξετάσεων αλλά και την πορεία τους προς την τριτοβάθμια εκπαίδευση, απαξιώνουν πλήρως την εκπαιδευτική διαδικασία και τις γνώσεις που απέκτησαν μέσα στο σχολείο (μ.ο. 2,77) σε σχέση με τη βοήθεια και με αυτά που διδάχτηκαν αφενός στο φροντιστήριο (μ.ο. 4,27) και αφετέρου

στα ιδιαίτερα μαθήματα (μ.ο. 4,26). Επίσης δηλώνουν ότι η επιτυχία τους δεν είναι θέμα τύχης (μ.ο. 2,21) αλλά η πείρα που απέκτησαν σε παρόμοια θέματα εξετάσεων. Από αυτό το αποτέλεσμα επιβεβαιώνεται και το παραπάνω επιχείρημα για την αδιαφορία που δείχνουν οι μαθητές για τα μαθήματα κυρίως της Γ' Λυκείου της οποίας τα μαθήματα και η ύλη αποτελούν την ύλη των εισαγωγικών εξετάσεων.

Η σκληρή δουλειά και η πρόσθετη διδακτική στήριξη, είτε το φροντιστήριο είτε τα ιδιαίτερα μαθήματα, αποτέλεσαν τους βασικούς παράγοντες που θεωρούν οι φοιτητές ότι τους βοήθησαν στην επιτυχία τους στις εισαγωγικές εξετάσεις. Σχεδόν ένας στους δυο θεωρεί ότι τα ιδιαίτερα τα φροντιστήρια και η σκληρή δουλειά τους βοήθησε "πάρα πολύ" στην επιτυχία τους στις εισαγωγικές εξετάσεις που επιβεβαιώνουν και τις απόψεις σε προηγούμενη ερώτηση σχετικά με το αν θα περνούσαν στην τριτοβάθμια χωρίς φροντιστήρια και ιδιαίτερα όπου δηλώνουν στην πλειονότητά τους "αποκλείεται" να περνούσα.

Συνολική δαπάνη για σπουδές στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Τέλος, το κόστος διαβίωσης των φοιτητών στην πόλη που σπουδάζουν ανέρχεται στα 457 ευρώ το μήνα συμπεριλαμβανομένων και των φοιτητών που ζουν με την οικογένειά τους, οι δαπάνες των οποίων είναι τουλάχιστον κατά 50% μικρότερες από αυτών που σπουδάζουν εκτός οικογένειας κατά το αντίστοιχο ποσό του ενοικίου. Το μέσο μηνιαίο κόστος του ενοικίου ανέρχεται σε 251 ευρώ παρουσιάζοντας σχετική διακύμανση μεταξύ των διαφόρων πόλεων που σπουδάζουν οι φοιτητές αλλά και μεταξύ ιδρυμάτων που είναι στην ίδια πόλη όπως το Πανεπιστήμιο Αθηνών και το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Αυτό οφείλεται στη μεγάλη συνάφεια μεταξύ ύψους οικογενειακού εισοδήματος και μηνιαίας δαπάνης για ενοίκιο ($p < 0.001$).

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΝΟΙΚΙΟΥ		
A/A	ΑΕΙ	Μ.Ο. ενοικίου το μήνα
1	Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	258
2	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης	256
3	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (ΕΜΠ)	271
4	Πανεπιστήμιο Πατρών	234
5	Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων	259
6	Πανεπιστήμιο Κρήτης	249
7	Αιγαίου	241
	Μ.Ο.	251

Το 42,1% των φοιτητών δεν δηλώνει ενοίκιο που σημαίνει ότι είτε σπουδάζει στον τόπο διαμονής της οικογένειας, είτε ότι φιλοξενείται ο φοιτητής σε συγγενικό πρόσωπο.

Το μικρότερο ενοίκιο παρατηρούμε ότι υπάρχει στην Πάτρα (234 ευρώ) και το υψηλότερο δίνεται από τους φοιτητές του ΕΜΠ (271 ευρώ) στην Αθήνα.

Κάνοντας μια συνολική αποτύπωση του κόστους προετοιμασίας όπως αυτό προκύπτει από την παρούσα έρευνα συμπεριλαμβανομένου του κόστους φοίτησης, του δημοσίου κόστους, καθώς και του κόστους ευκαιρίας αυτό ανέρχεται συνολικά σε 80.102 ευρώ.

ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ /Δημόσιες ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΑ ΑΕΙ

ΕΙΔΟΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	Ποσό σε ευρώ		Εισόδημα το μήνα	Απόσβεση
ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ	10.514			
ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΠΟΥΔΩΝ	20.108			
ΚΟΣΤΟΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ	24960			
ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	55.582			
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ/ΦΟΙ ΤΗΤΗ	6130 x 4=24.520			
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	80.102			

Είναι σαφές ότι το κόστος της επένδυσης των σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση εξαρτάται κυρίως από το κόστος προετοιμασίας, το είδος των σπουδών, ανάλογα με την κατεύθυνση και τα έτη σπουδών και το είδος διαμονής των φοιτητών, καθώς επίσης και από το ύψος του οικογενειακού εισοδήματος. Επίσης, είναι δεδομένο ότι ο άλλος σημαντικός παράγοντας που είναι το κόστος που αναλαμβάνει το κράτος, (δημόσιο κόστος) δεν διακρίνει σπουδές ή άλλους παράγοντες στη χρηματοδότηση της Ανώτατης εκπαίδευσης και χρηματοδοτεί ανάλογα με το μέγεθος του Πανεπιστημίου (δυναμικότητα).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την ανάλυση που προηγήθηκε γίνεται φανερό ότι η οικονομική διάσταση της διαδικασίας εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί κυρίαρχο παράγοντα που καθορίζει είτε άμεσα είτε έμμεσα την επιτυχία των στόχων που έχουν θέσει οι υποψήφιοι φοιτητές, το είδος και τη διάρκεια των σπουδών αλλά και τις μετέπειτα σπουδές τους.

Η ανάλυση έδειξε ότι κυρίαρχο ρόλο στην όλη διαδικασία της προετοιμασίας παίζει ο κοινωνικοοικονομικός παράγοντας της οικογένειας με δύο κυρίαρχα στοιχεία το ύψος του οικογενειακού εισοδήματος και το εκπαιδευτικό επίπεδο της μητέρας. Αυτό φαίνεται από το ποσοστό υπεραντιπροσώπησης αυτών των παραγόντων σε σχέση με την αντίστοιχη κατανομή του πληθυσμού της χώρας.

Αυτό δείχνει ότι ο μηχανισμός εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δημιουργεί ανισότητα πριν από την είσοδο στο πανεπιστήμιο, αφού το γνωστικό επίπεδο των υποψηφίων δεν καθορίζεται από την εκπαιδευτική διαδικασία του Λυκείου (τουλάχιστον της Γ' Λυκείου) αλλά από την διαδρομή και διαδικασία προετοιμασίας που έχουν ακολουθήσει οι υποψήφιοι φοιτητές που φαίνεται να διαμορφώνουν προσωπικές στρατηγικές.

Με αυτήν την έννοια το σύστημα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι σημαντικά επιλεκτικό ανάμεσα στις τρεις κατευθύνσεις σπουδών και ταυτόχρονα συμβάλλει στη διαστρέβλωση των επιλογών των υποψηφίων τους οποίους για παράδειγμα μεταφέρει από τη μια κατεύθυνση στην άλλη, κυρίως στη θεωρητική.

Ακόμη, οι υποψήφιοι, πρωτοετείς φοιτητές πλέον, απαξιώνουν το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς τους, τουλάχιστον αυτούς της Γ' Λυκείου, αποδίδοντας ιδιαίτερη αξία στην προετοιμασία μέσω των φροντιστηρίων και ακόμα πιο έντονα μέσω των ιδιαίτερων μαθημάτων. Σ' αυτούς τους δύο παράγοντες ταυτίζονται οι απόψεις όλων των υποψηφίων φοιτητών μεταξύ των τριών κατευθύνσεων ενώ παρατηρείται στατιστικά σημαντική

διαφοροποίηση σχετικά με την επιτυχία τους λόγω της απομνημονευτικής τους ικανότητας ($\chi^2=108,1$ $df=8$ $p<001$). Σ' αυτόν τον παράγοντα οι φοιτητές της τεχνολογικής δεν δίνουν ιδιαίτερο βάρος (17,9%) σε αντίθεση με αυτούς της θεωρητικής κατεύθυνσης που κατά 65,7% θεωρούν είναι ο κυρίαρχος παράγοντας.

Ο θεσμός των φροντιστηρίων αποτελεί βασικό συστατικό στοιχείο των εισαγωγικών εξετάσεων και η δραστηριοποίησή του εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη δυνατότητα που έχει να αναπτύσσει αυτήν την αμφίδρομη σχέση που δημιουργείται από την πειστικότητά του προς τους γονείς ως αναγκαίου θεσμού και από την πεποίθηση των γονέων ότι το φροντιστήριο είναι αναγκαίο για τα παιδιά τους.

Τέλος, όσον αφορά στο κράτος, ο ρόλος του είναι σημαντικότερος στην εξασφάλιση της αξιοπιστίας του συστήματος των εισαγωγικών παρά στην οικονομική του συμβολή σε σχέση με τις εισαγωγικές εξετάσεις όπου το ποσό που διαθέτει καλύπτει κυρίως το εξεταστικό σύστημα και τις αμοιβές των διορθωτών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Aghion Ph. & Cohen, El. (2004), *Education et Croissance*, Paris, La documentation Française, Conseil d'Analyse Economique.

Bray, M., (2011) *L'ombre du système éducatif: quel soutien scolaire privé, quelles politiques publiques*, Paris, UNESCO, IPE

Caille, J-P, (2004), "Public ou privé? Modes de fréquentation et impact sur la réussite dans l'enseignement secondaire" *Education et Formations*, no 69, p. 49-62.

Grueger A., Lindhal M., (2001), "Education for growth: why and for whom?" *Journal of Economic Literature*, vol. 39, p.1101-1136

Gurgan, M., (2005), *Economie de l'éducation*, Paris, La Découverte, Repères.

Hallak, J., (1990) *A qui profite l'école ?*, Paris, 41-42

Keeley, B., (2007), *Le capital Humain*, Paris OCDE, Les essentiels de l'OCDE

Maroy, Ch., (2004) "Pourquoi et comment réguler le marché scolaire?", *Les cahiers de recherche en éducation et formation*, Université de Louvain.

OCDE, (1997) *Regards sur l'Education*, Les indicateurs de l'OCDE, Paris, OCDE

Orivel Fr., (1993), "L' allocation des ressources par élève dans le système éducatif français – point de vue d'un économiste", *Revue Française de Pédagogie*, No 105, , pp. 5-17

Psacharopoulos G., Woodhall M., *L'éducation pour le Développement*, Paris, Economica, 1988, p. 181.

Psacharopoulos G., Woodhall, M., (1986), *Education for development: an analysis of investments choices*, Oxford University Press.

Psacharopoulos, G., Papakonstantinou, G., (2005) "The real university cost in a "free" higher education country", *Economics of Education Review*, 24(1). pp. 102-108.

Psacharopoulos, G., Tassoulas, S., (2002) *Achievement at the higher education entry examination in Greece: a procrustean approach*, Athens, Hellenic Parliament.

Silova, I., (2009) *Private supplementary tutoring in central Asia: new opportunities and burdens*, Paris, IPE-UNESCO

UNESCO, (2007) *L'éducation pour tous en 2015,: un objectif accessible? Rapport mondial de suivi sur l'ERT 2009*, Paris UNESCO, Extrait le 7 Juin 2009 de: www.unesco.org/fr/efareport/reports/2008

Vandenberghe, V., (2004), "L'insoutenable gratuite de l'enseignement supérieur, Plaidoyer pour un système de prêts-étudiants généralisés" *Problèmes économiques* (no 2850).
Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Κυριάκος, Λ.(2006). *Συστήματα εισαγωγής στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση της Ελλάδας: 1964-2006*. Διαθέσιμη στη: <http://www.tovoion.com/products> [πρόσβαση στις 24/11/2014].

Μάρδας, Γ., Βαλκάνος, Ε., (2002) *Οργάνωση, Διοίκηση και Οικονομία του συστήματος της δια βίου εκπαίδευσης*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα Ν.1566/1985, άρθρο 14, παρ.1

Ν.2525/1997, άρθρο 1,6

ΟΕΦΕ, έρευνα μέσω της εταιρίας PALMOS Analysis, Αθήνα, 2014

Παπακωνσταντίνου Γ. «*Το κόστος της εκπαίδευσης : από την απόσυρση του Κράτους στην «ανταγωνιστική» διείσδυση της οικογένειας*», ΕΚΚΕ Working paper 2000/11, ΑΘΗΝΑ, ΕΚΚΕ, ΙΑΑΚ, 2000.

Παπακωνσταντίνου Γ., (2003) *Προσφορά και Ζήτηση Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης*, Μεταίχμιο, Αθήνα.

Παπακωνσταντίνου Γ., (2012) «*Οικονομικές συνιστώσες των εισαγωγικών εξετάσεων*», περιοδικό Συγκριτική και Διεθνής Εκπαιδευτική Επιθεώρηση, Ειδικό Θεματικό Τεύχος, Πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: όψεις της ελληνικής και της διεθνούς εμπειρίας, τεύχος 18-19, άνοιξη-φθινόπωρο 2012, σελ. 80-97.

Παπακωνσταντινίου, (2003) Προσφορά και Ζήτηση τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Αθήνα, Μεταίχμιο

Παπακωνσταντίνου, Γ. (2012) "Κοινωνική και οικονομική ζωή των φοιτητών στο ΤΕΙ Ιονίων Νήσων", στα Πρακτικά Συνεδρίου με τίτλο "Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης", Ιωάννινα, 2014

Χατζηδήμα Σ., (2002) "Η συμβολή της εκπαίδευσης στην οικονομική ανάπτυξη", ΣΠΟΥΔΑΙ, Τόμος 52, Τ. 4ο

Ψαχαρόπουλος Γ., Καζαμίας Α., (1985) Παιδεία και ανάπτυξη στην Ελλάδα: κοινωνική και οικονομική μελέτη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ΕΚΚΕ, Αθήνα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΤΙΤΛΟΣ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ & ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΟΜΕΑΣ: ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Αναπλ. Καθηγητής

Το ερωτηματολόγιο που ακολουθεί προκρίθηκε ως μέσο για τη συγκέντρωση στοιχείων που αφορούν στα οικονομικά της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η έρευνα στοχεύει στη διερεύνηση του οικονομικού βάρους που αναλαμβάνει η οικογένεια των μαθητών που θέλουν να εισαχθούν στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Επειδή τα στοιχεία που ζητούνται είναι προσωπικά, το ερωτηματολόγιο είναι

ΑΝΩΝΥΜΟ.

(Σημειώστε στο αντίστοιχο για κάθε ερώτηση τετραγωνάκι το νούμερο που σας εκφράζει)

1. Πανεπιστήμιο:

2. Τμήμα :

3. Φύλο : 1= Άντρας, Error! Reference source not found. 2= Γυναίκα

Error! Reference source not found.

4. Έτος αποφοίτησης από το Λύκειο:

5. Έτος εγγραφής στο Α' εξάμηνο

6. Με ποια προσπάθεια πετύχατε την είσοδό σας στο Τμήμα που παρακολουθείτε τώρα: (1= Με την πρώτη Error! Reference source not found. 2= Με τη δεύτερη Error! Reference source not found. 3= άλλο)

Error! Reference source not found.

7. Πριν εισαχθείτε στο Τμήμα σας, είχατε πετύχει σε κάποιο άλλο

Τμήμα Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι.; (1= ναι 2= όχι)

Αν ΝΑΙ σε ποιο ;

8. Το Τμήμα στο οποίο φοιτάτε ήταν επιλογή ;

(1=Πρώτη, Error! Reference source not found. 2=Δεύτερη-Τρίτη Error! Reference source not found. 3=Τέταρτη-Πέμπτη, 4=Εκτη - Δέκατη, 5=Ενδέκατη και πάνω)

9. Τόπος διαμονής της οικογένειας

(1= Αθήνα - Θεσσαλονίκη, 2= πόλη πάνω από 100.000 κατοίκους, 3= πόλη από 10.000 - 99.000 κατοίκους, 4= κωμόπολη από 2.000 - 10.000 κατοίκους, 5= λιγότεροι από 2.000 κατοίκους)

10. Εκπαίδευση του πατέρα:

(1= απόφοιτος Δημοτικού, 2= απόφοιτος Γυμνασίου, 3= απόφοιτος Λυκείου ή δτάξιου Γυμνασίου, 4= απόφοιτος Τεχνικής σχολής, 5= πτυχιούχος ΑΕΙ/ΤΕΙ, 6= άλλο, τι;.....)

11. Εκπαίδευση της μητέρας:

(1=απόφοιτος Δημοτικού, 2=απόφοιτος Γυμνασίου, 3=απόφοιτος Λυκείου ή δτάξιου Γυμνασίου, 4=απόφοιτος Τεχνικής σχολής, 5= πτυχιούχος ΑΕΙ/ΤΕΙ, 6=άλλο, τι;.....)

12. Επαγγελματική κατάσταση του πατέρα: (1= εργαζόμενος, 2= άνεργος, 3= συνταξιούχος)

13.Επαγγελματική κατάσταση της μητέρας:

(1= εργαζόμενη, 2= άνεργη, 3= συνταξιούχος, 4= οικιακά)

14. Επάγγελμα του πατέρα:

(Στην περίπτωση που είναι συνταξιούχος σημειώστε το τελευταίο επάγγελμα πριν τη συνταξιοδότηση)

15.Επάγγελμα της μητέρας:

(Στην περίπτωση που είναι συνταξιούχος σημειώστε το τελευταίο επάγγελμα πριν τη συνταξιοδότηση)

16. Μηνιαίο εισόδημα του πατέρα (κατ' εκτίμηση): Ευρώ.....

17. Μηνιαίο εισόδημα της μητέρας (κατ' εκτίμηση): Ευρώ

18. Το Λύκειο στο οποίο πηγαίνατε ήταν: (1= δημόσιο, 2= **Error! Reference source not found.**ιδιωτικό)

Error! Reference source not found.

19. (Στην περίπτωση που ήταν ιδιωτικό):

Που περίπου κυμαίνονταν τα δίδακτρα για κάθε έτος; Ευρώ.....

20. Η προετοιμασία σας για τις εισαγωγικές περιελάμβανε:

➤ φροντιστήριο (1= ναι, 2= όχι) **Error! Reference source not found.**

➤ **ιδιαίτερα μαθήματα** (1= ναι, 2= όχι) **Error! Reference source not found.**

➤ **Φροντιστήριο και ιδιαίτερα μαθήματα** (1= ναι, 2= όχι) **Error! Reference source not found.**

21. Συνολικά επί πόσα χρόνια κάνατε ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ μέχρι να πετύχετε την είσοδό σας στο Τμήμα που παρακολουθείτε τώρα:
(1=επί ένα χρόνο, **Error! Reference source not found.** 2=επί δύο, 3=**Error! Reference source not found.** επί τρία, 4=**Error! Reference source not found.** επί τέσσερα 5=πάνω από τέσσερα χρόνια) Αν δεν κάνατε φροντιστήριο αφήστε το τετραγωνάκι κενό

22. Συνολικά επί πόσα χρόνια κάνατε ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ μέχρι να πετύχετε την είσοδό σας στο Τμήμα που παρακολουθείτε τώρα:
(1= ένα, **Error! Reference source not found.** 2= δύο, 3=**Error! Reference source not found.** τρία, 4=**Error! Reference source not found.** τέσσερα, 5= πάνω από τέσσερα χρόνια) **Error! Reference source not found. Error! Reference source not found.**
Αν δεν κάνατε ιδιαίτερα μαθήματα αφήστε το τετραγωνάκι κενό

23. Οι καθηγητές που σας έκαναν φροντιστήριο ήταν: (πολλαπλή επιλογή)

- 1= διορισμένοι στο δημόσιο,
- 2= διορισμένοι σε ιδιωτικό,
- 3= αδιόριστοι,
- 4= φοιτητές,
- 5= άλλο, τι.....

24. Οι καθηγητές που σας έκαναν ιδιαίτερα μαθήματα ήταν: (πολλαπλή επιλογή)
1= διορισμένοι στο δημόσιο,
2= διορισμένοι σε ιδιωτικό,
3= αδιόριστοι,
4= φοιτητές,
5= άλλο, τι.....

Error! Reference source not found.

25. Στην περίπτωση που οι καθηγητές ήταν διορισμένοι, εργάζονταν στο σχολείο που φοιτούσατε: (1=ναι, 2=οχι)

26. Πόσο περίπου κόστιζε αυτή η προετοιμασία κάθε μήνα τον τελευταίο χρόνο;
Το φροντιστήριο Ευρώ.....

Τα ιδιαίτερα μαθήματα Ευρώ.....

Error! Reference source not found. **27. Εάν κάνατε ιδιαίτερα μαθήματα σε ποια μαθήματα κάνατε, πόσες ώρες την εβδομάδα και ποια περίπου ήταν η αμοιβή του καθηγητή ανά ώρα;**

Μάθημα	Ωρες/εβδομάδα	Ευρώ/Ωρα
Π.χ. ιστορία	4	20
1 ^ο		

2 ^ο		
3 ^ο		
4 ^ο		
5 ^ο		
6 ^ο		

Είναι ιδιαίτερα σημαντική η συμπλήρωση της τελευταίας στήλης

28. Ποιο υπολογίζετε ότι είναι το ΜΗΝΙΑΙΟ κόστος διαμονής σας στην πόλη που φοιτάτε: Ευρώ
(μέσος όρος κάθε μήνα)

29. Ποια είναι η κατανομή του παραπάνω κόστους για:

Ενοίκιο	€:
Διατροφή	€:
Μετακινήσεις εντός της πόλης που φοιτάτε	€:
Βιβλία, συγγράμματα, περιοδικά, χαρτικά, φωτοτυπίες, κλπ.	€:
Προσωπική ζωή (ένδυση, διασκέδαση, καλλυντικά, κλπ.)	€:

ΕΤΗΣΙΟ κόστος μετακινήσεων από & προς τον τόπο διαμονής της οικογένειάς σας: Ευρώ (σύνολο όλου του έτους)

30. Τώρα που έχετε πια την εμπειρία των εξετάσεων, πώς εκτιμάτε τη βοήθεια του φροντιστηρίου και των ιδιαίτερων μαθημάτων;

α) Θα περνούσα και χωρίς φροντιστήριο

(1= σίγουρα ναι, 2= πιθανόν, 3= μάλλον, 4= αποκλείεται)

β) Θα περνούσα και χωρίς ιδιαίτερα μαθήματα

(1= σίγουρα ναι, 2= πιθανόν, 3= μάλλον, 4= αποκλείεται)

31. Σημειώστε τους Γενικούς βαθμούς (το ακέραιο μέρος) με τους οποίους αποφοιτήσατε από την:

A' Λυκείου

B' Λυκείου

Γ' Λυκείου

31α. Ποιά κατεύθυνση είχατε επιλέξει στο Λύκειο; (Κυκλώστε)

Θεωρητική = 1, Θετική = 2, Τεχνολογική = 3

32. Πόσο συνέβαλαν οι παρακάτω παράγοντες στην επιτυχία σας στις

Γενικές εξετάσεις:

1= καθόλου, 2= κάπως, 3= αρκετά, 4= πολύ, 5= πάρα πολύ
(σημειώστε ένα από τα παραπάνω νούμερα σε κάθε τετραγωνάκι)

- Η απομνημονευτική μου ικανότητα.....
- Η ικανότητά μου για κριτική σκέψη.....
- Η πείρα που απέκτησα στην αντιμετώπιση παρόμοιων θεμάτων.....

- Η τύχη.....
- Η ικανότητά μου να διατηρώ την ψυχραιμία μου.....
- Η ικανότητά μου να αντέχω το στρες.....
- Η ευφυΐα μου.....
- Η σκληρή δουλειά και η συστηματική προετοιμασία.....
- Τα όσα διδάχτηκα στην τάξη από τους καθηγητές του σχολείου μου.....
- Τα όσα διδάχτηκα από τους καθηγητές του φροντιστηρίου μου.....
- Τα όσα διδάχτηκα από τους καθηγητές των ιδιαίτερων μαθημάτων μου....

33. Σε ποιο βαθμό εκτιμάτε ότι οι βαθμοί που πήρατε στις πανελλαδικές εξετάσεις

ανταποκρίνονται στις πραγματικές σας γνώσεις στα αντίστοιχα μαθήματα:

- Σχεδόν Καθόλου Πολύ λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ

34. Σε ποιο βαθμό εκτιμάτε ότι οι βαθμοί που πήρατε στις πανελλαδικές εξετάσεις

ανταποκρίνονται στις πραγματικές σας ικανότητες (π.χ. κριτική σκέψη, συνθετική ικανότητα, ικανότητα εφαρμογής των γνώσεων κ.ά.).

- Σχεδόν Καθόλου Πολύ λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ

35. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι οι γνώσεις που αποκτήσατε από τη μελέτη των μαθημάτων που δώσατε στις πανελλαδικές εξετάσεις, θα σας βοηθήσουν να ανταποκριθείτε με επιτυχία στις απαιτήσεις των σπουδών του Τμήματος στο οποίο φοιτάτε;

- Σχεδόν καθόλου Πολύ λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ Δεν ξέρω

36. Θεωρείτε ότι το σύστημα επιλογής όσων εισάγονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στο οποίο πήρατε μέρος επέλεξε τους πιο κατάλληλους υποψηφίους για τις αντίστοιχες τριτοβάθμιες σπουδές;

- Ναι σε πολύ μεγάλο βαθμό Ναι σε κάποιο βαθμό Ναι σε μικρό βαθμό
 Όχι, δεν το πιστεύω.

37. Τι νομίζετε ότι θα έπρεπε να αλλάξει στο σύστημα επιλογής στο οποίο πήρατε μέρος (π.χ. στα εξεταζόμενα μαθήματα, στα κριτήρια επιλογής, στη δήλωση των προτιμήσεων των υποψηφίων ή σε άλλες πτυχές του); Σημειώστε σύντομα τη γνώμη σας.

.....

.....

.....

.....

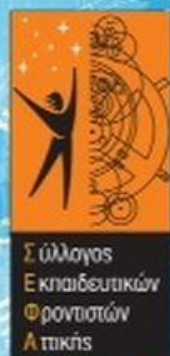
.....

.....

.....

.....

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ

Σύλλογος
Εκπαιδευτικών
Φροντιστών
Αττικής

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΔΑΚΤΡΩΝ Σ.Ε.Φ.Α.

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2013 - 2014

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ/ΕΒΔΟΜΑΔΑ	ΕΤΗΣΙΑ ΔΙΔΑΚΤΡΑ
Α' Γυμνασίου	6	1200 €
Β' Γυμνασίου	9	1725 €
Γ' Γυμνασίου	9	1800 €
Α' Λυκείου	12	2550 €
Β' Λυκείου - θετικής κατεύθυνσης	14	3210 €
Β' Λυκείου - θεωρητικής κατεύθυνσης	12	2750 €
Β' Λυκείου - τεχνολογικής κατεύθυνσης	12	2750 €
Γ' Λυκείου - θετικής κατεύθυνσης	15	3700 €
Γ' Λυκείου - θεωρητικής κατεύθυνσης	14	3450 €
Γ' Λυκείου - τεχνολογικής κατεύθυνσης	14	3450 €

ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΕΧΤΡΑ 2h 470 €

Ο παραπάνω γενικός κατάλογος διδασκάλων είναι ενδεικτικός και προτείνεται από τον ΣΕΦΑ στα μέλη του-φροντιστές του Ν.Αττικής. Ο υπολογισμός τους έγινε σε δεκαμηνία τμήματα, χωρίς να λαμβάνει υπόψη του τις ιδιαιτερότητες του κάθε φροντιστηρίου του Ν.Αττικής. Ο τελικός κατάλογος καθορίζεται-οριστικοποιείται από το κάθε φροντιστήριο βάσει των δεκτών του πραγματικών συνθηκών και προσαρμόζεται ανά περίπτωση.

Ο Πρόεδρος

Γ. ΒΑΦΕΙΑΔΑΚΗΣ

Ο Γεν. Γραμματέας

Χ. ΝΤΑΦΛΑΣ

Σόλωνος 142. 106 77 Αθήνα • Τηλ./Fax: 210 38.29.122 • E-mail: info@esifmoa.edu.gr

Μείωση διδάκτρων τα τελευταία 4 χρόνια έως και 35%

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	2010 – 2011	2011 – 2012	2012 – 2013	2013 - 2014
Α΄ Γυμνασίου	1.760 €	1.410 €	1.410 €	1.200 €
Β΄ Γυμνασίου	2.610 €	2.220 €	2.030 €	1.725 €
Γ΄ Γυμνασίου	2.650 €	2.350 €	2.120 €	1.800 €
Α΄ Λυκείου	3.470 €	3.120 €	2.840 €	2.550 €
Β΄ Λυκείου (Θετική)	4.300 €	3.960 €	3.565 €	3.210 €
Β΄ Λυκείου (Θεωρητική)	3.700 €	3.400 €	3.060 €	2.750 €
Β΄ Λυκείου (Τεχνολογική)	3.700 €	3.400 €	3.060 €	2.750 €
Γ΄ Λυκείου (Θετική)	4.590 €	4.360 €	4.010 €	3.700 €
Γ΄ Λυκείου (Θεωρητική)	4.280 €	4.070 €	3.750 €	3.450 €
Γ΄ Λυκείου (Τεχνολογική)	4.280 €	4.070 €	3.750 €	3.450 €

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΟΕΦΕ

[Share](#)

[Tweet](#)

[0 σχόλια](#)

Τι αναφέρουν τα στοιχεία του ΟΕΦΕ. η καθυστερημένη δημοσιοποίηση δεν έδωσε τον απαραίτητο χρόνο σε καθηγητές και μαθητές να προετοιμαστούν κατάλληλα, είπε ο πρόεδρος της ΟΕΦΕ, Κωνσταντίνος Αμπατζίδης
[news247](#) Μάιος 29 2014 23:22

Στην πρώτη δεκάδα των χωρών -σε παγκόσμιο επίπεδο- που οι μαθητές της παρακολουθούν φροντιστηριακά μαθήματα βρίσκεται η Ελλάδα σύμφωνα με στοιχεία του ΟΕΦΕ.

Πρώτη χώρα είναι η Ιαπωνία και δεύτερη η Νότια Κορέα. “Στις χώρες όπου ο ανταγωνισμός είναι υψηλός και σε κοινωνίες που επενδύουν πολλά στην εκπαίδευση, όπως η Ιαπωνία για παράδειγμα, είναι φυσικό να γίνονται πολλά φροντιστηριακά μαθήματα”, σημείωσε ο κ.Αμπατζίδης.

“Είναι μύθος ότι το κακό δημόσιο σχολείο συντηρεί το φροντιστήριο”, υπογράμμισε ο ειδικός γραμματέας του ΟΕΦΕ, Αριστοτέλης Τεμεκενίδης. “Στην πραγματικότητα, όσο το δημόσιο σχολείο γίνεται καλύτερο και το μορφωτικό επίπεδο των μαθητών υψηλότερο ο ανταγωνισμός αυξάνεται και ενισχύεται ο ρόλος των φροντιστηρίων”, πρόσθεσε.

Επιπλέον, σύμφωνα με τον πρόεδρο του ΟΕΦΕ, λόγω της οικονομικής κρίσης τα φροντιστήρια μείωσαν σχεδόν κατά 40% τις τιμές τους, χωρίς να χαθούν θέσεις εργασίας.

ΟΕΦΕ: Καθυστερημένη η δημοσιοποίηση του περιεχομένου της Τράπεζας Θεμάτων

Παράλληλα, αρνητική χαρακτήρισε τη δημοσιοποίηση του περιεχομένου της τράπεζας θεμάτων μόλις λίγες μέρες πριν από την έναρξη της εξεταστικής διαδικασίας, που έγινε σήμερα, η Ομοσπονδία Εκπαιδευτικών Φροντιστών Ελλάδος (ΕΟΦΕ). Όπως δήλωσε στο πλαίσιο Συνέντευξης Τύπου ο πρόεδρος της ΟΕΦΕ, Κωνσταντίνος Αμπατζίδης, η καθυστερημένη δημοσιοποίηση δεν έδωσε τον απαραίτητο χρόνο στους καθηγητές -συνεπώς και στους μαθητές- να προετοιμαστούν κατάλληλα.

Από την Τράπεζα Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας (ΤΘΔΔ) θα επιλέγεται το 50% των θεμάτων που τίθενται στις προαγωγικές εξετάσεις των μαθητών της Α΄ Τάξης του Λυκείου.

“Εμείς οι φροντιστές συμφωνούμε με κάθε διαδικασία αξιόπιστης και αντικειμενικής αξιολόγησης των μαθητών”, ανέφερε και πρόσθεσε: “Οτιδήποτε νέο, όμως, πρέπει να εφαρμόζεται ομαλά, με τον ενδεδειγμένο προγραμματισμό και χωρίς αιφνιδιασμούς”.

Σημείωσε επίσης, ότι φέτος παρατηρήθηκε αύξηση των μαθητών της Α΄ Λυκείου στα φροντιστήρια σε ποσοστό 15%.

Σε ό,τι αφορά το σύστημα της εισαγωγής στα πανεπιστήμια ο κ.Αμπατζίδης τόνισε ότι οι συζητήσεις που γίνονται κάθε χρόνο για κατάργηση των εξετάσεων, δημιουργούν έντονη συναισθηματική φόρτιση αλλά δεν προσφέρουν ουσιαστικές λύσεις και δεν συμβάλλουν στο δημιουργικό διάλογο για την αντιμετώπιση των προβλημάτων. “Πιστεύουμε ότι ένας κεντρικός εξεταστικός μηχανισμός διασφαλίζει το αδιάβλητο και δίνει την ευκαιρία σε όλα τα παιδιά που έχουν διαβάσει να σπουδάσουν, ανεξαρτήτου κοινωνικού στρώματος”, υπογράμμισε.

**ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ Ο.Ε.Φ.Ε, ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΑΓΗ ΕΝΙΣΧΥΤΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (VOUCHER)**

Υπεύθυνοι Επικοινωνίας Αθήνα, 17/11/2014

1. Γιάννης Βαφειαδάκης

Πρόεδρος Δ.Σ Ο.Ε.Φ.Ε

Τηλ. 210-5314014, 697.76.24.562

e-mail: info@vafeiadakis.gr

2. Σπύρος Κετζετζής

Α΄ Αντιπρόεδρος Δ.Σ Ο.Ε.Φ.Ε

Τηλ.2510-839831, 693.261.70.11

e-mail: s.ketzetzis@hotmail.com

**ΥΠΟΜΝΗΜΑ-ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΑΓΗ
ΕΝΙΣΧΥΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

Της Ομοσπονδίας Εκπαιδευτικών Φροντιστών Ελλάδος

Προς τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων

κ. Ανδρέα Λοβέρδο

ΘΕΜΑ : Αίτημα για ένταξη των φροντιστηρίων μέσης εκπαίδευσης στην ενισχυτική διδασκαλία με τη διαδικασία επιταγών ενισχυτικής εκπαίδευσης (voucher).

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Τα φροντιστήρια Μ.Ε. παρέχουμε συμπληρωματικές υπηρεσίες εκπαίδευσης για πολλές δεκαετίες με ιδιαίτερα αποτελεσματικό τρόπο, γεγονός που αποδεικνύεται από τις χιλιάδες οικογένειες που μας έχουν εμπιστευτεί και συνεχίζουν να μας εμπιστεύονται τα παιδιά τους για να πετύχουν με τη βοήθεια μας τους στόχους τους.

Τα φροντιστήρια Μ.Ε. είμαστε νόμιμοι εκπαιδευτικοί οργανισμοί πιστοποιημένοι από το Υπουργείο Παιδείας και αρκετοί από εμάς και από τον ΕΛ.Ο.Τ. καθώς τηρούμε την Τεχνική Προδιαγραφή 1433:2008 που αφορά υπηρεσίες εκπαίδευσης. Αυτό σημαίνει ότι παρέχουμε υπηρεσίες υψηλής ποιότητας στο ιδιαίτερο ανταγωνιστικό περιβάλλον που λειτουργούμε.

Τα φροντιστήρια Μ.Ε. έχουμε προγράμματα σπουδών τα οποία τηρούμε εις το ακέραιο, γεγονός που αποδεικνύεται από το ότι συνεχίζουμε να υπάρχουμε στην ελεύθερη αγορά και τα οποία είναι προσαρμοσμένα στην υποστήριξη και κάλυψη των αδυναμιών των μαθητών μας. Λειτουργούμε με μικρά ομοιογενή τμήματα, τα οποία εξασφαλίζουν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα για όλους τους μαθητές μας. Έχουμε όλες τις υλικοτεχνικές υποδομές οι οποίες μπορούν να φιλοξενήσουν με απόλυτη επιτυχία τα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας.

Η απορρόφηση των κονδυλίων που θα διοχετευθούν προς τα φροντιστήρια Μ.Ε. θα φτάσει στο 100%, καθώς κανένας από εμάς δεν θα εγκαταλείψει τη δέσμευση υλοποίησης τους προγράμματος που θα έχει αναλάβει απέναντι στην Πολιτεία και στην Κοινωνία Ολόκληρη.

Η ενισχυτική διδασκαλία όπως εφαρμόστηκε τα προηγούμενα χρόνια στο δημόσιο σχολείο δεν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα και ως προς το ποσοστό απορρόφησης των κονδυλίων και ως προς την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού έργου που παρείχε στους μαθητές, για αυτό και πολύ γρήγορα κατέληγε κάθε χρόνο μέσα στην τάξη να βρίσκονται ένας ή δυο μαθητές που παρακολουθούσαν ανελλιπώς τα μαθήματα.

Αυτές τις επισημάνσεις τις έχουν και οι προκάτοχοι σας στο Υπουργείο Παιδείας.

Τα παραδείγματα από το εξωτερικό για το θεσμό της ενισχυτικής διδασκαλίας με τη μορφή επιταγών ενισχυτικής εκπαίδευσης (voucher) είναι πολλά και πολύ ενθαρρυντικά για την αποτελεσματικότητά τους.

Η ένταξη μας στο Πρόγραμμα Ενισχυτικής Διδασκαλίας θα έχει τα εξής οφέλη:

Α. Θα εντάσσονται οι μαθητές σε ομοιογενή τμήματα ανάλογα με την δυναμικότητα τους η οποία μπορεί να διαπιστώνεται από τους βαθμούς του

σχολείου και από διαγνωστικά τεστ που θα γράφουν με την έναρξη των μαθημάτων. Με αυτόν τον τρόπο θα αποφευχθεί το πρόβλημα που εμφανιζόταν στην ενισχυτική του σχολείου όπου οι μαθητές εντάσσονταν στα τμήματα αλφαβητικά χωρίς κανένα άλλο ουσιαστικό κριτήριο. Άρα οι μαθητές που έχουν μειωμένες επιδόσεις (είτε λόγω κενών, είτε λόγω μαθησιακών δυσκολιών) θα εντάσσονται σε τμήματα τα οποία ουσιαστικά θα τους βοηθήσουν να ξεπεράσουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν κάτι που επιτάσσει και το πρόγραμμα.

Β. Η Ενισχυτική Διδασκαλία αποτελεί μια σημαντική βοήθεια ιδίως για τις οικογένειες που δυσκολεύονται οικονομικά να προσφέρουν στα παιδιά τους υπηρεσίες συμπληρωματικής εκπαίδευσης. Η επιλογή θα γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε να επιλεγούν οι οικονομικά ασθενέστερες οικογένειες, μπορούν να χρησιμοποιηθούν κριτήρια όπως η ανεργία των γονέων, το εισόδημα τους σε αντίθεση με το πρόγραμμα που τρέχει στο σχολείο όπου δεν υπάρχει καμία διάκριση με βάση τα εισοδηματικά κριτήρια των οικογενειών.

Γ. Θα οδηγήσει σε **μείωση των δεικτών της ανεργίας** καθώς τα φροντιστήρια θα προβούν σε πρόσληψη πτυχιούχων καθηγητών που αυτήν την στιγμή είναι άνεργοι ή δουλεύουν σε ευκαιριακές δουλειές για να καλύψουν τα προς το ζην.

Δ. Θα χτυπήσει την παραοικονομία των «μαύρων ιδιαίτερων» των καθηγητών του δημόσιου σχολείου, καθώς δεν θα μπορούν όπως είναι αυτονόητο να ενταχθούν στο πρόγραμμα. Αυτό σημαίνει ότι μεγάλο μέρος από τα χρήματα θα μας δοθούν θα επιστρέψουν στο ταμείο του κράτους με τη μορφή φόρων και ασφαλιστικών εισφορών που θα πληρώσουν όλα τα φροντιστήρια.

Ε. Μαζί με το κύριο εκπαιδευτικό κομμάτι **θα προσφέρουμε συμπληρωματικές υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού,** όπως επίσης και συμβουλευτική για την σωστή συμπλήρωση του μηχανογραφικού δελτίου κάτι που ήδη κάνουμε με απόλυτη επιτυχία στους υπάρχοντες μαθητές μας.

ΣΤ. Δεν θα οδηγήσει σε μαρασμό τον κλάδο μας ο οποίος ήδη δέχεται σοβαρές πιέσεις λόγω της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης που μαστίζει τη χώρα μας. Με τη οικονομική βοήθεια που θα έχουμε από τη συμμετοχή μας στην ενισχυτική διδασκαλία **θα διατηρήσουμε τις θέσεις εργασίας** και δεν θα δημιουργήσουμε και εμείς νέες στρατιές ανέργων όπως τόσο άλλοι κλάδοι της Ελληνικής οικονομίας.

Το ερώτημα που τίθεται επιτακτικά και καλείστε να απαντήσετε είναι το εξής:

Τι θέλει το Υπουργείο Παιδείας να πετύχει με το πρόγραμμα της ενισχυτικής διδασκαλίας;

Αν θέλουμε να πετύχουμε ποιοτικές υπηρεσίες συμπληρωματικής εκπαίδευσης, τότε μάλλον υπάρχει και άλλος δρόμος πιο αποτελεσματικός, που δεν είναι άλλος από το να δοθεί το δικαίωμα στα φροντιστήρια να συμμετέχουν και αυτά στα Προγράμματα Ενισχυτικής Διδασκαλίας με την διαδικασία επιταγών ενισχυτικής εκπαίδευσης (voucher).

Με αυστηρούς κανόνες και όρους που θα τεθούν και εμείς θα τηρήσουμε εις το ακέραιο. Είμαστε σίγουροι για την αποτελεσματικότητά μας και είμαστε σίγουροι ότι όλοι θα μείνουν απόλυτα ικανοποιημένοι από το έργο που θα επιτελέσουμε.

Δεν θέλουμε το πάγωμα ή την κατάργηση της ενισχυτικής, αλλά και την δική μας συμμετοχή σε αυτήν. Η συμμετοχή μας θα την αναβαθμίσει και θα εξασφαλίσει την βιωσιμότητά μας.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο της Ο.Ε.Φ.Ε.

Ο Πρόεδρος
Γιάννης Βαφειαδάκης

Ο Γενικός Γραμματέας
Άρης Τεμεκενίδης

ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΕΦΑ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ: Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με τηλεφωνικές συνεντεύξεις σε πανελλαδικό δείγμα 534 γονέων αποφοίτων Λυκείου της τελευταίας πενταετίας (από το 2009 και μετά), το χρονικό διάστημα 11 Δεκεμβρίου 2013 – 19 Ιανουαρίου 2014.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΙΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ:

- 9 στους 10 αποφοίτους Λυκείου συμμετέχουν στις Πανελλήνιες Εξετάσεις
- Ωστόσο, **1 στους 3 μαθητές που δεν έχουν εξωσχολική υποστήριξη** κατά τη διάρκεια του Λυκείου **ΔΕΝ** συμμετέχουν στις Πανελλήνιες Εξετάσεις
- Ο κύριος όγκος των μαθητών που δεν συμμετέχουν στις Πανελλήνιες Εξετάσεις προέρχονται από **χαμηλά εισοδηματικά στρώματα** (11% στα εισοδήματα κάτω των 1500 ευρώ έναντι 4% στα εισοδήματα άνω των 1500 ευρώ)

ΒΑΘΜΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ

- Διπλάσιες πιθανότητες πρόσβασης** στις υψηλόβαθμες σχολές των ΑΕΙ και ΤΕΙ **για τους μαθητές με εξωσχολική υποστήριξη** (52%

έχουν βαθμό αποφοίτησης πάνω από 17) σε σχέση με τους μαθητές χωρίς εξωσχολική υποστήριξη στο Λύκειο (25% με βαθμό αποφοίτησης άνω του 17).

□ **Διπλάσιο ποσοστό μαθητών με βαθμό αποφοίτησης άνω του 17 στις οικογένειες με μηνιαίο εισόδημα άνω των 1500 ευρώ** σε σχέση με τους μαθητές που προέρχονται από χαμηλά εισοδηματικά στρώματα με μηνιαίο εισόδημα κάτω από 1500 ευρώ (66% έναντι 37%).

ΕΞΩΣΧΟΛΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΣΤΟ ΛΥΚΕΙΟ

□ 4 στους 5 μαθητές (80%) έχουν εξωσχολική υποστήριξη κατά τη διάρκεια του Λυκείου.

□ Τα **υψηλότερα ποσοστά μαθητών χωρίς εξωσχολική υποστήριξη** στη διάρκεια του Λυκείου παρατηρούνται **σε οικογένειες με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των γονέων (35%), σε οικογένειες με έναν ή δύο γονείς άνεργους (43%), σε οικογένειες με πολύ χαμηλά εισοδήματα (πάνω από 30%) και σε οικογένειες που ζούνε σε αγροτικές περιοχές (30%).**

□ Σε όσους δηλώνουν ότι έχουν εξωσχολική υποστήριξη, σχεδόν όλοι παρέχουν υποστήριξη στα παιδιά τους στην Γ' Λυκείου, 4 στους 5 παρέχουν εξωσχολική υποστήριξη στα παιδιά στη Β' Λυκείου και περίπου οι μισοί παρέχουν εξωσχολική υποστήριξη στα παιδιά τους από την Α' Λυκείου.

□ Το φροντιστήριο αποτελεί την κύρια οδό υποστήριξης των παιδιών στο Λύκειο, είτε αυτόνομα είτε – σε πολύ μικρότερο βαθμό – σε συνδυασμό με ιδιαίτερα μαθήματα.

□ **Βασικός λόγος για την έλλειψη εξωσχολικής υποστήριξης** στους μαθητές της Γ' Λυκείου αναφέρεται **η οικονομική δυσχέρεια** (47%).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΙΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

□ Περίπου 8 στους 10 μαθητές που συμμετείχαν στις Πανελλήνιες Εξετάσεις κατά την τελευταία 5ετία εισήχθησαν σε κάποιο ΑΕΙ/ΤΕΙ και το παρακολουθούν, ενώ 1 στους 10 παρότι εισήχθη σε κάποιο ΑΕΙ ή ΤΕΙ δεν το παρακολουθεί (κυρίως για οικονομικούς λόγους). Το 15% των μαθητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις δεν πέτυχαν σε κανένα τμήμα ΑΕΙ/ΤΕΙ.

□ Το **ποσοστό αποτυχίας** στους μαθητές με εξωσχολική υποστήριξη στο Λύκειο είναι 12%, ενώ **στους μαθητές χωρίς εξωσχολική υποστήριξη στο Λύκειο είναι τριπλάσιο** (35%).

□ Τα **ιδιαίτερα μαθήματα αποτελούν τον λιγότερο αποτελεσματικό τρόπο εξωσχολικής υποστήριξης**, με ποσοστό επιτυχίας και παρακολούθησης ΑΕΙ/ΤΕΙ 71%, έναντι 83% στους μαθητές που υποστηρίζονται μόνο από φροντιστήριο και 82% στους μαθητές που υποστηρίζονται με συνδυασμό φροντιστηρίου και ιδιαίτερων μαθημάτων.

ΚΟΣΤΟΣ ΕΞΩΣΧΟΛΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

□ 9.000 ευρώ το συνολικό μέσο κόστος εξωσχολικής υποστήριξης ενός μαθητή στο Λύκειο.

□ Το μεγαλύτερο μέρος της δαπάνης αφορά την Γ' Λυκείου (42%).

□ Το **κόστος των ιδιαίτερων μαθημάτων είναι πάνω από 25% μεγαλύτερο από το κόστος του φροντιστηρίου**. Σε συνδυασμό με το χαμηλότερο ποσοστό επιτυχίας σε ΑΕΙ/ΤΕΙ των μαθητών που υποστηρίζονται με ιδιαίτερα μαθήματα, καθιστούν τα ιδιαίτερα

μαθήματα την υποστήριξη με τη μικρότερη αξία χρημάτων (value for money).

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΞΩΣΧΟΛΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

- Περίπου **9 στους 10 γονείς που παρείχαν εξωσχολική υποστήριξη** στα παιδιά τους, θεωρούν ότι η συμβολή της **ήταν πολύ ή αρκετά θετική στο αποτέλεσμα των Πανελληνίων Εξετάσεων.**
- Η **επιδότηση του κόστους της εξωσχολικής υποστήριξης** με την αξιοποίηση συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του ΕΣΠΑ **κρίνεται θετικά από το 83% των γονέων.**

Βασικοί Νόμοι και Προεδρικά Διατάγματα που αφορούν τις αλλαγές του Προσωπικού

Ν. 1566/85

Ν. 3149/03 ΦΕΚ 141 Α'

Π.Δ. 189/99, ΦΕΚ - 176 Α'

Π.Δ. 226/97, ΦΕΚ - 171 Α'

Π.Δ. 275/98, ΦΕΚ - 201 Α'

Π.Δ. 276/98, ΦΕΚ - 201 Α'

Π.Δ. 21/00, ΦΕΚ - 15 Α'

ΚΥΑ 90943/Δ4/03, ΦΕΚ = 1251 Β'

ΚΥΑ 86923/Δ4/04 ΦΕΚ -1346 - Β'

Ν. 3194/03, ΦΕΚ - 267 Α'